საშობაო

იანვარი 6

1996 წ.

კავკასიონი

The KAVKASIONI © ყოველდღიური გაზეთი № 2 (296) ფასი 30 თეთრი

გილოცავთ ქრისტეშობას

ქრისტეშობა

რაიმე შევსწიროთ შენდა ქრისტე, რამეთუ მო-ხვედ ქვეყანად ვითარცა კაცი ჩვენთვის და თითო-ეულნი შენგან ქმნილნი და დამადლებულნი ესრეთ მადლობასა შენდა შესწირვენ: ანგელოზნი – ქებასა, ცანი – ვარსკვლავთ-მთავარსა, მოგვნი – საღმრთოსა ძღვენსა, მწყემსნი – საკვირველებასა, ქვეყანა – ქვაბსა, ხოლო ჩვენ – დედასა და ქალწულსა, საუკუნეთა ღმერთო, შეგვიწყალენ ჩვენ.

3

პეტრე მამრაძე:

«როცა ლაპარაკობენ იმაზე, თუ რა გადავიტანეთ, ძალიან ცოტამ იცის, რა გველოდა»

5

იზა ორჯონიკიძე:

«ჩემი ადგილი პარლამენტში თავისუფალია»

16

კოტე მახარაძე:

«დ ა რ ტ ყ მ ა . . . არის!»

საშობაო რეპორტაჟი

11

«მეექვსე გრძნობა»

ინტუიციის საიდუმლოებები

8

ზურაბ კიკნაძე

ეროვნება და ქრისტიანობა

ვერნისაჟი

თბილისის საერთაშორისო სახვითი ხელოვნების საშობაო ფესტივალი

25 დეკემბერს საქართველოს თანამედროვე სახვითი ხელოვნების მუზეუმში გაიხსნა თბილისის საერთაშორისო სახვითი ხელოვნების საშობაო ფესტივალი, რომელიც, შეიძლება ითქვას, არცთუ ისე უმნიშვნელო მოვლენაა ქართულ კულტურულ ცხოვრებაში. ბოლო წლების მანძილზე მიძინებული ჩვენი ეროვნული შემოქმედებითი სული ნელ-ნელა იღვიძებს და დღეს საყოველთაოდ მოარული ფრაზა, რომ საქართველოში განახლებისა და აღორძინების დრო იწყება, უდაოდ მართლდება. ასეთი ღონისძიების ჩატარება კიდევ ერთი ნათელი დადასტურებაა ამისა.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ თბილისში მოწყობილი სხვადასხვა კულტურული საინხაობები საერთაშორისო ხასიათს იძენს. უცხოელები სულ უფრო და უფრო დიდი ინტერესით იღებენ მონაწილეობას მათში: გამონაკლისი არც [illegible] რათების ეროვნულ გალერეაში მოწყობილი გამოფენა აღმოჩნდა. მასში ძველი და ახალი თაობის ქართველ მხატვართა გვერდით გამოფენილია ამერიკელ და იაპონელ ხელოვანთა ნამუშევრებიც.

25 დეკემბერს საშობაო ფესტივალის გახსნა დღის 2 საათზე იყო დაგეგმილი, მაგრამ ნახევარი საათით ადრე გალერეა უამრავი ხალხით გაივსო. აქ იყვნენ გამოჩენილი ქართველი მხატვრები, ხელოვნების ცნობილი მოღვაწენი, შემოქმედებითი ახალგაზრდობა, სხვადასხვა უცხოური ორგანიზაციების წარმომადგენლები და უბრალოდ დაინტერესებული საზოგადოება, ქართული ხელოვნების გულშემატკივარნი. ღონისძიება გახსნა მისმა ერთერთმა ორგანიზატორმა ბატონმა თ.გოცაძემ. იქ მყოფთ ფესტივალის ჩატარება მიულოცეს კულტურის მინისტრმა ვ.ასათიანმა, რეჟისორმა გ.ლორთქიფანიძემ და სხვებმა; მათ ზოგადად ისაუბრეს ამ ფესტივალის შესახებ.

გალერეაში გამოფენილია ცნობილი ქართველი მხატვრების ე.ერისთავის ნ.იანქოშვილის, რ.თაორდიას, მ.ცეცხლაძის, გ.ახრამიშვილის, მ.მალაზონიას, [illegible] გოცაძის, გ.თოიძის და სხვათა ტილოები. ჩვენთვის სასიხარულო და მოულოდნელი ხალხმრავლობის გამო, მათთან გასაუბრება ვერ მოვახერხეთ და ის მომავლისთვის გადავდეთ. თუმცა შევძელით და მოკლე ინტერვიუ ჩამოვართვით ახალგაზრდა მხატვარს გ.შავგულიძეს —

— ასეთ დიდ გამოფენაზე ჩემი ნახატები პირველადაა გამოტანილი. სულ სამი სურათია წარმოდგენილი. მე ძალიან ბედნიერი ვარ.

— ფესტივალზე რას გვეტყვი?

— ძალიან კარგია. ჩვენ გვყავს ბრწყინვალე მხატვრები და მოხარული ვარ, რომ მათ კიდევ ერთხელ მიეცათ საშუალება ფართო სამსჯავროზე გამოეტანათ თავიანთი ნამუშევრები. უფრო მეტად მოხარული ვარ იმით, რომ მეც ვმონაწილეობ ამ გამოფენაში. დიდი მადლობა ორგანიზატორებს.

საშობაო ფესტივალი გალერეაში ორ დღეს გასტანს. ხელოვნების მოყვარულთ ვურჩევთ ეწვიონ გამოფენას.

სოლომონ ნატრაძე

მოკლედ

მოლაპარაკება განახლდა

ვაშინგტონის მახლობლად განახლდა ისრაელ-სირიის სამშვიდობო მოლაპარაკება. სირიას სურს, ისრაელს მიაღებინოს გოლანის მაღლობებიდან ჯარების სრული გამოყვანის გრაფიკი. თავის მხრივ, ისრაელი სირიას მეტი მოქნილობისკენ მოუწოდებს ამ საკითხში. აშშ სახ[...] მნიფო მდივანი უორენ კრის[...] ფერი ამ დღეებში შეუერთ[...] მოლაპარაკებას. მომავალ[...] რას კი იგი სირიასა და ის[...] ელში გაემგზავრება, მოლაპა[...] კებისთვის ხელის შეწყობის ზნით.

ჩეჩნეთში ახალი სარდალი დანიშნეს

3 იანვარს რუსეთის პრეზიდენტმა ბორის ელცინმა ჩეჩნ[...] რუსეთის ჯარების ახალ მეთაურად გენერალ-ლეიტენანტი ვიაჩე[...] ტიხომიროვი დანიშნა. ახალი სარდალი 50 წლისაა. მასზე ლაპ[...] კობენ, როგორც ყველაზე გამოცდილ მეთაურზე ჩრდილოეთ კ[...] სიაში. რაც შეხება ჩეჩნეთში არსებულ ვითარებას, რუს[...] საინფორმაციო საშუალებათა ცნობით, ახალი წლის პირველი დღ[...] აქ უჩვეულოდ მშვიდად მიედინება. გასული დღე-ღამის მანძ[...] მხოლოდ სამი რუსი ჯარისკაცი დაიჭრა მსუბუქად.

ცირკის დათვმა ადამიანი იმსხვერპლა

მოსკოვის ვერნადსკის პროსპექტზე არსებული ცირკის გაწვრთნილმა დათვმა სასიკვდილოდ დაფლითა სცენის მუშა.

მხეცის მომთვინიერებელმა ქალმა დათვი „მალიში" წარმოდგენის შემდეგ ალიკაპის გარეშე გამოიყვანა არენიდან. გარკვეული მიზეზით დათვი ეცა მუშას და კბილებითა და ბრჭყალებით მრავალი ჭრილობა მიაყენა. [...]მე მდგომარეობაში მყოფ[...] ლგაზრდა კაცი საავადმყ[...] მოათავსეს, მაგრამ იგი გარდაიცვალა.

მოსკოვის პროკურ[...] იძიებს ამ უბედურ შემთხ[...] თან დაკავშირებულ გარემ[...]

„კომსომოლსკაია პრ[...]

ფაქტები და მოვლენები

შეხვედრა ძალოვანი სტრუქტურების წარმომადგენლებთან

საქართველოს პარლამენტის პრესსამსახურის ცნობით, გუშინ პარლამენტის თავმჯდომარემ ზურაბ ჟვანიამ მიიღო რესპუბლიკის გენერალური პროკურორი ჯამლეთ ბაბილაშვილი, მისი მოადგილე რევაზ ყიფიანი, შინაგან საქმეთა მინისტრი კახა თარგამაძე და საქართველოს კრიმინალური დეპარტამენტის ხელმძღვანელი თემურ მურღულია. შეხვედრაზე ისაუბრეს ქვეყანაში არსებულ კრიმინოგენულ ვითარებაზე და იმ კონკრეტულ ღონისძიებებზე, რომელსაც სამართალდამცავი ორგანოები ახორციელებენ დამნაშავეობასთან ბრძოლის მიზნით. საუბრისას განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო 29 აგვისტოს მომხდარი ტერორისტული აქტის გამოძიების მიმდინარეობას.

მიწის რეფორმა

საქართველოს მინისტრთა კაბინეტის დადგენილების შესაბამისად, რესპუბლიკაში ხორციელდება მიწის რეფორმა. დღევანდელი მონაცემებით, საქართველოს 67 რაიონიდან 55-ში მიმდინარეობს რეფორმა. საქართველოს მოქალაქეებს პირად სარგებლობაში გადაეცათ 660 000 ჰექტარი მიწის ფართობი. რეფორმის პირველი ეტაპის დამთავრების შემდეგ, მოსახლეობისთვის გათვალისწინებულია მთლიანად 900 000 ჰექტარზე მეტი მიწის ფართობის გადაცემა, რაც მთელი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების 28,6 პროცენტს შეადგენს. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ კანონი მიწის შესახებ ჯერ მიღებული არ არის.

იპრინდა

დსთ კავკასიას?

საინფორმაციო-საგამომცემლო კორპორაციის გენერალური დირექტორის, პრეზიდენტის პრესსამსახურის ხელმძღვანელის ვახტანგ აბაშიძის განცხადებით, „დსთ-ს შემდგომი ბედ-იღბალი დიდად არის დამოკიდებული კავკასიაში კონფლიქტების მოგვარებაზე. თუ მან ეს ვერ მოახერხა, მაშინ გასარკვევი იქნება მისი არსებობის მიზანშეწონილობა".

„კავკასიონი"

გაიმართა თათბირი

4 იანვარს შსს-ს მინისტრმა გენერალმა კახა თარგ[...] სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩაატარა ოპერატიული თათ[...] რომელზეც განიხილეს რესპუბლიკაში არსებული კრიმინოგ[...] სიტუაცია. თათბირზე აღინიშნა, რომ 1 და 2 იანვარს მო[...] ავტოსაგზაო შემთხვევების რიცხვმა, რომლის შედეგადაც დღ[...] ქში 5 ადამიანი დაიღუპა. აღნიშნულ დღეებში რეიდების შ[...] საგზაო პოლიციის თანამშრომლებმა 70-მდე ნასვამი მ[...] გამოავლინეს. ბოლო 1 კვირის განმავლობაში რესპუბლიკ[...] ტაბით აღირიცხა ყაჩაღობის 4 შემთხვევა. მინისტრმა და[...] კრიმინალური დეპარტამენტის ხელმძღვანელობას, რათა მათ [...] ხორციელონ საჭირო ღონისძიებები დანაშაულობათა აღსა[...] შსს-ში შემუშავდა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულობათა აღრ[...] და კონტროლის სისტემა, რათა გამოირიცხოს ყოველგვარი [...] ნობა და დარღვევები. ამასთან დაკავშირებით ითქვა, რომ [...] წელს გაიხსნა 269 მკვლელობის ფაქტი, განაჩენი კი, მხო[...] მათგანზეა გამოტანილი. სატრანსპორტო პოლიციის უფ[...] გენერალ დავით გულუას ინფორმაციით, რკინიგზაზე შე[...] გადაზიდვები იმ მიზეზით, რომ მოსახლეობის და წარმოებ[...] ნიზაციების ნაწილს გაყვანილი აქვს კაბელები და თვით[...] მიითვისეს რკინიგზისთვის გამოყოფილი ელექტროენერგია. [...] რზე ისიც აღინიშნა, რომ იმ ელექტროენერგიიდან, [...] რკინიგზას დღე-ღამეში მიეწოდება, 5 მეგავატი მიტაცებ[...]

იპრ[...]

შეაჯამეს გასული წლის შედეგები

ამიერკავკასიაში რუსეთის ჯარების დაჯგუფების პრესსამსახურის უფროსმა პოლკოვნიკმა გენადი დოლგაჩოვმა განაცხადა, რომ გასული წლის შედეგების მიხედვით, საქართველოში საგრძნობლად შეიცვალა რუსეთის საჯარისო ნაწილების მიმართ დამოკიდებულება უკეთესობისკენ. თუმცა, მაინც ჰქონდა ადგილი ცალკეულ კანონსაწინააღმდეგო შემთხვევებს რუსი სამხედროების მიმართ, კერძოდ: 1995 წელს 15 ასეთი შემთხვევა მოხდა, აქედან 6 თავდასხმა მოხდა სამხედროებზე, 2-ჯერ თვითნებურად დაიკავეს რუსი სამხედრო მოსამსახურეების ბინები.

რუსეთის ჯარების დაჯგუფების ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ აუცილებელია რუსეთ-საქართველოს შორის ხელშეკრულებაზე ხელმოწერის დაჩქარება, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოში რუსეთის სამხედრო ბაზების ყოფნის ვადის განსაზღვრას და მათ დაკანონებას. მათი აზრით, ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერა რეალურად შეუქმნის სამართლებრივ ბაზას რუსეთის ჯარებს საქართველოში.

პოლიცია მოქმედებს

2 იანვარს პოლიციის თანამშრომლებმა თეთრი წყაროს რაიონის სოფელ ვაშლოვანში დააკავეს ადგილობრივი მცხოვრები ტრისტან ზაუტაშვილი, რომელსაც ბინაში აღმოუჩინეს ნომერგადაშლილი ტყვიამფრქვევი 58 ცალი ვაზნით, 200 გრამი ასაფეთქებელი მასალა და აკს-ის სისტემის ავტომატი, 7 მჭიდით. ზაუტაშვილის განმარტებით, ტყვიამფრქვევი და ასაფეთქებელი მასალა ეკუთვნის თეთრი წყაროს რაიონის ყოფილ მაშველთა კორპუსის უფროსს, იმედა გურგენიძეს.

იმავე დღეს, ოპერატიული ინფორმა[...] ციის შედეგად, ნარკომანიისა და ნარკობიზნ[...] მდეგ მებრძოლი სამმართველოს თანამშრომ[...] ლისში, ხმელნიცკის ქ.№103-ში მცხოვრები [...] მანანა ქაჯაიას და რაფიკ ხასოევის საცხოვრებ[...] იპოვეს სარეალიზაციოდ გამზადებული 36 გრ[...] ტიკული ნივთიერება ოპიუმი. მანანა ქაჯაია და[...] მიმდინარეობს გამოძიება.

იპრ[...]

ჰუმანიტარული დახმარება

ქალთა საერთაშორისო ჰუმანიტარულმა ორგანიზაციამ ამ დღეებში დაასრულა პროგრამა, რომელიც ზემო სვანეთის საკვები პროდუქტით მომარაგებას ითვალისწინებს. წინასწარი მონაცემებით, დახმარება მიიღეს როგორც ლტოლვილებმა, ასევე ყველა ადგილობრივმა მაცხოვრებელმა. ერთ სულ მოსახლეზე განაწილდა 31,5 კგ ფქვილი, 1,5 კგ.შაქარი, 5,2 კგ.ზეთი და 8,4 კგ.ბრინჯი. სულ 700 ტონა საკვები პროდუქტი.

იპრინდა

ახალი მინისტრის პირველი ვოიაჟი

გუშინ დაიწყო საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ირაკლი მენაღარიშვილის სამუშაო ვიზიტი სომხეთსა და აზერბაიჯანში. მინისტრი თავდაპირველად გაემგზავრა ერევანში, შემდეგ კი ესტუმრება ბაქოს. ვოიაჟის მიზანია სომხეთის და აზერბაიჯანის საგარეო საქმეთა მინისტრებთან შეხვედრა და ამიერკავკასიის ქვეყნების რეგიონული პოლიტიკის საკითხების განხილვა. მეზობელ ქვეყნებში ვიზიტი დღეს დასრულდება, იტყობინება საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს პრესცენტრი.

BGI

გაზეთ „კავკასიონის" რედაქცია სამძიმარს უცხადებს მწერალ თემურ აბულა[...] დედის

ციცინო ხუციშვილის

გარდაცვალების გამო.

გასწორება

გაზეთ „კავკასიონის" 1995 წლის 18 ნოემბრის და 1995 წლის 21 ნოემბრის ნომრებში გამოქვეყნებულ[...] საბარათო აუქციონზე გასატანი საწარმოების ცხრილის სათაურად შეცდომით მითითებულია „მესამე [...] აუქციონი" და პირიქით მესამე საბარათო აუქციონის ცხრილის სათაურად „მეორე საბარათო აუქციონი" [...]

გაუგებრობის თავიდან აცილების მიზნით, სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროსთან შეთანხმე[...] და მესამე საბარათო აუქციონები, რომლებზეც გაიყიდება სპეციალიზირებული საბარათო აუქციონების [...] გაუყიდავად დარჩენილ აქციათა მცირე ზომის პაკეტები, გაიმართება 1996 წლის 12 იანვარს 11 საათზე [...] კური საბარათო და განაცხადების გადამამუშავებელი საუქციონო ცენტრის შენობაში (ჭავჭავაძის გამზ[...]

ვიდრე პარლამენტი საშობაო არდადეგებზეა

გასული წლის შემოდგომაზე ოთხი წლის ვადით არჩეული ქვეყნის უმაღლესი საკანონმდებლო ხელისუფლების მიერ გადადგმულ პირველ ნაბიჯებზე და მიღებულ გადაწყვეტილებებზე, ჩვენი პარლამენტარიზმის მუშაობის სტილსა და მეთოდებზე რესპუბლიკურ პრესაში უკვე გამოითქვა დიამეტრულად განსხვავებული შეხედულებები. ერთ-ერთი მოსაზრების თანახმად, დეპუტატთა ახალი კორპუსი საკმაოდ ერთგვაროვანია, რადგან მისი შემადგენელი ნაწილების მსოფლმხედველობა თუ იდეური მრწამსი დიდად არ განსხვავდება ერთმანეთისგან და მთლიანობაში, ერთიან „გამოხილ" მექანიზმს წარმოადგენს. ამიტომ გამორიცხულია მათ შორის რაიმე სერიოზული კონფლიქტის, დაპირისპირების შესაძლებლობა და შესაბამისად, ოთხი წლის განმავლობაში „მთვლემარე პარლამენტის" ყურებას უნდა შევეგუოთ.

მიმომხილველთა მეორე ნაწილი არ იზიარებს ასეთ მკვეთრ შეფასებას და მიაჩნია, რომ ახალი პარლამენტი გათავისუფლდა უაზრო დებატებისგან, თავისმომჭრელი სკანდალებისა თუ დებოშისგან. ისინი იხსენებენ უამრავ გროტესკულ ეპიზოდსა თუ „დრამას" კანონმდებელთა წინა შემადგენლობის „შესრულებით", რამაც, თუ სხვადასხვა სოციოლოგიური გამოკითხვის შედეგებს დავუჯერებთ, ერთნიშნა ციფრამდე დასცა პარლამენტის ავტორიტეტი. ამიტომ, საზოგადოების ნაწილი, მიიჩნევენ ეს მიმომხილველები, ჯერ კიდევ ვერ შეეგუა საპარლამენტო მუშაობის ცივილიზებული მეთოდების „შემოსვლას", როდესაც მტკივნეული საკითხები წყდება კომპრომისის გზით არა საჯაროდ, პოტენციური ელექტორატის „ლუპის ქვეშ", არამედ პარლამენტის ძირითად სამუშაო სტრუქტურაში — კომიტეტებში. ასეთი „სამურაების" სულისკვეთების მატარებელთა დაჯერებას იმაში, რომ პარლამენტი რინგი ან ზედმეტი ემოციებისგან გასათავისუფლებელი არენა კი არ არის, არამედ „შეგნებულ ინდივიდთა საკრებულოა", სადაც ქვეყნის საჭირბოროტო საკითხები აუღელვებლად, აკადემიურად უნდა გადაწყდეს, ალბათ, დიდი დრო დასჭირდება და ძნელი სათქმელია, საერთოდ თუ მოხერხდება.

ასეა თუ ისე, ახალი პარლამენტის ორთვიანმა, „მშვიდობისმოყვარულმა" საქმიანობამ ანალიტიკოსთა ნაწილს სამომავლო რწმენა გაუცრუა, სხვები კი პირიქით — ახალი იმედებით აღავსო. ეს განწყობილება განსაკუთრებით ნათლად გამოვლინდა მთავრობის დამტკიცების პროცედურის დროს, როდესაც ნებისმიერი ქვეყნის ცხოვრებაში ეს უმნიშვნელოვანესი პოლიტიკური მომენტი უხმაუროდ და უმტკივნეულოდ ჩატარდა.

როგორი თვალსაზრისიც არ უნდა გვქონდეს ახალი დეპუტაციის ემოციური ხარისხის თაობაზე, ერთი რამ უკვე ნათელია: მომავალში აუცილებლად დაიწყება ძალთა სერიოზული გადაჯგუფების პროცესი, რაც უეჭველია, ახალ შტრიხებს შეიტანს საპარლამენტო ცხოვრების შემდგომ დინამიკაში.

მყარი საპარლამენტო უმრავლესობა რომ მოქალაქეთა კავშირის ბაზაზე ჩამოყალიბდება, ეს დღესავით ნათელია, მაგრამ მისი (მოქალაქეთა კავშირის) საპარლამენტო ფრაქციის განშრევების პროცესიც რომ კარზეა მომდგარი, ეჭვს არ უნდა იწვევდეს. არადა, ეს ბუნებრივიცაა, რადგან შეუძლებელია ამ რთულმა (შემადგენლობის თვალსაზრისით) გაერთიანებამ მისი ყველა ინგრედიენტის პოლიტიკური ან კარიერისტული ინტერესი დააკმაყოფილოს, მიუხედავად იმისა, რომ მათ საკმაოდ მყარი სუბსტანცია — პრეზიდენტის ერთგულების ლოზუნგი აერთიანებთ. ყოფილ „მოქალაქეთა" ნაწილი დღეს უკვე აღარ მალავს თავის უკმაყოფილებას კავშირის და პარლამენტის ხელმძღვანელის პიროვნებით და თავს უმცირესობად (და არა ოპოზიციად) მიიჩნევს, თუმცა, დემონსტრაციულად, ხაზგასმით მიუთითებს პრეზიდენტის კურსის მიმართ თანადგომაზე. მაგრამ ასეთ „განდგომილთა" რიცხვი სადღეისოდ დიდი არ არის და არც იმის პერსპექტივა ჩანს, რომ ახლო მომავლისთვის გაიზარდოს. ასე რომ, „მოქალაქეთა კავშირის" „საპარლამენტო ტახტი" ჯერ საკმაოდ მყარ ნიადაგზე დგას.

ამ ნიადაგს ამაგრებს, აგრეთვე, მეორე საპარლამენტო ფრაქციაც — „აღორძინების კავშირი". ძირითადად აჭარის რეგიონით დაკომპლექტებული ეს ფრაქცია თავისი იდეოლოგიურ-მსოფლმხედველობითი მრწამსით საკმაოდ ახლოს დგას „მოქალაქეებთან", მაგრამ ყველა საკითხში სტატისტის როლში ყოფნას, როგორც ჩანს, არც ისინი აპირებენ: მათ ერთხელ უკვე გამოაჩინეს თავისი „ბრჭყალები", როდესაც საპროცედურო კომიტეტის თავმჯდომარის პოსტზე როსტომ დოლიძის კანდიდატურა იხილებოდა. სამომავლოდაც, ალბათ, ისინი საპარლამენტო უმრავლესობის სტრატეგიული მიზნების განხორციელებას დაუჭერენ მხარს და საკუთარი პოზიციების დაცვას რეგიონული პრობლემების ლობირების გზით შეეცდებიან.

საპარლამენტო არჩევნების საბოლოო შედეგების გაცნობისთანავე ნათელი გახდა, რომ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის საპარლამენტო ფრაქცია ოპოზიციონერობისთვის იყო „განწირული" და თანამდებობრივ ჩამონათვალში მათ წარმომადგენლებს მხოლოდ „მოადგილეების" სტატუსით დაკმაყოფილება მოუწევდათ. ეს, ფაქტობრივად, ასეც მოხდა. ეროვნულ-დემოკრატები მიხვდნენ, რომ „მოქალაქეებისგან" განსხვავებით, პარლამენტში მათ „ბუნებრივი მოკავშირე" არ ჰყავდათ, რომელთან კონტაქტების გაღრმავების შედეგად შეიძლებოდა უმრავლესობის პოზიციების შეტევაზე ეფიქრათ.

ამიტომ მათ რაციონალური ტაქტიკა აირჩიეს „უმიზეზოდ" არ აღიზიანებენ უმრავლესობას, ამჟღავნებენ კომპრომისებზე წასვლის (არის კი სხვა გზა?) სურვილს, ხოლო საკვანძო საკითხებზე (მაგ. მინისტრთა კანდიდატურების დამტკიცება) გადაწყვეტილების მიღებისას „არც მწვადს წვავენ, არც შამფურს" — კენჭისყრაში არ მონაწილეობენ. ძნელი სათქმელია, სადამდე გაუძლებენ ნერვები ედპ-ს წევრებს ამ საცალფეხო ბილიკზე სიარულისას, მაგრამ აღებულ გეზს, ჯერჯერობით, არ ღალატობენ.

ძალთა ასეთი თანაფარდობის და ბალანსის პირობებში მოახლოვდა „მკვეთრი მოსახვევი", რომლის გასავლელადაც დიდი სიფრთხილეა საჭირო — დასამტკიცებელია რესპუბლიკის 1996 წლის ბიუჯეტი. გასულ წელს ანალოგიური პროცესი მძაფრი კოლიზიების წყაროდ იქცა: პირველ ცდაზე მაშინდელმა ოპოზიციამ, რომელსაც ედპ-ც ეკუთვნოდა, მოახერხა ბიუჯეტის პროექტის ტორპედირება და მას კანონის ძალა მხოლოდ განმეორებითი კენჭისყრის წყალობით მიეცა. თუმცა, მაშინ პოლიტიკური სიტუაცია სხვაგვარი იყო: ეროვნულ-დემოკრატები ერთგვარად შოკირებულნი იყვნენ ამ პარტიის თავმჯდომარის გია ჭანტურიას მკვლელობით და არ მალავდნენ, რომ ბიუჯეტის დამტკიცება-არდამტკიცებას განიხილავდნენ მთავრობის გადაყენების პრიზმაში და მიაჩნდათ მთავრობისადმი საკუთარი „განაჩენის სისრულეში მოყვანის" ყველაზე რეალურ გზად (სახელმწიფოს მეთაურის ინიციატივით, მთავრობის გადაყენება — მეორე ლეგიტიმური გზა — მათ წარმოუდგენელ, ფანტასტიკურ ვარიანტად ესახებოდათ).

დღეს მდგომარეობა შეცვლილია არა მხოლოდ პოლიტიკური, არამედ სამართლებრივი თვალსაზრისითაც: ახალი კონსტიტუციის თანახმად, ბიუჯეტის პროექტი პარლამენტზე განსახილველად შემოაქვს უკვე არა მთავრობას, არამედ უშუალოდ პრეზიდენტს. გარდა ამისა, „პრეზიდენტის თანხმობის გარეშე დაუშვებელია ბიუჯეტის პროექტში ცვლილებების შეტანა" (მუხლი 93, პუნქტი 3). ასე რომ, ბიუჯეტის მიღებაზე უარის თქმა პრეზიდენტთან დაპირისპირებასთან ასოცირდება და რომელ ძალას აღმოაჩნდება ასეთი „სითამამე", საშობაო არდადეგების დამთავრებისთანავე ვიხილავთ.

ასეთი სიტუაცია, რა თქმა უნდა, არ გამორიცხავს ცხარე დებატებს ბიუჯეტის ცალკეული თავების გარშემო — დეპუტატები ციდან არ მოფრენილან, ისინი საზოგადოების სხვადასხვა სოციალური ფენების ინტერესებს ასახავენ და ბუნებრივია, შეეცდებიან ამ ფენების „გულის მოგებას", მათ სასარგებლოდ საბიუჯეტო თანხების „გადაქაჩვის" და აკუმულირების გზით.

ასე რომ, სენსაციების მოყვარულთ გულში იმედის ნაპერწკალი კიდევ უღვივით — წინ ქვეყნის 1996 წლის ბიუჯეტის მიღებაა...

გიორგი ასანიშვილი

ინტერვიუ

როცა ლაპარაკობენ იმაზე, თუ რა გადავიტანეთ, ძალიან ცოტამ იცის, რა გველოდა

გვესაუბრება სახელმწიფო კანცელარიის ხელმძღვანელი ბატონი პეტრე მამრაძე

— ბატონო პეტრე, სახელმწიფო კანცელარია საქართველოს სახელისუფლო მექანიზმისთვის სრულიად ახალი სტრუქტურაა. როგორი იქნება მისი აგებულება და ამოცანები?

— გეთანხმებით, რომ სახელმწიფო კანცელარია ახალი სტრუქტურაა საქართველოში. ჩვენთან კანცელარია გაიგივებულია საქმის წარმოებასთან და დოკუმენტების დამუშავება-მიმოქცევასთან. დასავლეთის ბევრ ქვეყანაში კი კანცელარია ესმით ისე, როგორც დღეს ჩვენთან კეთდება. დავიწყოთ იმით, თუ რა წერია კონსტიტუციაში. მოგეხსენებათ, იქ ასეა ჩამოყალიბებული — სახელმწიფო მინისტრი ხელმძღვანელობს კანცელარიას და პრეზიდენტის რწმუნებით შეასრულებს მის ცალკეულ დავალებებს. იგი უნდა იყოს ის ორგანო, რომელიც მოემსახურება რა პრეზიდენტს და სახელმწიფო მინისტრს, უზრუნველყოფს მათი დავალებების შესრულებას და მათ საქმიანობას. ყველგან ასეა, ყველგან არსებობს აპარატი, რა ჰქვია მას, ადმინისტრაცია თუ კანცელარია, ამას არსებითი მნიშვნელობა არ აქვს. მთავარია, რა ფუნქციას ასრულებს. ასეთ ორგანოში უნდა იყვნენ მაღალი რანგის პროფესიონალები და ამ ორგანოში თავი უნდა მოიყაროს ყველაფერმა, რაც უზრუნველყოფს პრეზიდენტის ფუნქციების შესრულებას. მაგალითად, პრეზიდენტი, კონსტიტუციის თანახმად, აჯილდოებს მოქალაქეებს, არჩევს და იხილავს მოქალაქეების, შეწყალების საკითხებს. უნდა იყოს ძლიერი საოქმო სამსახური, რომელიც უზრუნველყოფს სათანადო დონეზე ყველა ღონისძიებას — იქნება ეს მაღალი რანგის სტუმრის მიღება თუ ქვეყნის შიგნით რაიმე ცერემონიალი. მაგალითად, პრეზიდენტის ინაუგურაციის ცერემონიალს, რომელიც, ჩემი აზრით, ჭეშმარიტად მაღალ დონეზე ჩატარდა და ეს უცხოელმა სტუმრებმაც აღნიშნეს, სხვებთან ერთად ორგანიზაცია გაუწია სახელმწიფო ოქმის სამსახურმა. რაც შეეხება სხვა სტრუქტურებს — კონსტიტუციის თანახმად, უნდა შეიქმნას უშიშროების საბჭო. პრეზიდენტის საპროგრამო გამოსვლიდან ვიცით, რომ შეიქმნება ეკონომიკის საბჭოც. ორივეს დასჭირდება სათანადო მომსახურება, დოკუმენტების, საკითხების მომზადება. ყველაფერმა ამან თავი უნდა მოიყაროს კანცელარიაში. ჯერ ადრეა საუბარი იმაზე, თუ კონკრეტულად როგორი სტრუქტურები და რა განყოფილებები იქნება სახელმწიფო კანცელარიაში, მაგრამ მოკლე ხანში ყველაფერი გაირკვევა.

— ხომ არ იქმნება საშიშროება, რომ უშიშროებისა და ეკონომიკის საბჭოებმა და სახელმწიფო კანცელარიამ, ზოგ შემთხვევაში, ფუნქციების დუბლირება მოახდინონ?

— არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება ერთმანეთს შევადაროთ უშიშროების საბჭო, რომელიც არსებობს, ფაქტობრივად, ყველა ქვეყანაში და ჩვენთანაც შეიქმნება, და სახელმწიფო კანცელარია. უშიშროების საბჭოში შედიან შესაბამისი სფეროების მინისტრები. მაგრამ ყველა სტრუქტურას, იგივე უშიშროების საბჭოსაც, ხომ სჭირდება თავისი სამდივნო, მომსახურება?! მოგეხსენებათ, ყველა სხდომას, რომელზეც იხილება რაიმე მნიშვნელოვანი საკითხი, წინ უსწრებს დაძაბული მუშაობა, საკითხების განხილვა, შეჯერება, დასკვნების მომზადება. სხვათა შორის, ორიოდე წლის წინ პარლამენტის ერთ-ერთ სხდომაზე სახელმწიფოს მეთაურმა ბრძანა: პრეზიდენტები მიდიან, პოლიტიკური პარტიები იცვლებიან, მაგრამ სახელმწიფო აპარატი რჩება უცვლელი. ჩვენთანაც უკვე მიღებულია კანონი სახელმწიფო სამსახურის შესახებ. სახელმწიფო მოხელეს ვერავინ გაათავისუფლებს პოლიტიკური მოსაზრებით. მათი გათავისუფლება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, თუ დასაბუთდა, რომ ისინი არ პასუხობენ დაკავებული თანამდებობის მოთხოვნებს. ბირთვი რჩება და ამ ბირთვის მაღალკვალიფიციური ბიუროკრატების (ბიუროკრატი არ არის სალანძღავი სიტყვა უცხოეთში) არსებობა და მუშაობა უზრუნველყოფს იმას, რომ კარგად აწყობილი მექანიზმივით იმუშაოს ყველა უწყებამ, განურჩევლად იმისა, რა პოლიტიკური ცვლილებები მოხდა ქვეყანაში. მათ აქვთ მემკვიდრეობითობა, რაც უზრუნველყოფს გამართულ მუშაობას.

ორივე საბჭო პრეზიდენტთან შეიქმნება, პრეზიდენტი იქნება მათი თავმჯდომარე, იგი მოიწვევს მათ. საბჭო სათათბირო ორგანო იქნება, რომელიც არავითარ გადაწყვეტილებას არ მიიღებს. დიდი განსხვავება ძველ და ახალ სისტემებს შორის იმაში მდგომარეობს, რომ არსებობდა მინისტრთა კაბინეტი, კოლეგიალური ორგანო, სადაც ბევრი გადაწყვეტილება მიიღებოდა კოლეგიალურად — თუ ყველა მინისტრი იყო თანახმა, გადაწყვეტილება მიიღებოდა. დღეს ასეთი კოლეგიალური ორგანო არ არსებობს. მთავრობა დღეს არ არის ორგანო, რომელიც მიიღებს დადგენილებას. მხოლოდ პრეზიდენტი იღებს ბრძანებულებას, განკარგულებას ან დეკრეტს.

— სახელმწიფო კანცელარიის ამოცანებში შედის თუ არა მინისტრთა კაბინეტის ყოფილი აპარატის ფუნქციებიც?

— ნაწილობრივ, ოღონდ ახლებურად. ეს არ იქნება მექანიკური განმეორება ძველი ფუნქციებისა. დარგების კურირების დრო თავდება. ახალი სისტემა მინისტრის ფუნქციას მაღლა სწევს. უშუალოდ პრეზიდენტი ხელმძღვანელობს ყველა სამინისტროს, მოგეხსენებათ, აღარ არიან პრემიერი და ვიცეპრემიერები, ამიტომ მართვის სტრუქტურები უაღრესად გამარტივდა და გაცილებით ეფექტური გახდა.

— თქვენ ბრძანეთ, რომ დარგების კურირების დრო წავიდა. სახელმწიფო მეთაურის აპარატის სტრუქტურის დიდი ნაწილი სწორედ დარგობრივი სქემის მიხედვით იყო აგებული, ანუ ესა თუ ის განყოფილება ამა თუ იმ სფეროს მოიცავდა. იქნება თუ არა ფუნქციათა მსგავსი დანაწილება სახელმწიფო კანცელარიაშიც?

— რა თქმა უნდა, რაღაც ელემენტები ამისა დარჩება, მაგრამ ბევრი რამ იქნება სრულიად ახალი. მივაღწევთ უდავოდ მაღალ დონეს. ის ჩანაფიქრი სახელმწიფო კანცელარიის მოწყობისა, რომელიც მოდის პრეზიდენტისა და სახელმწიფო მინისტრისგან, ითვალისწინებს არცთუ ისე მრავალრიცხოვანი, მაგრამ ძლიერი და შეკრული ჯგუფის არსებობას, რომელიც წარმატებით განახორციელებს ე.წ. „სააზროვნო ცენტრის" ფუნქციებს. ადრე რომ იყო ამა თუ იმ სფეროს მინისტრი და აპარატში, შესაბამისად, მრჩეველი, რომელსაც შეეძლო დაებლოკა სამინისტროს რომელიმე გადაწყვეტილება, ახალი სისტემით გამორიცხულია. თუმცა, 11 თვე სახელმწიფო მეთაურის აპარატში ვიმუშავე და სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებ — მსგავსი რამ აქაც არ ყოფილა. მაგრამ დახმარება მასალების მომზადებაში, რა თქმა უნდა, იქნება.

— როგორც პრეზიდენტმა განაცხადა, სახელმწიფო მინისტრს და მის კანცელარიას ერთგვარად მაკოორდინირებელი ცენტრის ფუნქციები დაეკისრებათ. ამისთვის კი აუცილებელია მძლავრი ანალიტიკური ჯგუფის არსებობა. როგორი სახით იქნება იგი წარმოდგენილი სახელმწიფო კანცელარიაში?

— ერთი ანალიტიკური ცენტრის არსებობა, რომელიც სახელმწიფოს ცხოვრების ყველა სფეროს მოიცავს, გამორიცხულია. მეორე მხრივ, მკაცრი დაყოფაც საკმაოდ რთულია. მაგალითად, საგარეო და საშინაო პოლიტიკა სულ სხვადასხვა სფეროებია, მაგრამ მათი ინტერესები ხშირად ფარავს ერთმანეთს. ამ შემთხვევაში კოლეგიალობა, ინფორმაციის გაცვლა-გამოცვლა ყველა პრობლემას ხსნის. ასე იყო სახელმწიფო მეთაურის აპარატში და ეს ტრადიცია დარჩება. მაღალი პროფესიონალები არიან მინისტრთა კაბინეტის აპარატშიც და მათი გამოცდილებაც გათვალისწინებული იქნება. მოხდება მსხვილ სფეროებად დაყოფა, მაგალითად, საშინაო პოლიტიკა, ეკონომიკა, საგარეო პოლიტიკა და იქ იმუშავებენ ის ადამიანები, ვინც პრეზიდენტისგან წამოსული იდეების გენერირებას და დამუშავებას მოახდენენ. ეს ანალიტიკური სამსახურები, რა თქმა უნდა, სახელმწიფო მეთაურის აპარატშიც მოქმედებდნენ და ის ძირითადი რეფორმები, რომლებიც წამოვიდა სახელმწიფოს მეთაურისგან, სწორედ აქ ხორციელდებოდა. ეს აუცილებელი ეტაპი იყო. ახლა ეს ეტაპი უკვე განვლილია. ჩვენი სამინისტროები ფეხზე დადგნენ. კონსტიტუციამაც ახალი იმპულსი მოგვცა და, შესაბამისად, იქმნება თვისობრივად ახალი სტრუქტურები.

— მსოფლიო პრაქტიკიდან გამომდინარე, ანალიტიკური სამსახურები, განსაკუთრებით პრეზიდენტის გარემოცვაში მყოფნი, მაღალი ანაზღაურებით გამოირჩევიან. ჩვენთან, როგორც ყველას, მათაც უაღრესად დაბალი ანაზღაურება ჰქონდათ. რაიმე ცვლილებები თუ არის მოსალოდნელი ამ მხრივ?

— ცვლილებები მოსალოდნელია მთლიანად ჩვენი ქვეყნის ფარგლებში. პრეზიდენტმა აღნიშნა, რომ მოსალოდნელია ხელფასების ზრდა საბიუჯეტო ორგანიზაციებში, მაგრამ საშტატო ერთეულების შემცირების პარალელურად. ეს ასახულია არა მხოლოდ საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების რეკომენდაციებში, არამედ თავად ცხოვრებაც თხოულობს ამას. ეს პროცესი გაიარეს აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებმა. იგივე პროცესი მოხდა ორი გერმანიის გაერთიანების დროს — გდრ-ში სამედიცინო სფეროში 16 მუშაკის ადგილზე რჩებოდა ერთი. სამსახურიდან გათავისუფლებულ მუშაკთა დასაქმებას და სოციალურ დაცვას ითვალისწინებს პროგრამები, რომლებიც დღეს მუშავდება. თუმცა, ეს პროცესი თავისთავადაც დაიწყო — ბევრმა დატოვა საბიუჯეტო ორგანიზაციები და კერძო სტრუქტურებში გადაინაცვლა. მარტო ჩვენს წრეში უამრავმა ფიზიკოსმა თუ მათემატიკოსმა დატოვა აკადემიური ინსტიტუტები. ეს რეალობაა და ამას უნდა შევეგუოთ.

— საქართველოში დღეს არსებული სახელისუფლო სტრუქტურები არც ერთი ქვეყნის შესაბამისი სტრუქტურების ზუსტი ასლი არ არის. ამას ადასტურებს პრეზიდენტის ინსტიტუტი და სახელმწიფო კანცელარიის შექმნაც. როგორ განაწილდება ფუნქციები როგორც სახელმწიფო მინისტრის პირველი მოადგილის და სახელმწიფო კანცელარიის უფროსის ფუნქციები?

— უპირველესად, რაც შეეხება ხელისუფლების სტრუქტურებს. არც ერთი ქვეყნის სტრუქტურები მეორის ზუსტი ასლი არ არის. უფრო მეტიც, აშშ-ს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ფორმაც და როლიც იცვლება პრეზიდენტის სურვილისამებრ. ბუნებრივია, ჩვენი სტრუქტურებიც ყველასგან განსხვავებულია, ასე იყო სამი წლის წინაც, როცა ხალხმა აირჩია პარლამენტის თავმჯდომარე. ბევრი პრობლემა მოგვიხსნა პარლამენტის თავმჯდომარის და სახელმწიფოს მეთაურის ფუნქციათა შერწყმამ. ასე რომ, ყოველთვის უნდა გამოინახოს სტრუქტურის ის ოპტიმალური ფორმა, რაც პასუხობს დემოკრატიის პრინციპებს, ქვეყანაში არსებულ ვითარებას და დასმულ ამოცანებს. დღეს არსებულმა სტრუქტურებმა ხელი უნდა შეუწყოს თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის, სამოქალაქო საზოგადოების შენებას, ამის გარეშე ხომ შეუძლებელია ჭეშმარიტ დემოკრატიაზე საუბარი. ამ გზაზე ჩვენ ყველაზე რთული ეტაპი გავიარეთ და შედარებით მცირე დანაკარგებით, რაც უდავოდ ქვეყნის პრეზიდენტის დამსახურებაა. როცა ლაპარაკობენ იმაზე, თუ რა გადავიტანეთ, ძალიან ცოტამ იცის, რა გველოდა.

რაც შეეხება სახელმწიფოს კანცელარიის უფროსის ფუნქციებს, როცა ჩამოყალიბდება და დამტკიცდება სახელმწიფო კანცელარიის წესდება, მაშინ უფრო მკაფიოდ და კონკრეტულად განისაზღვრება როგორც სახელმწიფო მინისტრის, ისევე კანცელარიის უფროსის და, საერთოდ, მთელი კანცელარიის ფუნქციები.

— ბატონო პეტრე, თქვენ წინა პარლამენტის წევრი ბრძანდებოდით, ამდენად, საინტერესოა ახალი პარლამენტის პროფესიონალური დონის თქვენეული შეფასება?

— მე მხოლოდ ფაქტის კონსტატაციით შემოვიფარგლები — მოხდა თვისობრივი ცვლილება, ეს არის სულ სხვა ქვეყნის პარლამენტი. ყოფილ პარლამენტშიც ბევრი სერიოზული ადამიანი მოღვაწეობდა, მაგრამ რეგლამენტის გამო, 30-40-კაციან ჯგუფს შეეძლო სიტუაცია ისე აერია, რომ პარლამენტის მუშაობის 90 პროცენტი უქმად იხარჯებოდა. მე მოწმე ვარ, როცა პარლამენტარი ხელში ახლადაღებულ კანონს შემთხვევით გადაშლილ გვერდზე ჩახედავდა და იწყებოდა გაუთავებელი კამათი. თუმცა, რამდენიმე მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება იმ პარლამენტმაც მიიღო, მათ შორის, დსთ-ში საქართველოს გაწევრიანებისთვის მხარდაჭერა, რომელმაც ქვეყანა დაღუპვას გადაარჩინა. მე ხშირად მითქვამს — გავა წლები და ისტორია შემოინახავს არა ამა თუ იმ პარლამენტარის გამოსვლებს, არამედ იმ მნიშვნელოვან კანონებსა და აქტებს, რომელიც პარლამენტმა მიიღო და, რა თქმა უნდა, ამათ შორის პირველობა უნდა მივაკუთვნოთ კონსტიტუციას. მე დავესწარი ახალი პარლამენტის ბიუროს სხდომას. მართალია, ბევრი ქება მავნეა, მაგრამ არ შემიძლია არ აღვნიშნო — ეს არის მაღალი კულტურის ქვეყნის პარლამენტი.

ხათუნა ლაგაზიძე

ნატო, რუსეთი, უკრაინა და ყოფილი იუგოსლავია

მსოფლიოს მასმედიის ყურადღების ცენტრშია აშშ, რუსეთისა და უკრაინის თავდაცვის უწყებათა მეთაურების შეხვედრა, რომელიც გუშინ გაიმართა კიევში. პერი, გრაჩოვი და შმაროვი მოლაპარაკებისას განიხილავენ ისეთ უმნიშვნელოვანეს საკითხებს, როგორიცაა ნატოს აღმოსავლეთით გაფართოება, ჩვეულებრივი შეიარაღების შემცირება, აგრეთვე უკრაინიდან ბირთვული იარაღის გატანა. მოელიან, რომ რუსეთის თავდაცვის მინისტრი კიევის შეხვედრაზე ევროპის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ინიციატივით გამოვა. თავდაცვის სამინისტროს ზოგიერთი წყაროს თანახმად, ეს წინადადება არსებითად ნატოს აღმოსავლეთით ინტეგრაციის ალტერნატივაა. ცნობილია, რომ ნატოს საკითხში კიევსა და მოსკოვს განსხვავებული პოზიციები უკავიათ. თავისი აღმოსავლელი მეზობლისგან განსხვავებით, უკრაინა ამ ორგანიზაციის მიმართ ნეგატიურად სულაც არ არის განწყობილი, თუმცა, ძნელი სათქმელია, რა როლს შეასრულებს ეს ფაქტორი კიევის მოლაპარაკებისას. სავარაუდოა, რომ ნატოს გაფართოების გეგმაზე არანაკლები ყურადღება დაეთმობა ფლანგური შეზღუდვის პრობლემას. ამჟამად რუსეთმა გადააჭარბა თავის ლიმიტს, კერძოდ, კავკასიაში. ჯერჯერობით ვაშინგტონი ამაზე თვალს ხუჭავს, მაგრამ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ აშშ და რუსეთი შეთანხმდებიან ლიმიტის ზევით რუსეთისთვის დასაშვები შეიარაღების რაოდენობაზე, სულერთია, ევროპაში ჩვეულებრივი შეიარაღების შემცირების ხელშეკრულების ხელმომწერი ქვეყნების, პირველ რიგში, თურქეთისა და ნორვეგიის მხრიდან წინააღმდეგობას წააწყდებიან. როგორც ანკარა, ისე ოსლო მათ საზღვრებთან რუსეთის სამხედრო კონტინგენტის გაზრდის წინააღმდეგ გამოდიან და საკმაოდ აქტიურადაც. შეიარაღების კვოტების შეცვლის საკითხი კი შეთანხმების თანახმად, მხოლოდ კონსენსუსით შეიძლება გადაწყდეს. პერი, გრაჩოვი და შმაროვი განიხილავენ, აგრეთვე, ბალკანეთში მიმდინარე სამშვიდობო პროცესთან დაკავშირებულ საკითხებს. კიევში გამგზავრებამდე პენტაგონის ხელმძღვანელმა მოინახულა ამერიკელთა მიერ ქალაქ ტუზლადან 80 კილომეტრის დაშორებით აგებული ხიდი, რომელზეც ამერიკის კონტინგენტის უმეტესმა ნაწილმა უნდა გაიაროს. პერის თან ახლდა აშშ გაერთიანებული შტაბების კომიტეტის თავმჯდომარე გენერალი ჯონ შალიკაშვილი. პერის განცხადებით, ბოსნიაში ნატოს ძალების სარდალი, ადმირალი ლეიტონ სმიტი ცდილობს 16 მუსლიმანის დაკავებასთან დაკავშირებით შექმნილი კრიზისის მოგვარებას. ეს საკითხი სარაევოში პერისთან შეხვედრისას წამოჭრა ბოსნიის პრეზიდენტმა იზიდბეგოვიჩმა. ბოსნიელ მუსლიმანთა დაკავება ყველაზე სერიოზული პრობლემაა რეგიონში საერთაშორისო სამშვიდობო ჯარების განლაგების შემდეგ. ბოსნიის ხელისუფლებამ ამის გამო პროტესტი განუცხადა ნატოს, რომელიც არ მიმართავს ქმედით ღონისძიებებს მუსლიმანთა გათავისუფლებისთვის. საერთო ჯამში კი, ოპერაცია ბოსნიაში წარმატებით მიმდინარეობს, როგორც იტყვიან, თოფის გასროლის გარეშე. ნატოს ძალები არავითარ წინააღმდეგობას არ აწყდებიან.

ელცინი კვლავ ფორმაშია

ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ რუსეთის პრეზიდენტი ბორის ელცინი სრული დატვირთვით მუშაობს. 4 იანვარს იგი შეხვდა პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მეთაურს, ფილატოვს. განიხილეს რუსეთში ჩატარებული საპარლამენტო არჩევნების შედეგები. ფედერაციის საბჭოს თავმჯდომარე შუმეიკოსთან შეხვედრისას კი განიხილებოდა პარლამენტისა და პალატის მორიგი სამუშაო საკითხები. პრემიერმინისტრმა ვიქტორ ჩერნომირდი... პრეზიდენტს მოახსენა იმ ღონისძიებ... შესახებ, რომელსაც მინისტრთა კაბინე... ატარებს ხელფასებისა და პენსიების ... ვალიანებათა დაფარვისთვის. ბოლოს ... ცინმა მოსკოვის მერ იური ლუჟკოვ... ერთად გახსნა — დედაქალაქის შემ... ლელში ახლახან მწყობრში ჩამდგ... ექვსკილომეტრიანი წრიული მაგი... რალი.

მიხალკოვის მანევრი

ცნობილმა რუსმა კინორეჟისორმა და მსახიობმა ნიკიტა მიხალკოვმა უარი თქვა პარლამენტში დეპუტატის ადგილზე, რომელიც დეკემბრის არჩევნებში მოიპოვა. მან საარჩევნო კომისიას განუცხადა, რომ მუშაობას იწყებს ახალ ფილმზე. მიხალკოვი პარლამენტში კენჭს იყრიდა სამთავრობო ბლოკის „რუსეთი ჩვენი სახლია" სიით. ამასობაში ქვეყნის ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ 15 აპრილი საპრეზიდენტო არჩევნებში კანდიდატურების წამოყენების საბოლოო ვადად გამოაცხადა. ყველა კანდიდატმა უნდა წარადგინოს მხარდამჭერთა სია, აგრეთვე, დეკლარაცია ბოლო 2 წლის მანძილზე შემოსავლის შესახებ. უკვე რამდენიმე კანდიდატმა განაცხადა, რომ აპირებს არჩევნებში მონაწილეობას, მათ შორის, გენერალმა ალექსანდრ ლებედმა, პრორეფორმისტმა გრიგორი იავლინსკიმ და ულტრანაციონალისტმა ვლადიმირ ჟირინოვსკიმ. პრეზიდენტი ელცინი თებერვალში გამოაცხადებს, აპირებს თუ არა მეორე ვადით იყაროს კენჭი პრეზიდენტის პოსტზე.

კობზონი კინაღამ დააპატიმრე...

ისრაელის აეროპორტში ... რენისთანავე დააკავეს ცნო... რუსი ებრაელი მომღერალი ... კობზონი, რომელსაც განუცხა... რომ აკრძალული აქვს ამ ქვეყ... ჩასვლა. კობზონს ბრალად დ... რუსეთის მაფიასთან კავშირი. ... ლერლის ვიზა გააუქმეს და ... ლივე რეისით უკან გამგზავრე... უბირეს, მაგრამ 8 საათის შე... რუსეთის საკონსულოს წარმო... გენლები დაუკავშირდნენ ... რმინისტრ შიმონ პერესს ... კანცელარიის განკარგულებ... ბზონი ისრაელში შეუშვეს.

სოციალ-ნაციონალისტები ამოქმედდნენ

უკრაინის იუსტიციის სამინისტრომ რეგისტრაციაში გაატარა სოციალურ-ეროვნული პარტია, რომელიც აქამდე ოთხი წლის მანძილზე არაოფიციალურად არსებობდა. ამ პოლიტიკურ ორგანიზაციას ჰყავს ახალგაზრდული გასამხედროებული გაერთიანება და, როგორც ამტკიცებენ, აქვს რკინისებური შინაგანი დისციპლინა. პარტიის იდეოლოგთა თვალსაზრისით, ევროპული რასა დაცემ... მიდის და მისი ხსნა მხოლოდ უკრა... ძალუძს. სოციალურ-ეროვნული პარ... ამოცანაა პოლიტიკური ძალაუფლ... ხელში აღება. „ჩვენ გვსურს, ავაშე... სახელმწიფო, რომელიც მსოფლიოში ... მყვან ადგილს დაიკავებს. ჩვენ მხ... ვუჭერთ ახალ წესრიგს", — განაცხ... პარტიის თავმჯდომარემ ანდრუშკოვმ...

კვლავ ჩეჩნეთი

ჩეჩნეთში ახალი წლის დადგომისთან ერთად დაიწყო ცვლილებები. რესპუბლიკაში რუსეთის ჯარების ახალი სარდალი ვიაჩესლავ ტიხომიროვი ცნობილია, გაჭიანურებული კონფლიქტისადმი თავისი შეურიგებელი დამოკიდებულებით. 4 იანვარს გროზნოს ცენტრალურ საკონტროლო-გამშვებ პუნქთან (სგპ) ცეცხლი გაუხსნეს ფედერალური ჯარების ავტოკოლონას. დაიღუპა 1 და დაიჭრა 5 კაცი. ბრძოლა 40 წუთს გრძელდებოდა. ჩეჩნეთის სამხედრო ნაწილების მთავარი შტაბის უფროსმა ასლან მასხადოვმა გამოსცა ბრძანება რუსეთის ჯარების წინააღმდეგ ყოველგვარი საბრძოლო მოქმედების შეწყვეტის შესახებ. ბრძანებას ჯოხარ დუდაევის მომხრე ყველა მებრძოლი გაეცნო. მიუხედავად ამისა, ხასავ-იურთის მახლობლად, ჩეჩნეთ-დაღესტნის საზღვრის სგპ-ს, რომელსაც რუსები იცავენ, თავს დაესხნენ ჯერჯერობით უცნობი პირები. მოკლულია 2 და მძიმედ დაჭრილია ერთი კაცი. განვლილი დღე-ღამის მანძილზე კი ჩეჩნებმა 16-ჯერ გაუხსნეს ცეცხლი რუსებს. ასე რომ ბრძოლები რეგიონში კვლავ გრძელდება.

აფხაზეთში იმალება

მოსკოვის ოლქის მცხოვრებს იგორ ბუშნინს წაყენებული აქვს ცნობილი სასულიერო მოღვაწის, მართლმადიდებელი მღვდლის ალექსანდრ მენის მკვლელობის ბრალდება. ბუშნინი რამდენჯერმე გაუსხლტა მართლმსაჯულებას. მენის მკვლელობასთან და... შირებით, შექმნილია 34 ტომისგან შ... დგარი სასამართლო საქმე. ბუშნინი ... ნამდე ორგზის იყო ნასამართლევი. აღ... ნიშნავია, რომ ამჟამად იგი აფხაზ... აფარებს თავს.

თემურ-ლენგი, ჩინგიზ-ხანი და „ვაშინგტონ პოსტის" „იაღლიში"

1996 წელი უზბეკეთში თემურ-ლენგის წლად გამოცხადდა, რომლის დაბადებიდან 660-წლიანი იუბილეს აღნიშვნას რესპუბლიკაში დიდი ზარ-ზეიმით აპირებენ. უზბეკეთის დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ მისი „მოღვაწეობა" ყოველმხრივ გამართლებულად ჩაითვალა და იგი გამოჩენილ მთავარსარდლად აღიარეს. გაზეთმა „ვაშინგტონ პოსტმა" კი ამ დღეებში გამოაქვეყნა ქრისტეს დაბადების შემდგომ ყველაზე თვალსაჩინო პიროვნებათა ნუსხა და პირველი ადგილი ჩინგიზ-ხანს მიანიჭა. აღსანიშნავია, რომ გაზეთი მის მთავარ შეცდომად რუსეთის დაპყრობას მიიჩნევს (რედაქციის შენიშვნა: რუსეთი დაიპყრო არა ჩინგიზმა, არამედ მისმა შვილიშვილმა ბათო-ხანმა). გაზეთის აზრით, რუსეთის დაპყრობა მუდამ შეუძლებელი იყო.

გადადგა კონტრდაზვერვის შეფი

პოლონეთში გრძელ... სკანდალი პრემიერმინი... იოზეფ ოლექსისთან დაკავში... რებით. გადადგა ქვეყნის კონ... ტრდაზვერვის უფროსი ... ვიჩი. ვარაუდობენ, რომ ... გამოწვეულია ოლექსისათვის... წაყენებული ბრალდებით ... ფილ KГБ-სთან თანამშრომლო... ბის შესახებ. საპარლამენტ... კომისიის წინაშე გამოსვლის... იოდევიჩმა კატეგორიულ... უარყო კავშირი უცხოე... სპეცსამსახურებთან, ... დროს არ დაუსახელებია ... სი გადადგომის კონკრეტ... მიზეზი.

პრესტიჟული ნუსხა

გერმანიაში გამოქვეყნდა ქვეყნის ღირსეულ პიროვნებათა სია. შემადგენლობა საკმაოდ სოლიდურია და არცთუ პოლიტიკური. 200-კაციანი ნუსხა კანცლერ ჰელმუტ კოლით იწყება, მეორეზეა ჰელმუტ თომასი — სატელევიზიო არხის „RTL" —ის ხელმძღვანელი, მესამე ადგილი წილად ხვდა ქვეყნის ერთ-ერთ ყველაზე პოპულარულ შოუმენს თომას გოტშელდს. ასეულში მოხვდნენ ისეთი სპორტსმენები, როგორებიც არიან შტეფი გრაფი და მიხაელ შუმახერი, აგრეთვე, ცნობილი ტოპმოდელი კლაუდია შიფერი.

ერთობლივი მანევრების ვადა და ადგილი უცნობია

უკრაინის პრეზიდენტმა ლეონიდ კუჩმამ 4 იანვარს მიიღო აშშ-ს, რუსეთისა და უკრაინის თავდაცვის მინისტრები, რომლებიც, როგორც აღვნიშნეთ, კიევში გამართულ მოლაპარაკებებში მონაწილეობენ. კუჩმამ ჟურნალისტებს განუცხადა, რომ გადაწყდა სამივე ქვეყნის ერთობლივი სამხედრო წვრთნის ჩატარების საკითხი. თუმცა მას არ დაუსახელებია ამ მანევრების გამართვის ვადები და ადგილი. რადიო ბი-ბი-სის ცნობით, მოლაპარაკებებზე მთელი სიმწვავით დაისმება შავი ზღვის სამხედრო ფლოტის საკითხი.

გაჩნდა კოალიციის შანსი

ანკარაში მიმდინარე მოლაპარაკებებზე მმართველი კოალიციის შექმნის შანსი გაჩნდა მას შემდეგ, რაც თურქეთის პრემიერმინისტრმა თანსუ ჩილერმა უარი თქვა ახალ მთავრობაში ამ პოსტის შენარჩუნებაზე. მან პარტია „მამულის" ლიდერს-ილმაზს კოალიციის ფორმირება შესთავაზა. ჩილერის „ჭეშმარიტების გზის პარტიის" და „მამულის" შეთანხმების შემთხვევაში იზოლირებული აღმოჩნდება საპარლამენტო არჩევნებში გამარჯვებული პროისლამური „კეთილდღეობის" პარტია.

ისრაელში ყველა მსჯავრდებულს არ შეესვლება

იემენში გაიმართა პალესტინა-ისრაელის მოლაპარაკებათა შემდგომი რაუნდი. როგორც პალესტინის ეროვნული ადმინისტრაციის წარმომადგენელმა ნაბილ შაათმა განაცხადა, მისი შედეგი იქნება მომავალ კვირაში ისრაელის საპატიმროებიდან 1200 არაბი ტუსაღის გათავისუფლება. თუმცა, ისრაელმა წამოაყენა ახალი პირობა, რომლის მიხედვითაც მძიმე დანაშაულისთვის მსჯავრდებულთ გათავისუფლების შემდგომ აეკრძალება ისრაელში შესვლა.

ცვლილებანი მინისტრთა კაბინეტში

ეგვიპტის ახალმა პრემიერმინი... ალდაზერემ მინისტრთა კაბინეტში ... ლებანი მოახდინა. ეგვიპტეს ამჟამა... ახალი მინისტრი ჰყავს და ... ისტორიაში პირველად ფინანსთა ... რის პოსტი ქალმა დაიკავა.

იზა ორჯონიკიძე:

„ჩემი ადგილი პარლამენტში თავისუფალია“

ქალბატონო იზა, თქვენ წინა პარლამენტის აქტიური წევრი ბრძანდებით. [illegible] და თქვენს გამოჩენას ახალი პარლამენტის შემადგენლობაშიც. ასე არ მოხდა. რა არის ამის მიზეზი?

— ძალიან რომ მდომოდა გამოჩენა, ალბათ, გამოვჩნდებოდი. არც ადრე, [illegible] სამი წლის წინათ ვცდილვარ ამას. [illegible] მგონია, რომ ჩემს ძირითად საქმეს ბევრი რამ დააკლო სამი წლის განმავლობაში ხელისუფლებაში ყოფნით. თუმცა, მიმაჩნია, რომ ძალიან კარგი და სასარგებლო სკოლა გავიარე. გაიზარდა ჩემი, როგორც მოქალაქის ჰორიზონტი. ბევრ სასიკეთო საქმეში მივიღე მონაწილეობა, რომლებსაც წინათ კომუნისტური რეჟიმის დროს, ინდივიდუალური წამოწყების სახე ჰქონდა. პრობლემა ცენტრალური კომიტეტის მდივანთან უნდა დაგვე[illegible]. მაგრამ ისიც აუცილებლად უნდა ითქვას, ხშირად ჩვენს მიერ წამოჭრილი პრობლემები წარმატებით წყდებოდა. ყოველ შემთხვევაში, ყველა ქართულმა საქმემ, რომელიც იმ პერიოდში წამოვიწყეთ, ცენტრალურ კომიტეტში გამოძახილი ჰპოვა. მაშინ ქვემო ქართლში ძალიან ბევრი სასიკეთო რამ გაკეთდა. სამაგალითოდ ვიტყვი, რომ აღდგა სოფლები წერაქვი, [illegible]ონი, ტანძია. მე ყველა ამ საქმის აქტიური მონაწილე ვარ და მწვანე შუქი [illegible] გზაზე სწორედ ბატონმა ედუარდმა [illegible].

გარდა ქვემო ქართლის რეგიონის [illegible]ობებისა, მე ვმონაწილეობდი [illegible]გილოში ქართული სკოლების შესა[illegible]ნებისთვის წამოწყებულ ყველა ბრძოლაში, ინგილო სტუდენტების მომზადებაში. მაშინ ჩემს გვერდით ბევრი კარგი ადამიანი იყო. მართალია, ბოლოს [illegible] შემომეფანტა და მარტო დავრჩი, მაგრამ, არ მაქვს მორალური უფლება, არ ვახსენო ის ადამიანები: ვანო ფალავა, გოგი ფალავა, ოთარ თაბუაშვილი, [illegible] ბერეჟიანი და სხვანი და სხვანი. აუცილებლად უნდა ვახსენო ის ხალხიც, ვისაც ჩვენი იდეების ხორცშესხმა შესაძლებელი გახადა: რესპუბლიკის მაშინდელი პარტიული ხელმძღვანელობა, მარნეულის რაიკომის მდივანი ბატონი [illegible] მეძარნიშვილი და მთელი მისი [illegible]. [illegible] სინგილოში [illegible] კახში თეატრის [illegible], ამ თეატრში ჯერ ორი ახალგაზრდა რეჟისორის, ხოლო შემდგომ [illegible] დოლენჯაშვილის მივლინების [illegible] მთელი სულითა და გულით მონაწილეობდა თეატრალურ მოღვაწეთა [illegible] მცირე და თეატრალური ინსტიტუტის რექტორატი ბატონი ვასო კიკნაძის მეთაურობით. ყველაფერი იმგვარად უნდა [illegible]ქვათ და წარმოვადგინოთ, როგორც [illegible] სინამდვილეში.

ისე გამოვიდა, რომ ჩემი საქმიანობის გარკვეულ პერიოდს პოლიტიკური მოღვაწეობა დაერქვა. ეს სამშობლოსადმი ჩემი დამოკიდებულების გამოხატვის ერთ-ერთი საშუალება [illegible]. მე არ შემეძლო, გულგრილად მეყურა დიდი მიხეილ ჯავახიშვილის სოფლის გაპარტახებისთვის. უამრავმა ადამიანმა იშრომა იმისთვის, რომ სოფელი შენარჩუნებულიყო, რომ აშენებულიყო სკოლა, საბავშვო ბაღი, დადგმულიყო ტელეანძა, გაყვანილიყო გზა. იქ აშენდა მიხეილ ჯავახიშვილის სახლ-მუზეუმი — ეს უკვე მაშინდელი რაიკომის პირველი მდივნის ბატონი რ.მეძარნიშვილის დიდის ხელშეწყობით. მუზეუმი დღემდე ისე დგას, რომ მისი გახსნა ვერ მოვახერხეთ. ძალიან ბევრი [illegible] საქმე გვაქვს გაკეთებული, მაგრამ არასოდეს მილაპარაკია ამაზე, ახლა ვსარგებლობ შემთხვევით და მადლობა მინდა ვუთხრა ყველას, მათ შორის იმ სამინისტროებსაც (განათლების, ტრანსპორტისა თუ სხვა), რომლებიც დაგვეხმარნენ.

ჩემს პოლიტიკურ მოღვაწეობას სახელს დავარქმევდი — მე ეს ქართველი კაცის, მოქალაქის მოღვაწეობა მიმაჩნია და ამაში განსაკუთრებულს ვერაფერს ვხედავ.

დავუბრუნდეთ იმ თემას, თუ რატომ არ გამოვჩნდი პარლამენტში. ალბათ ასე სჯობს. ამას აქვს სუბიექტური მიზეზი — ის, რომ მე მაინცდამა[illegible] არ მიაქტიურია და ობიექტური მიზეზებიც, [illegible] ახლა საუბარი არ მინდა, [illegible]ან შეიძლება ჩემი მხრიდან გულ[illegible]ენობად გაიგონოს ჩემი რაიონის [illegible]ლობრივი ხელმძღვანელობის [illegible]ით. მე კი მათთან კარგი ურთიერთობა მქონდა და კვლავაც მინდა მქონდეს. ძალიან მიხარია ბატონ ილია ხუციშვილის დეპუტატად არჩევა. მას კარგად ვიცნობ. კარგი ადამიანია და, თბილისურად რომ ვთქვათ, კარგი ბიჭია. მინდა, მივულოცო მას ეს მეტად მძიმე ტვირთი — ხალხის არჩევანი. ახლა მე დავურეკავ მას, რომ სინათლე არ მაქვს, წყალი არ მაქვს, ქუჩებში უსუფთაობაა და სხვა. ახლა ბევრს დავწერ და მუზეუმს მივხედავ. მე გული არ დამწყვეტია, თუმცა, ძალიან დაწყდათ გული მათ, ვისაც ჩემი სადეპუტატო მოღვაწეობის მანძილზე შევხვდი, დავეხმარე. ასეთი სულ ცოტა 30000 კაცია. დიდი მადლობა მინდა ვუთხრა ბატონ ოთარ ფაცაციას, რომელიც მეხმარებოდა ავადმყოფი ბავშვების, ჩემი ამომრჩევლების შვილების საზღვარგარეთ სამკურნალოდ გაგზავნაში. ორი მათგანი, სასიკვდილოდ განწირულნი ჩვენს პირობებში, უკვე ჯანმრთელია. ისიც უნდა დავიტრაბახო, რომ ჩემი ახლობლების გამო მთავრობაში არასოდეს არავინ შემიწუხებია. თუმცა, ყოველთვის უამრავი პრობლემა მქონდა.

რას ფიქრობთ, ძალთა ახალ გადანაწილებაზე პარლამენტში, ანუ გამარჯვებული და დამარცხებული პარტიების შესახებ?

— სანამ ძალთა ახალ გადანაწილებაზე ვიტყოდე რამეს, მინდა ვთქვა, რომ ახალი პარლამენტი გაცილებით უცნობი პარლამენტია ხალხისთვის, ვიდრე ძველი იყო. თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ ახალი პარლამენტი არ შეიძლება ღირსეული იყოს. იმ ჩვენს ძ[illegible] პარლამენტშიც ძალიან ბევრი კარგი ადამიანი იჯდა და შრომობდა, რომლებიც ამომრჩევლებს შეიძლება მოენატრონ კიდეც. ამიტომ, როდესაც მათ ერთიანად წყალს უწურავენ, არ არის სწორი. ჩვენმა ძველმა პარლამენტმა ძალიან ძნელ პერიოდში იღვაწა, სამოქალაქო ომის, ბანდიტიზმის, რეკეტის, ორგანიზებული დანაშაულის, ტერორისტების გარემოცვაში, დამეთანხმებით, რაც გაკეთდა, ისიც გასაკვირია. მე მახსოვს, რა პომპეზურობით დააბიჯებდა ის ხალხი პარლამენტში, რომლებითაც ახლა ციხეებია გამოჭედილი და ჩვენს დეპუტატებს, ძალიან მცირე ნაწილის გამოკლებით, შიშის ზარს სცემდა. მე მიმაჩნია, რომ ჩვენი პარლამენტის ბრალია, რომ ჩვენს თვალწინ უამრავი დანაშაული ხდებოდა, მაგრამ ერთიანი შეტევა ამ დამნაშავეთა წინააღმდეგ ძველმა პარლამენტმა ვერ განახორციელა. მე ბევრი მიფიქრია ილია ჭავჭავაძის მკვლელობაზე და ასეთი დასკვნა გამოვიტანე, რომ არ შეიძლება კაცი მოკლა იქ, სადაც საზოგადოებრივი აზრი ამისთვის მზად არ არის. გადახედეთ იმდროინდელ პრესას და დარწმუნდებით, რომ ვაჟა-ფშაველასა და კიდევ ერთ-ორი პიროვნების გარდა, არ დარჩენილა საქართველოში კაცი, ილიასთვის ქვა რომ არ ესროლოს. ზუსტად ასევე გვიტევდნენ ჩვენ, პარლამენტს — გვაკნინებდნენ, გვაშინებდნენ. ბევრი დააშინეს კიდეც და ხმაც ჩააკმენდინეს. როგორც ჭოფაკი ძაღლები, ისე უტევდა შევარდნაძეს ეს ხალხი, ვისაც თვითონ ჰქონდა ისეთი დანაშაული ჩადენილი, რომლის გამო სხვა სახელმწიფოში სიკვდილით დასჯა თუ არა, სამუდამო პატიმრობა მაინც გარანტირებული ექნებოდათ.

მოქალაქეთა კავშირის მიერ კვალიფიციური უმრავლესობის მოპოვება ნიშნავს, რომ ქვეყნის პრეზიდენტს პარლამენტში მყარი დასაყრდენი ექნება და ეს ძალიან კარგია. კარგია კიდევ ის, რომ პარლამენტი ახალგაზრდულია. მაგრამ მე ვერაფერს ვიტყვი იმ დეპუტატებზე, რომელთა საზოგადოებრივი რენომე ამომრჩევლებისთვის უცნობია. რაც შეეხება მოქალაქეთა კავშირის ლიდერებს, მე მათ კარგად ვიცნობ, თითოეულ მათგანზე ჩემი აზრი მაქვს და ვუსურვებ, ღირსეულად ეზიდონ ეს ტვირთი და ასცდენოდეთ ის საფრთხე, რომელსაც წარმატებისგან თავბრუსხვევა ჰქვია. ისე ეშრომათ, რომ 4 წლის შემდეგ მთელმა საქართველომ მათ მისცეს ხმა. ახლანდელ პარლამენტს ბევრიც წინ უდევს და მოედანიც, მე გულწრფელად ვუსურვებ მას დიდი ანგარიშით გამარჯვებას.

არა ვარ ჩასაფრებული ადამიანი და ყოველთვის მწყინს, როცა ვინმე მარცხდება ან უჭკუობის, სიხარბის, ამბიციების გამო ისეთ რამეს ჩადენს, რისი პატიებაც ძნელია. მე გაცილებით უფრო ბედნიერი ვიქნებოდი, რომ ბატონ ედუარდ შევარდნაძის საქართველოში ჩამოსვლისთანავე იოსელიანს, სიგუას და კიტოვანს მადლობა ეთქვათ ხალხისთვის და ერთს პიესების წერა გაეგრძელებინა, მეორეს ხატვა, ხოლო მესამე — მეტალურგიის ინსტიტუტში დაბრუნებულიყო.

ალბათ, გახსოვთ, ექვსი თვის განმავლობაში პარლამენტში ხმა არ ამომიღია, მაგრამ ჩემს თავს არ ვცემდი პატივს, ის რომ არ მეთქვა ჯაბასთვის, რაც ვუთხარი. მას ჰქონდა შანსი, დიდი შანსი, ღირსეულად წასულიყო პოლიტიკური არენიდან. მაგრამ, ეტყობა, სკამს ძნელად ელევა ადამიანი. მე ეს არ მაწუხებს. ვიდრე პარლამენტში ამირჩევდნენ, მაშინაც იზა ორჯონიკიძე ვიყავი და ახლაც, როცა არ ამირჩიეს. არასოდეს მივცემ ჩემს თავს უფლებას, მოვითხოვო სამშობლოს იმაზე მეტი, ვიდრე შემიძლია, მივცე მას. საერთოდ რომ არაფერი მოვითხოვო, ესეც შემიძლია. მე არავისზე ნაკლები არც ლექსი დამიწერია, არც სტატია და ეს კარგად იცის ქართველმა საზოგადოებამ. მაგრამ არასოდეს არც ჩვენს ხელისუფლებას, არც ჩემს კოლეგებს არ გახსენებიათ, რომ ჩემს ცხოვრებაშიც არსებობს თარიღები და შეიძლება მათი მოლოცვა. თუმცა, ქართველებმა ილია ჭავჭავაძე არ დააფასეს თავის დროზე და მე რა უფლება მაქვს, დიდად გული მწყდებოდეს, თუ ჩემმა კოლეგებმა დაბადების დღე არ მომილოცეს. დარწმუნებული ვარ, რომ საქართველოში მოვა თაობა, რომელიც დააფასებს წესიერად განვლილ ცხოვრებას, ჭეშმარიტ შემოქმედებას და ნამდვილ პოეზიას.

ადამიანები ვართ და ყველას რაღაცა გვწყინს, გარდა ამისა მე ქალი ვარ და ქალს, რაც არ უნდა წარმოჩინებული იყოს იგი, სიამოვნებს ყურადღება, რომელიც დაიმსახურა. მე არასოდეს „ხალტურა“ არ შემითავაზებია ჩემი მკითხველისთვის და ჩემი ხალხისთვის იმათსავით, ვინც ჯერ კომუნისტურ იდეებზე იკეთებდა კარიერას, მერე — ანტიკომუნისტურზე. ყოველთვის ვწერდი იმაზე, რასაც სული და გული მთხოვდა.

მიმაჩნია, რომ დამარცხებული პარტიები არ არიან, რადგან საქართველოში გაიმარჯვა საღმა აზრმა. გული მწყდება, რომ პარლამენტში არ მოხვდნენ ტრადიციონალისტები და ქალბატონი რუსუდან ბერიძე. იგი ძალიან დააკლდება პარლამენტს, რადგან მან დიდი როლი ითამაშა, როგორც ვიცესპიკერმა და როგორც ქართველმა ქალმა. ასევე გული მწყდება რესპუბლიკელებიდან რამდენიმე კაცზეც, მაგრამ მათ ბევრი რამ ვერ გათვალეს, ძალიან უხვად გაერთიანდნენ და დაავიწყდათ, რომ მთელი ეს წლები ქართველი საზოგადოების თვალწინ გამოვდიოდით ყოველდღიურად და მოსახლეობა კარგად გვიცნობს. ის, რომ მე არ ამირჩიეს პარლამენტში, განპირობებული იყო ჩემი მოწინააღმდეგის გაცილებით დიდი გავლენით ჩემს რაიონში. მაგრამ მათი არარჩევა, გარკვეულწილად, სწორედ ზოგიერთი მოჩხუბარისა და მკივანას საქციელმაც განაპირობა: ამ დეპუტატების არაკორექტულობის, უზრდელობის, გესლიანი გამოსვლების არა ერთი შემთხვევა კარგად ახსოვთ ამომრჩევლებს.

პარლამენტის სესიაზე ერთ-ერთი გამოსვლის დროს ბრძანეთ: „სანამ პირში სული მიდგას, ედუარდ შევარდნაძის გვერდით ვიქნები!“ ძალაში რჩება თქვენი ეს სიტყვები?

— თავის დროზე ბევრი გავაფრთხილე, რომ შევარდნაძესთან ორთაბრძოლაში გამოსასვლელად, სულ ცოტა, გორბაჩოვი უნდა იყო, და მაინც წააგებ. მე, საერთოდ, მაქებარი ადამიანი არ ვარ, მაგრამ ჩემი დროის მოღვაწე ვარ და ობიექტური უნდა ვიყო. როგორ შეიძლებოდა, იმ პოლიტიკურ სპექტრში, რომელიც ჩვენს თვალწინ გაიშალა, გონიერ კაცს სხვა პიროვნებაზე გაეკეთებინა არჩევანი?! ედუარდ შევარდნაძე ისტორიის კუთვნილებაა, ღმერთმა ასი წელი აცოცხლოს. მე მას ხოტბას აღტაცებით არ შევცქერი, მაგრამ მთელი შეგნებით ვამბობ, რომ იგი რომ არა, საქართველოში სისხლის ზღვა დადგებოდა, მოგონილი იქნებოდა ჩეჩნეთის ტრაგედიაც და ისიც, რაც თბილისში კიტოვანის ზარბაზნების დაქუხების დღეებში მოხდა. მან შეუძლებელი შეძლო: მშვიდად, აუღელვებლად, ყოველგვარი ზედმეტი მოძრაობის გარეშე, ყველას თავისი ადგილი მიუჩინა და ამით ქვეყანა უდიდეს განსაცდელს გადაარჩინა. ძალიან დაუნახავი და უსინდისო უნდა იყოს კაცი, ეს რომ ვერ დაინახოს? ამისთვის შევარდნაძის სიყვარული კი არა, სამშობლოს სიყვარული და ელემენტარული მოქალაქეობრივი პატიოსნებაა საჭირო. რა საჭიროა პოლიტიკური მოღვაწის და სახელმწიფოს ლიდერის სიყვარული? ჩვენ, ვინც მის გარემოცვაში გავიზარდეთ და მასთან პირადი ურთიერთობები გვაქვს, შეგვიძლია ვეწვიოთ სახლში და სიყვარულით მოვიკითხოთ „როგორ ბრძანდებით, ბატონო ედუარდ?“ მაგრამ ახლა იმ ედუარდ შევარდნაძეზე კი არ ვლაპარაკობ, რომელიც მეგობრებთანაც ღიმილიანად დუმს, არამედ საქართველოს ისტორიაში უდიდესი ტვირთის მტვირთველ ადამიანზე მოგახსენებთ, მსოფლიოში ერთ-ერთი უჭკვიანესი ადამიანის შესახებ გესაუბრებით, რომელსაც ანგარიშს უწევს ყველა დიდი პოლიტიკოსი. როგორ, მსოფლიო მნიშვნელობის ყველა პოლიტიკოსი ცდება და შევარდნაძის ოპონენტები არიან მართალი? რატომ სთხოვენ შევარდნაძეს იმას, რასაც უბანში ითხოვენ ერთმანეთისგან ბიჭები? პოლიტიკოსობა ძნელი კი არა, უძნელესი საქმეა. ძალიან ხშირად არ უნდა თქვა ის, რაც სხვა სიტუაციაში უნდა ითქვას და ხშირად უნდა თქვა ის, რასაც სულაც არ ფიქრობ. დარწმუნებული ვარ, რომ გული მოუკვდა, როცა 9 აპრილს თბილისში ჩამოვიდა და ის ტრაგედია ნახა, მაგრამ მას არ შეეძლო საკუთარი ემოციებისთვის გზა მიეცა. იგი პოლიტიკოსია. მე შემიძლია, ჩემს ემოციებს გზა მივცე, ამიტომაც ვარ პოეტი!

არ არსებობს მსოფლიოში მეორე ქვეყანა, სადაც ლიპარტელიანის შეძლების კაცი თავს უფლებას მისცემდა, პრეზიდენტობის კანდიდატად თავი დაესახელებინა. იმდენი პატიოსნება ხომ უნდა გქონდეს კაცს, საკუთარი ძალები მოწინააღმდეგის ძალებთან შეაჯერო. ჩვენმა საზოგადოებამ ძალიან ბევრი იმხიარულა ამ კამპანიასთან დაკავშირებით. ჯერ მარტო ქართლოს ღარიბაშვილის ჩიბუხიდან გამოსული იმდენი ბოლი შემოვიდა ჩვენს სახლებში, რომ ახლაც ფანჯრები ღია გვაქვს. ერთი თვე უფასო სპექტაკლს ვუყურეთ, ცოტა მეტი სითბოც რომ გვქონოდა სახლებში, უფრო უკეთესი იქნებოდა.

ედუარდ შევარდნაძეს იმედით, სრული ნდობითა და სიხარულით მივეცი ხმა და ჩემი სიტყვებიც „სანამ პირში სული მიდგას, შევარდნაძის გვერდით ვიქნები“ — ძალაში რჩება. როდესაც ის სიტყვა „პრეზიდენტს“ ამბობს, მე მეჩვენება, რომ თავისი სხეულიდან გამოდის და შორიდან უყურებს ამ თანამდებობას. კენჭისყრის დღესაც მან ძალიან სწორად და შორსმჭვრეტელურად ბრძანა, რომ ეს ერთი პიროვნების კი არა, კონსტიტუციით შემაგრებული სახელმწიფოებრიობის დაფუძნების დღეა. ზუსტად და კარგად კი იმიტომ გამოუდის, რომ გულწრფელია. მან თავის არჩევანში საქართველოსთვის თავი გადადო. ვუსურვებდი, რომ ისევე შეძლოს თავისი მიზნების განხორციელება, როგორც ამ უმძიმესი სიტუაციიდან გამოსვლა შეძლო. საქართველოში დღეს ალმშენებლობითი სული ტრიალებს. ხოლო გაჭირვება და მანკიერი მხარეებიც რომ ბევრია და უამრავი რამ გასაკეთებელია, ეს შევარდნაძემ ყველაზე უკეთ იცის. რამდენჯერ მე, როგორც დეპუტატი, მასთან მივსულვარ და რამე მითქვამს, ვერაფრით გამოიცნობა, იმიტომ, რომ მან ყველაფერი იცის, მაგრამ, ჩემგან განსხვავებით, მოთმინების დიდი უნარი აქვს. ერთხელ მითხრა კიდეც — „ნუ გაქვს სული ყელში მობჯენილი, მოითმინე და ყველა მოვლენა თვითონ მივა საკუთარი კვანძის გახსნამდე“. რომ ვაკვირდები, არც შემცდარა.

ახალ პარლამენტში მკვეთრად იკლო ქალთა რიცხვმა, თქვენი აზრით, კარგია ეს თუ ცუდი?

— თავისთავად კაცი ღმერთმა თავის ხატად ჩაიფიქრა, მერე მამაკაცი ნეკნს შეელია და ქალი შექმნა. თუმცა, ჩვენს მამაკაცებს ხშირად არც ნეკნი სტკივათ და არც საკუთარი ღვთიური წარმოშობა ახსოვთ. მე კი მიმაჩნია, რომ მთელი მსოფლიოს ცივილიზაცია ქალების მიერ არის შექმნილი, მხოლოდ კაცების ხელით. როცა ქვეყანაში ბევრია გონიერი და სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე ქალი, კაცებიც გაცილებით უკეთესები არიან. ნათქვამის დასადასტურებლად საუკეთესო მაგალითი საქართველოს ისტორიაშიც ბევრია. ამიტომ, თუ რამ უკეთურება ჭირს საზოგადოებას, მიმაჩნია, რომ ჩვენი, ქალების ბრალია. ჩვენ მივუტევებთ კაცებს იმას, რაც არ უნდა ეპატიოთ. ჩვენ ვზრდით მათში უპასუხისმგებლობის გრძნობას. მივუტევებთ სამშობლოს ღალატს, მეგობრის ღალატს, ჩვენს ღალატს — იმას, რომ კვირაობით შეუძლია სადღაც იქეიფოს და არ ნახოს შვილები. ყველა ნაკლი ჩვენგან იღებს სათავეს, რადგან ყველა კაცს ქალი — დედა ზრდის. როცა დედა აპატიებს შვილს სხვისი შვილის მოკვლას და დარბის, რომ ფული გადაიხადოს და თავისი მკვლელი შვილი გარეთ გამოაშვებინოს დაუსჯელად, ის კიდევ უფრო მეტ დანაშაულს ჩადის. ძალიან ბევრ რამეზე ჩვენ უფრო მეტი დაფიქრება გვმართებს, ვიდრე მამაკაცებს მოვთხოვდეთ პასუხს და თუკი პარლამენტში დღეს ცოტაა ქალი, მაგრამ ისინი გონიერნი არიან, სრულიად საკმარისია. მთავარი ხარისხია და არა რაოდენობა. ისე, მშვიდობის მტრედები ვართ-მეთქი, ამას ვერ ვიტყვი. ქალი რომ ჩაიდენს, იმისთანა საშინელებას კაცი არ ჩაიდენს. ხოლო ქართველმა ქალმა თუ თავზე ხელი აიღო, ვერავინ მიედრება უკეთურებაში. სადაც ბევრი კარგი ქალია, იქ ყოველთვის კარგი ატმოსფერო და აურაა. მამაკაცებს რიდი უნდა ჰქონდეთ, როდესაც ქალთა საზოგადოებაში ტრიალებენ და პირიქით — ეტყობა, ჩვენი საუკეთესო ტრადიციების გახსენებაც მოგვიწევს.

— მაგრამ, შეძლებენ თუ არა ისინი, დაიკავონ ისეთი მნიშვნელოვანი ადგილი, როგორც წინა პარლამენტში ეჭირათ ქალებს?

— ჩემი ადგილი პარლამენტში ცარიელი იქნება. ამას ყოველგვარი ყალბი კეკლუცობის გარეშე ვაცხადებ. იმას, რასაც მე ვიტყოდი პარლამენტში, დღეს არავინ იტყვის, ვერც ისე იტყვის, როგორც მე ვიტყოდი. ცალკე გამოვყოფ ირინა სარიშვილს. ირინას შეუძლია, ვაჟკაცურად თქვას მართალი სიტყვა. ირინა ნამდვილი პოლიტიკოსია, მე კი საზოგადოების, ჩვენი ინტელიგენციის ხმა ვიყავი.

ესაუბრა
მაია ბერაძე

მეფეთა პოეზია

ძველ ეგვიპტეში ქვეყნის ბედი ღვთისა და ერის რჩეულს ებარა. რჩეული ერთდროულად ქურუმიც იყო, მეფეც და მართლმსაჯულიც. იგი ღვთაებრივისა და ადამიანურის ჰარმონიულ შეკავშირებას ესწრაფოდა. ქართველ მეფეთაგან საუკეთესონი ადამიანის სწორედ ამ მაღალ მისიაზე ფიქრობდნენ. სწამდათ, რომ ვერ იქნებოდნენ ძლიერნი და სამართლიანნი, თუ ზეცას მოსწყვეტდნენ სულიერ მზერას. ეგვიპტელი ფარაონის – ეხნაიონის, ბიბლიური დავით წინასწარმეტყველისა თუ ბიზანტიელი მეფეების მსგავსად ქართველი საჭეთმპყრობელნიც „სიტყვიერი მსხვერპლის" გალებით, ლოცვებისა თუ გალობების წარმოთქმით უზენაესს უახლოვდებოდნენ და შინაგანად განმტკიცებულნი ერს სინათლისკენ მიუძღვებოდნენ.

მკითხველებს შევთავაზებთ ქართველ მეფეთა პოეზიის საუკეთესო ნიმუშებს. ეს ლექსები ქართველი კაცის გრძნობა-განცდათა გამოხატვით ზოგადსაკაცობრიო პრობლემებს ეხმიანებიან.

ლაშა გრიგოლაშვილი

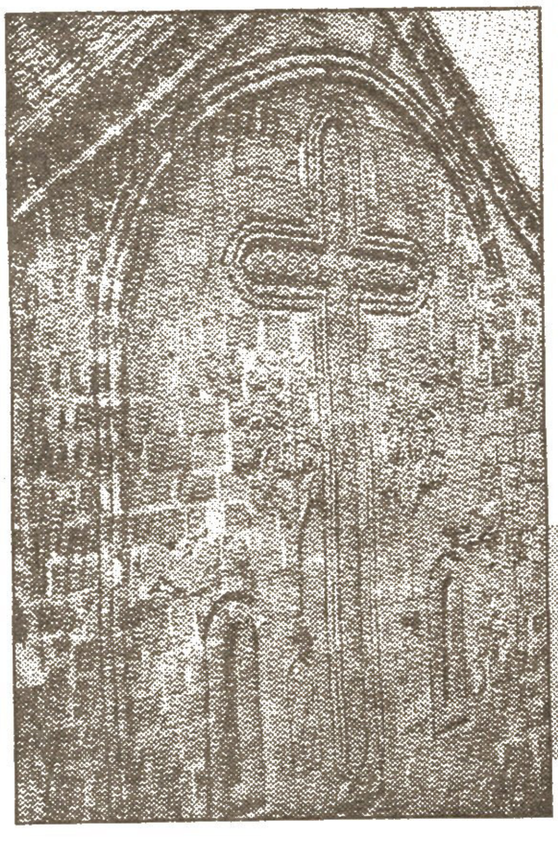

ბორენა დედოფალი

ვედრება ღმრთისმშობლისადმი

რომელმან ეგე ევას მიუზღე ვალი,
ჰრქვი რა გაბრიელს: „ვარ უფლისა მხევალი,
მე, შენის სამსტუვრე, ქვეყანად მავალი" —
დაემხო ძალი, პირველ სისხლითა მთრვალი.
ქალწულო, მიხსენ ბორენა ჭირ-მრავალი!

დიმიტრი მეფე

ქება შიო მღვიმელისა

შენის დაფნისა იშიოებს ასურსა,
ისავსებს ქართლი ნილოის ნაკადულთაებრ!
ორბობს მოხუცი, მღვიმე ფართობს სამყაროდ,
იბერწისწულებს მრავლად უდაბნოს ესე,
სულსა აღმრთისებს მტვერისა მტვერად დამტევი.

+

ცასა ბეწვითა ეკიდა, ვნახე, კაცი და
მასვე კაცსა შუბის წვერს ედგნეს
დარბაზნი;
მუმლსა ზედა ჯდა, მინდორს სდევდა
ქურციკთა,
და ზღვასა ზედა მოარბევდა ცხენითა
და ღაღადებდა: „ღმერთო, შენ
კურთხეულ ხარ!"

ქება ღმრთისმშობლისა

ღმრთისმშობელი და ყოვლად პატიოსანი,
დედა ქალწული, შვენიერი შროშანი,
მას ახარებდა ანგელოსი ფრთოსანი;
შენგან იშვების მეფე გვირგვინოსანი
და მას ჰმონებდენ მეფენი
მრავალ-ყმოსანნი.

+

შენ ხარ ვენახი ახლად აღყვავებული,
მორჩი კეთილი, ედემში დანერგული,
ალვა სულნელი, სამოთხით გამოსრული,
ღმერთმან შეგამკო, ვერავინ გჯობს
ქებული
და თავით თვისით მზე ხარ
განბრწყინვებული.

იამბიკო ხუთეული

თამარ მეფის მიერ თქმული
ხახულის ღმრთის-მშობლისა მიმართ

ცასა ცათასა დამწყებს ღმერთ-მთავრობასა
ძე საუკუნოთა პირველი და კვალადი;
სულმან ღმრთისამან სრულ ყო არ-ოდეს ქმნადი,
სამებით სრულმან, ერთითა ღმრთეებითა
მიწით პირველის პირმშოისა კაცისა.
შენ მიერ მისთვის დრკუისა მის განმგებელი,
რაოს დრკუ მიდრკა, უვნებელმან ვნებისადმი
ივნო და ვნება პირველი უვნებელ ყო.
შენგან შობილმან ჩვენ ღირს-გვყვნა აღმოშობად
ბნელით ნათლისა ნათელთა მხედველობად.
შენგან, ქალწულო, რომელსა შენთვის დავით
როკვიდა მისა ღმრთისა ძედ შენდა ყოფად,
მე, თამარ, მიწა შენი და მიერივე,
ცხებულობასა ღირს-მყავ და თვისობასა
ედემს, ღადირთად, სამხრით და ჩრდილოეთით.
შუამფლობელი, იავარს შენდა ვმრთმელობ,
ხალიფას დროშა თანავე მანიაკსა
შევჰრთე, ცრუ სჯულთ-მოძღვრისა ლაზოდ
მოძღვნილი;
ვინ დავით ეფრემის ძეებრ მოისარმან.
მოიროთხნა, მოსრნა სულტნითა ათაბაგი.
ერანს ებრძოდეს ჩემ მიერ მისთა სპათა
ჩვენნი მხედარნი, მოსავნი შენნი, სძალო;
მოწყლნეს, მოწყვიდნეს აგარის ნათესავნი.
მუნით მოხმულთა ნიჭთაგან ერთსა ამას
შენდა შევსწირავ! მიოხე ძეებრ, ღმერთო!

დავით აღმაშენებელი

გალობანი სინანულისანი

გალობა პირველი

რომლისაცა წინაშე
ქედდადრეკილ არს ყოველი,
მუხლი ყოველი მოდრკების და ენაი ყოველი
შენსა
ხმობს აღსარებასა,
მეცა, სიტყუაო,
აღმსარებელსა მომხედენ!
ხატსა თვისსა მამსგავსე
და საკრველად გრძნობადისა
და გონიერისა მყოფობისად დამაწესე
შენებრ
არსთა სიტყუებისა
ჩემ შორისა შეკრებითა,
ხოლო მე უმადლო მექმენ.

ბუნებითი რაი ძალნი
არა სჯულთაებრ ვიხუმიენ,
მსგავსებისაგან დავაკლდი და დავჰბადე ბოროტი,
ხოლო
ხილულთამიერსა
გემოვნებასა
ვრცელად განუხუენ გრძნობანი.
ქალწულო, ბრალეულთა
თავსმდებო, რომელმან სიტყუაი
განაზრქე ხორცითა და კარვითა მიწისაითა,
სიზრქე
უსასოებისაი
განმრძარცუე, რაითა
მონანული შეგივრდე შენ!

გალობა მეშვიდე

ვერცხლი, ვითარცა
მიწაი და ოქროი ვითარ თიხაი უბნისაი, ვიუნჯენ,
თაყუანისვეც ანგაჰრებისა მამონას,
ვითარ-იგი ძუელთა მათ —
ბაალს და ასტარტეს და ქამოსს საძაგელსა,
სიტყუაი წმიდაი და
ბჭეთა ზედა მამხილებელი მოვიძულენ, ხოლო
მლიქნელთა ძმაცული სივერაგე ვითნე;
და შემასმენელთანი
დავიტკბენ ზრახვანი
და ცრუნი განვსცენ მსჯავრნი.
ცრემლნი ქურივთანი
და ობოლთა ბრგუნვილი ტირილი არ შევიწყალე,
არა განუხუენ ნაწლევნი მოქენეთა,
უფროისლა, შენ, ქრისტეს,
რომელი იზრდები
მცირედითა ზრდითა მათითა
ამისთვის შობაი
ღმრთისაი ადამიანისაგან დედაკაცისა,
რაითა მიწით შობილთა კაცთა ცთომასა,
ვითარცა ღმრთისა დედაი
დაჰხსნიდეს ქალწული
და იოხდეს ცოდვილთა!

გალობა მერვე

ესენი ვცოდენ სახარებისა სჯულთა
და მცნებათა შენთა შინა,
მცემელთა რაი ყურმალისა მიპყრობასა
და გლახაკთათვის განშიშულებასა,
და რაითურთით არა ფიცსა
შენ, სჯულისმდებელი ჩემი, ჰბრძანებდი
და გულისთქუმით მიმხედველობასა
განსრულებულად მრუშებად დასდებდი
დაღათუ ესრეთ განვხრწენ ყოველნი
გრძნობანი
და ყოვლა ხრწნილება ვიქმენ,
გარნა არავე აღვიხუენ ხელნი,
არცა დავდევ სასოებაი ჩემი
ღმრთისა მომართ უცხოისა, არცა
უცხო-თესლი რაიმე სარწმუნოებაი
საწურთელ ვყავ სულისა, გარეშე მისსა,
რომელი მასწავე ღმრთისმეტყუელთა შე[illegible]
და აწ, მომდრეკელი მუხლთა გულისათ[illegible]
ვხმობ, ვითარცა სხუაი მანასე,
მილხინე, ო მეუფეო, მილხინე
და ნუ წარმწყმედ ცოდვათა შინა,
და ნუ იხსენებ ძვირთა ჩემთა,
და ნუ დამსჯი მე ქუესკნელთა თანა,
რამეთუ შენ ხარ ღმერთი მონანულთა[illegible]
ამაღლებული ზესკნელს ცათა ძალთაგა[illegible]
საკუთრად ღმრთისმშობელად გქადაგებ[illegible]
უხრწნელო
ქალწულო, და გურწამს, ვითარმედ
პატივი ხატისა შენისაი შენდამო
წიაღმთვალს, ღმრთისმეტყველთაებრ,
და ცოდვილთა მოქცევასა
არიშებ მის მიერ, ვითარცა ცხადჰყოფს
თეატროი იგი მრჩობლთა სოფელთაი,
სიკეთე ეგვიპტისაი, ღირსო მარიამ!

გალობა მეცხრე

ჟამი რაი წულილთა და ხმელთა
აღმოფშვინვათაი წარმოდგეს,
ზარი მეფობისაი წარხდეს და დიდებაი
დაშრტეს,
შუებანი უქმ იქმნნენ,
ყუავილოვნებაი დაჭნეს,
სხუამან მიიღოს სკიპტრაი,
სხუასა შეუდგენ სპანი,
მაშინ შემიწყალე, მსაჯულო ჩემო!
განრაიეღოს წიგნი დღესა შინა სასჯე[illegible]
და მე ქედდადრეკილი წარმოგიდგე
განკითხვად,
მსაჯული მართლ სჯიდე,
მსახურთა რისხვაი ქროდის,
მართალნი ნეტარებდენ,
ცოდვილთა ჰგუემდეს ცეცხლი,
მაშინ შემიწყალე, იესუ ჩემო!
ვინაათგან აღსაარებით გრძნობად და
შეკრებად იწყო
ძუალი ძუალსა თანა და ნაწევარი
ნაწევარსა,
და განხმელთა მოჰბერა
სული კუალად შობისაი,
მრწამს, ვითარმედ აღვსებაი
სრულყოს ღმერთმან ჩემ შორის
ყოვლისავე სინანულით აღდგომისაი!
მარტიო, სრულო, სამზეო,
ერთცისკროვნებაო,
განმინათლე მხედველობითი სულისაი,
გიხილო ნათელი
ნათლითა უფლისაითა,
სულითა ღმრთისაითა ძე
გამოგვიბრწყინვო მაშინ
დაუსრულებელთა საუკუნეთა!
არა უხილავს მზესა ქალწული დედაი
თუინიერ შენსა,
არცა ჩემოდენ ბრალეულსა — ნათელ[illegible]
მისი,
გარნა მე შენითა
ოხითა, დედოფალო,
ვესავ ხილვად ნათელსა
ძისა შენისასა
და ნათელსა ზეშთა საუკუნეთასა!

ქრისტეშობა

კორეჯო. ქრისტეშობა (ღამე). 1530 წ.

თითქმის 2000 წლის წინ ...ღსრულდა უდიდესი და არსმე-...ილი სასწაული — ისრაელში, ...პატარა სოფელ ბეთლემთან ახ-...ოს, გამოქვაბულში, რომელშიც ...წყემსებ საქონელს შერეკავდ-...ენ ხოლმე, დაიბადა კაცობრი-...ბის მხსნელი. სამყაროს შემო-...მედმა თავისი ქმნილებისგან, ...ალწულ მარიამისგან შეისხა ...ორცი, სამყაროში დაუტევნელი ...მერთი, უბრალო სახვევებში ...მეხვეული, საქონლის ბაგაში ინ-...ა. „დღეს ბეთლემი ცათა მობა-...ავ იქმნა, — ქადაგებდა IV ...აუკუნეში ათანასე ალექსანდრი-...ელი, — ვარსკვლავთა წილ ან-...გელოზნი პქონან მაქებელად, ...მზისა წილ — მზე იგი სიმარ-...თლისა... ანგელოზნი ღაღადებენ, ...თავარანგელოზნი გალობენ, და ...ქებენ ქერობინნი, და სერაბინნი ...დიდებენ. და ყოველი ძბადებუ-...ლი დღესასწაულობს დღეს, რა-...მეთუ ღმერთსა პხედვენ ქვეყანა-...ა ზედა და კაცსა ცათა შინა... ...ოველთა უხარის და ხლდებიან; ...ეცა მინებს სიხარული და ვი-...არებდე".

ქრისტე დაიბადა არა სადმე ...მითიურ ადგილას, არც რომელი-...ე მითიურ დროში, არამედ რო-...მში, იმპერატორ ავგუსტოსის მე-...ფობის ჟამს, ისრაელის მანამდე ...ოვლად უჩინარ და უცნობ ად-...გილას, როგორც ძველი წინასწა-...მეტყველები იუწყებოდნენ. იშვა ...ა დასაბამი დაუდო ახალ ეპო-...ას, მისმა შობამ გამიჯნა ძველი ...ა ახალი სამყარო.

სახარებების გარდა, მაცხო-...რის შობის შესახებ მოთხრობი-...ია აპოკრიფულ ძეგლში — ...იაკობის პირველსახარება", — ...ადაც ნათქვამია:

„იპოვა იოსებმა გამოქვაბუ-...ი, შიგ შეიყვანა მარიამი და ...ავმდგმურებად დაუტოვა თავი-...ი შვილები. თვით გამოვიდა ...არეთ, რომ ებრაელი ბებიაქალი ...პოვა ბეთლემის მხარეში. იპოვა ...იდგ ვიღაც ქალი, მთიდან ...ამომავალი და მიპგვარა იგი ...არიამს. თქვა იოსებმა:

„როდესაც მე, იოსები, მივ-დიოდი და არც მივდიოდი, ავ-ხედე ცის თაღს და უძრავად ვიხილე იგი. გავხედე პაერს, გაშეშებული ვნახე იგი. არ ირ-ხეოდნენ ცის ფრინველები. დავ-ხედე მიწას, ვიხილე ზედ ვარც-ლი: მუშაკნი გვერდით მიწოლო-დნენ და ხელები შიგ ჩაეწყოთ.

ის, ვინც ღეჭავდა, აღარ ღეჭავდა, ვისაც ხელი გაეშ-ვირა ამოსაღებად, აღარ იღებდა, ვისაც პირისკენ მი-პქონდა ლუკმა, აღარ მიპ-ქონდა. ყველას ზევითკენ მი-ეპყრო მზერა.

ვხედავდი გარეკილ ცხვრებს და უცებ შეჩერდ-ნენ ცხვრები. ხელი ასწია მწყემსმა, რომ დაერტყა მა-თთვის, მაგრამ ის ხელი ზეაწეული გაუშეშდა. გავხე-დე მდინარის ნაკადს და ვიხილე თიკნები, რომლებ-საც პირი მიეშვირათ წყლი-სათვის, მაგრამ არ სვამდ-ნენ... და, აპა, წამში ყველა ქმნილება კვლავ ადრინდელ სრბოლას მიეცა.

ვიხილე ქალი ჩამომავა-ლი მთიდან, რომელმაც მი-თხრა: „კაცო, საით მიდი-ხარ?" მივუგე: „ბებიაქალს ვეძებ ებრაელს". მან კი მკითხა: „ისრაელთაგანი ხარ?" ვუთხარი: „პო". კვლავ მკითხა: „ვინ არის იგი, ვინც გამოქვაბულში უნდა იმშობიაროს?" მივუგე: „დანიშ-ნული ჩემი". მკითხა მან: „ნუთუ არ არის შენი ცოლი?" მივუგე: „მარიამია იგი, რომელიც აღი-ზარდა უფლის ტაძარში. წილით მხვდა ცოლად, თუმცა არ არის ჩემი ცოლი. მუცლად-იღო მან სულიწმიდისაგან". ისევ მკითხა ბებიაქალმა: „ჭეშმარიტია, რა-საც ამბობ?" მივუგე: „მოდი და იხილე", და წამოვიდა ჩემთან ერთად.

დავდექით გამოქვაბულთან. მუქი ღრუბელი ჩრდილავდა მღვიმეს. თქვა ბებიაქალმა: „დღეს განდიდდა სული ჩემი; საკვირველებანი იხილეს ჩემმა თვალებმა, რამეთუ იშვა მაცხო-ვარება ისრაელისა". მყის გაეცალა ღრუბელი გამოქვა-ბულს, გამოჩნდა შიგნით ნათელი დიდი, რომელსაც თვალნი ვერ იტევდნენ. თანდათან ნათელიც გაფერმკრთალდა და გამოჩნდა ჩვილი, რომელიც დაეშურა დე-დის ძუძუს. ღაღადყო ბებიაქალ-მა და თქვა: „რა დიადია დღე-ვანდელი დღე, რადგანაც ვიხილე სახილველი ახალი".

აღსრულებული საიდუმლოს შესახებ პირველმა ბეთლემელმა მწყემსებმა და აღმოსავლელმა ბრძენმა ვარსკვლავთმრიცხველე-ბმა გაიგეს. მწყემსებს უფლის ანგელოზმა ამცნო მაცხოვრის შობის ამბავი, რაც ზეციდან გამოჩენილმა ანგელოზთა ური-ცხვი გუნდის გალობამაც დაა-დასტურა: „დიდება მაღალთაში-ნა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება", — ისმენდნენ გა-ოცებული მწყემსები ანგე-ლოზურ საგალობელს და თვითონაც მიისწრაფოდნენ, რომ ახალშობილი ეხილათ და თაყვანი ეცათ მისთვის, ვარსკვლავთმრიცხველებს კი აღმოსავლეთში აღმობრწყი-ნებული ვარსკვლავისგან ეუწყათ, რომ მეუფე დაიბადა და იგივე ვარსკვლავი გამო-უძღვა მათ იუდეის მიწისკენ. იოანე ოქროპირი არაჩვეუ-ლებრივი გამომსახველობით აღწერს გამოქვაბულის წინ მდგომი სამი ბრძენის განც-დას: „როგორ გავიგოთ ეს ამბავი, რაც ჩვენ შეგვემთხ-ვა? ზეცამ მოგვიწოდა და გამოქვაბული გვიჩვენა, ვარ-სკვლავთა მეუფე წარმოგვი-ძღვა და უბრალო მღვიმეს მივადექით, წინამძღვარი ბრწყინვალე და ჭერი საგლახა-კო? როგორ ჯობს რომ შევიდეთ: თუ როგორც მოკვდავთან შე-ვალთ, როდის იყო, რომ ვარსკ-ვლავი მოკვდავს ემსახურებოდა? თუკი როგორც მიწიერს მივეა-ხლებით, ხომ გაგვირისხდება ზე-ცა, რომელმაც ეს გვაუწყა? თუ გვერდს ავუვლით და გაუჩერებ-ლად წავალთ, როგორ გავექცე-ვით ვარსკვლავს, რომელიც თა-ვზე გვადგას, წასვლის უფლებას არ გვაძლევს და შიგნით მყოფის თაყვანისცემას გვიბრძანებს? ნუ მივემსგავსებით მიწიერთა... ...გან ზეციერი უფრო... ...ნოა".

გამოქვაბულში შესულმა ვა-რსკვლავთმრიცხველებმა თაყვანი სცეს ყრმა იესოს და ძღვენიც მიართვეს — ოქრო, გუნდრუკი და მური (ნელსაცხებელი): ოქრო — როგორც კაცობრიობის მეუ-ფეს, გუნდრუკი — როგორც ღმერთს და მური — როგორც ადამიანს.

ქრისტეს დაბადებას არა მხოლოდ ანგელოზები უგალობ-დნენ და მას არა მხოლოდ მწყემსებმა და ვარსკვლავთმრი-ცხველებმა სცეს თაყვანი, არა-მედ კოსმოსური მოვლენებიც თავისებურად ასახავენ ამ სასწა-ულს. ქრისტეს შობას 25 დეკე-მბერს ვდღესასწაულობთ, როდე-საც, ზამთრის მზებუდობის შემ-დეგ, დღე მატებას იწყებს და ღამე — კლებას, როგორც სიმ-ბოლო იმისა, რომ ცოდვის სი-ბნელე განქარდა და კაცობრიო-ბის მხსნელი ნათელი, სიმართ-ლის მზე — ქრისტე — ამობრ-წყინდა.

აღსრულდა საიდუმლო, რო-მელიც ჯერ კიდევ შესაქმემდე იყო განგებული. აღსრულდა სა-იდუმლო, რომლის შესახებ ჯერ კიდევ ადამს ეუწყა სამოთხიდან გამოდევნის ჟამს. აღსრულდა აღ-თქმა, რომელსაც ელოდნენ ძველი დროის მართალი ადამიანები. ღმერთი განკაცდა და ცოდვით დამძიმებული ადამიანური ბუნება განაღმრთო. ღმერთი მიწაზე ჩა-მოვიდა და კაცი ზეცად აიყვანა. მაგრამ ქრისტეს შობას ბეთლემ-ში, ძველი და ახალი დროის გასაყარზე, არავითარი მნიშვნე-ლობა არ ექნება, თუ იგი ახლა, ამ წუთში არ დაიბადება ჩვენს გულში, თუ ჩვენც ანგელოზებთან და მწყემსებთან ერთად არ მივე-გებებით მის შობას და არ ვუგა-ლობებთ ზეციურ საგალობელს: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება".

კვირიკე სუბარი

ინტერვიუ

«მასმინო მე გალობაი და სიხარული...»

ჩემი თაობა ისე გაიზარდა, გაპარტახებული და გაძარცულ-და-ნგრეული ეკლესია-მონასტრები თუ უნახავს მხოლოდ. მთელ საქართველოში იშვიათად თუ წააწყდებოდა კაცი მოქმედ ეკლე-სიას, სადაც გალობა ისმოდა. დღეს კი, ღვთის მადლით, საქა-რთველოში უამრავი მოქმედი ეკლესიაა თავისი მრევლითა და გალობლებით.

მათ შორის, ვინც ქართული საეკლესიო საგალობლების აღ-დგენის კეთილშობილური მისია აიღო თავის თავზე ჩემი თაობის სტუდენტებიც იყვნენ.

1988 წელს, კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ, სასუ-ლიერო სემინარიის პედაგოგის მალხაზ ერქვანიძის ხელმძღვა-ნელობით შექმნილმა გუნდმა ნათლობა, აღდგომა დღეს, ბეთანი-ს მონასტერში მიიღო.

წინასაშობაო დღეებში ჩვენ გავესაუბრეთ გუნდის ხელმძ-ღვანელს.

— შობის დღესასწაული ...ამ ნაწილად იყოფა, — ...ვითხრა მან, — ეს არის წინა ...დღესასწაული, რომლის ძირი-...თადი შინაარსი მაცხოვრის ...შობის მოახლოებაა; უშუალოდ ...25 დეკემბერი და შობის ...შემდგომი დღესასწაული, ვიდრე ...შობის წარგზავნამდე. საშობაო ...დღესასწაულის მთავარი საგა-...ლობელია მაცხოვრის ტროპარი, ...რომელიც მთელი ამ სამი ...ეტაპის განმავლობაში რამდენ-...ჯერმე იგალობება. იგი ასე ...ჟღერს — „შობამან შენმან ...ქრისტე ღმერთო, აღმოუბრწყინვა ...სოფელსა ნათელი მეცნიერებისა, ...რამეთუ რომელნი ვარსკვლავსა **მსახურებენ, ვარსკვლავისგან ისწა-ვეს თაყვანისცემა შენი. მზეო სიმართლისაო, რომელი აღმობრ-წყინდი მაღლით აღმოსავლეთით, უფალო დიდება შენდა".**

შობის დღესასწაული ერთ კვირას გრძელდება, შემდეგ კი, 1 იანვარს ხდება დღესასწაულის წარგზავნა.

ჩვენ მრავალი საშობაო მელოდია შემოგვრჩა, რომელიც თავმოყრილია 1899 წელს ფი-ლიმონ კარბელაშვილის მიერ გამოცემულ კრებულში „საგა-ლობელნი შობის დღესასწაუ-ლისა". აქ ქართლ-კახურ კი-ლოზე შექმნილი 11 საგალობე-ლია შესული. ხოლო 1911 წელს ფილიმონ ქორიძის მიერ გამო-ცემულ „სადღესასწაულო საგა-ლობელნში" ძირითადად დასა-ვლეთ საქართველოს კილოზე შექმნილი საგალობლებია თავ-მოყრილი. კორნელი კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტი-ტუტში მრავალი გამოუქვეყნე-ბელი საგალობლის ხელნაწერი ინახება.

მაცხოვრის შობის ზუსტი თარიღი, როგორც ვიცით, სა-ხარებაში არ არის მინიშნებუ-ლი. პირველი ცნობა შობის დღესასწაულის შესახებ ჩვენა-მდე მოღწეულია კლიმენტი ალექსანდრიელის მიერ (I-II საუკუნე), რომელიც გვამცნობს, რომ შობა იდღესასწაულებოდა 6 იანვარს, ნათლისღებასთან ერთად. შემდეგ კი მსოფლიო საეკლესიო კრებაზე (IV საუ-კუნე) დღესასწაულის დღედ 25 დეკემბერი დადგინდა. ძველ რომაელებთან ეს თარიღი და-კავშირებული იყო მზის გან-დიდებასთან, რადგანაც ამ დღეს მზე ერთი გრადუსით მაღლა იწევს. ამდენად, წარმა-რთული მზის კულტის ნაცვ-ლად, დადგინდა ჭეშმარიტი მზის, უფალი ღმერთის, ქრის-ტეს შობის დღე.

— ე.ი. მთავარ ტროპარში არსებული მიმართვა — „მზეო სიმართლისაო", — აქედან მო-მდინარეობს?

— რა თქმა უნდა. შობის დღესასწაული, მაცხოვრის აღ-დგომის დღესასწაულის შემდეგ უმნიშვნელოვანესი დღესასწაუ-ლია. საეკლესიო მამებმა ბრწყი-ნვალე საგალობლები და ჰიმ-ნები შექმნეს. აი, თუნდაც მეცხრე ძლისპირის ტექსტი, განა ეს საგალობელი შედევრი არ არის?! — **„საიდუმლო უცხო და დიდებული ვიხილეთ, ქვაბი ცათა ემსგავსა, ქალწული ქერუბი-ნთა, ხოლო ბაგა სახე ექმნა სამყაროსა, რამეთუ დაიტია მან დღეს ქრისტე ღმერთი დაუტეველი, რომელსა ვაქებდეთ".**

— როგორ და როდის ჩა-მოყალიბდა საგალობელთა ტექ-სტები?

— ღვთისმსახურების ფო-რმებს, ძირითად ჰიმნოგრაფი-ულ ტექსტებს და მელოდიებს სრული სახე მისცა იოანე დამასკელმა. მანვე შეიმუშავა რვახმიანობის პრინციპიც.

მანამდე საეკლესიო ჰიმნო-გრაფიაში გავრცელებული იყო ოთხი ხმა, რომელიც IV საუ-კუნეში ჩამოაყალიბა რომის პაპმა ამბროსი მედიოლანელმა (ანუ მილანელმა), შემდეგ კი იოანე დამასკელმა ოთხხმიანო-ბას დაამატა კიდევ ოთხი ხმა და დაამკვიდრა რვახმიანობა, როგორც სრულყოფილების სი-მბოლო.

— საინტერესოა, ჩვენთან რა მდგომარეობა იყო. რა შე-იძლება ითქვას კონკრეტულად ქართული ჰიმნოგრაფიის შესა-ხებ?

— მიქაელ მოდრეკილის ცნობის თანახმად, ჩვენთან, საქართველოში, VIII საუკუნი-დან არსებობდა ორიგინალური ქართული საგალობლები. ქარ-თულ საგალობელთა ტექსტები და მელოდიები სისადავითა და სიდიადით გამოირჩევა და მსმენელს სიამოვნებას ანიჭებს.

— რას გვეტყოდით მეტად პოპულარულ საშობაო საგალო-ბელზე „25-სა დეკემბერსა"?

— შობის დღესასწაულის საგალობლები ჯერ კიდევ V საუკუნიდან იქმნებოდა. დღეს ჩვენში გავრცელებული „25-სა დეკემბერსა" კი, ფაქტობრივად, ქალაქურ კილოზე შექმნილი სიმღერაა. სამაგიეროდ, საქარ-თველოს ყველა კუთხეში შე-მორჩენილია ხალხური ალილო-ები. ალილოობა იწყებოდა 25 დეკემბერს, დილას, ცისკრის ვარსკვლავის შემობრძანებისას და ალილოს მთქმელები ხალხს გალობით ულოცავდნენ მაცხო-ვრის შობას.

ესაუბრა
მზია ჰიჰიაშვილი

რელიგია

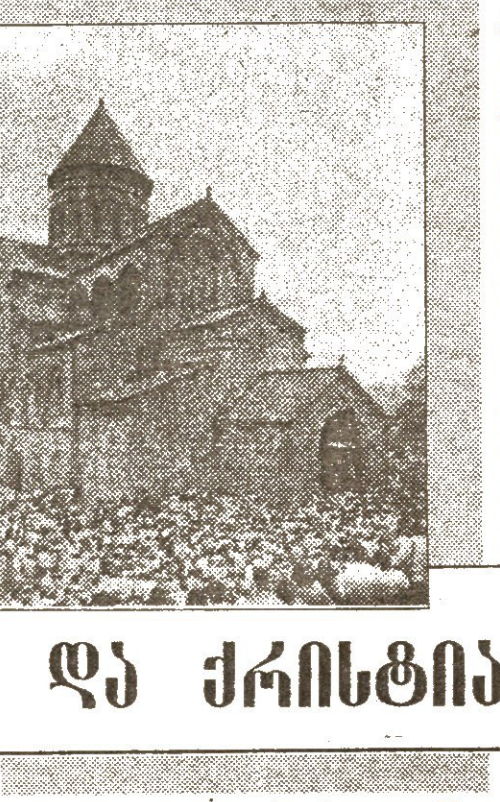

ეროვნება და ქრისტიანობა

ეროვნული პრობლემა მწვავედ არ მდგარა ქრისტიანობამდე. ერთადერთი ერი, რომელსაც გამძაფრებული ჰქონდა ეროვნული თვითშეგნება უნიკალობის თვითალიარებამდე, ებრაელი ერი იყო. ერის იდეა მისგან მოდის, მისგან გადმოდის მემკვიდრეობით ქრისტიანულ ხალხებში. მაგრამ ამ პრობლემას არც დასავლურ და არც აღმოსავლურ ქრისტიანულ თეოლოგიაში დოგმატური დამუშავება არ ჰქონია. ამდენად, ეს საკითხი ღიად არის დარჩენილი. კათოლიკე ეკლესია სდუმს ეროვნულ პრობლემაზე და ეს დუმილი ბრძნული დუმილია, რომლის შეცნობა ჩვენ არ ძალგვიძს.

ეროვნულობის ფენომენი, მისი ძირი საიდუმლოებრივია და იქნებ მისი ჭეშმარიტება არც კი გაცხადდეს ისტორიის მსვლელობაში, არამედ მხოლოდ მის დასასრულს, როცა გამოჩნდება ისტორიის მიზანი. იქნებ მაშინ ეროვნულობის საიდუმლოსაც აეხადოს ფარდა. თუმცა ეროვნებებს, ხალხებს, შეიძლება ჰქონდეთ ზეციური მფარველობა, ჰყავდეთ ზეციური პატრონი, ეროვნული იდენტიფიკაციის შენარჩუნება მაინც მთლიანად ადამიანის თავისუფალ ნებაზეა დამოკიდებული: ადამიანმა უნდა გადაწყვიტოს თავისი კუთვნილება ამა თუ იმ ეროვნული ერთობისადმი და ეროვნებაც მანამდე იარსებებს, სანამ ხალხის ეროვნული ნება მოითხოვს დარჩეს იმ ერთობად, როგორც ისტორიულად ჩამოყალიბდა. მისი ნების გარეშე ვერ დაიფარავს მას ვერც სამება, ვერც ქრისტე, ვერც ღვთისმშობელი, ვერც მთავარანგელოზი. სოტერიოლოგიური მომენტი ეროვნებათა მიმართ პრობლემატურია, რადგან ხსნა (სოტერია) ინდივიდუალურია და ის ევლინება ადამიანის სულს, პიროვნებას, რომელიც ღვთის ხატად არის გაჩენილი. ეროვნებანი კი არც ღვთის ხატად, არც ცოცხალ არსებებად არ გაჩენილან — ისინი არ არიან ღვთის ქმნილებანი. ეროვნებები ფენომენოლოგიურ, დაცემულ სამყაროს ეკუთვნიან, ადამიანის არსება. კი წმიდა სამების მარადისობიდან მოდის. ეროვნება ადამიანის ხატია და მისი არსებობა მხოლოდ და მხოლოდ მისი საზრუნავია.

თუმცა კაცობრიობის ერთიანობა დაირღვა და ხალხების ხსოვნაში თითქმის წაიშალა ღმერთში დასაბამიერი ერთიანობის შეგნება, ეს კი ადამის დაცემის ტოლფასი იყო, მაგრამ უკვე წარმოშობილს, რა მიზეზითაც უნდა წარმოშობილიყო იგი, უნდა დაეკავებინა თავისი პოზიტიური ადგილი მოვლენათა იერარქიაში. ამიერიდან, ნეგატიურ მოვლენას, რაც ამ განცალკევება-გაუცხოებაში მდგომარეობს, უნდა შეეძინა დადებითი მნიშვნელობა. სირიელი საეკლესიო მწერალი იაკობ სარუგელი (Y-YI სს.) ერთ თავის სადიდებელში ასე ამბობს: „ენებად განაცალკევა ისინი, ტომებად დაჰყო, მაგრამ, ნახე, ეს ხომ ნიჭია, რომელიც ღმერთმა სასჯელის სახელით უწყალობა მათ... ბრძენმა მოძღვარმა განასწავლა ისინი ენებში, გაუწანილა და ყოველ ხალხს საკუთრად თავისი ენა მისცა... აჰა, მათი სასჯელი სამკაულად შეექნა მთელს ქვეყნიერებას... მოწყალება მოიღო ბაბილონელებზე და ენებით, როგორც ოქროთი გაამდიდრა ისინი...".

კაცობრიობის არსებობა განცალკევებულ ერებად ადამის სიმდიდრეა, მაგრამ ამ განცალკევებას არა აქვს კატეგორიული და აბსოლუტური ღირებულება. ერებად დაყოფა თითოეულ ერს აძლევს მხოლოდ შანსს, საკუთარ გზაზე გავლით კვლავ ჰპოვოს უნივერსალური, რომელიც ადამში იყო პოტენციურად, და ამ უნივერსალურამდე აიტანოს ყველაფერი ღირსეული, რასაც ის თავის განსაკუთრებულ გზაზე შეიძენს, რათა საბოლოოდ მთელი კაცობრიობის ძალისხმევით ამოწურულ იქნას ყოველი შესაძლებლობა, რეალობის ყოველი კუნჭული და საფეხური. ყველაფერი, რასაც ერთიანი კაცობრიობა ფლობდა, როგორც შესაძლებლობას, ამჟამად ეს სხვადასხვა ხალხებშია განაწილებული და კვლავ გამთლიანებას ელის. გათავთავისებული გზები, საბოლოოდ, კვლავ ერთად უნდა შეიყაროს,ყველა გზა კვლავ გოდლის — ოღონდ ახალი შეგნებით — აღსაშენებლად უნდა შეერთდეს.

როგორც დაცემულმა ადამმა ბოლომდე უნდა გამოსცადოს თავისი გზა, რომ ისევ მოიპოვოს თავისი თავდაპირველი სახე და რაღაც მასზე მეტი, ასევე კაცობრიობამ ბოლომდე უნდა გაიაროს გზა ამ დანაწევრებაში, რომ კვლავ დაუბრუნდეს ბაბილონის გოდლამდე არსებულ მდგომარეობას, როცა იყო ერთი ენა და ერთი სიტყვები, მაგრამ ეს ერთი, იმ განცალკევებით მავალ გზებზე მოპოვებული, მრავალი გამოცდილებით იქნება გამდიდრებული. ერის, როგორც განცალკევებული, უნიკალური ფენომენის, გამართლება ისევ და ისევ კაცობრიობაშია, ადამშია, საიდანაც ის გამოვიდა და რომლის ნაპერწკალსაც ატარებს. მისი მიზანი ამიერიდან არის აბსტრაქციად ქცეული კაცობრიობის გაცოცხლება და მისთვის კონკრეტული, რეალური სიცოცხლის მინიჭება. ეს გზა ადამის დარღვეული ცნობიერების ინტეგრაციის ანალოგიურია და ამავე მიზანს ემსახურება. მსოფლიოს მთელი მომავალი ამ სამსაფეხუროვანი რეალობის — ადამიანის, ერისა და კაცობრიობის — ერთიანობაშია. ერი არსებობს, როგორც ადამიანთა (ღვთის ხატის მატარებელთა) ერთობა და ამდენად, მას შეუძლია იყოს ქრისტეს ეკლესია. ყოველი ეთნოსი, რომელიც განიცდის ერთიანობას, პოტენციურად ატარებს თავის თავში ქრისტეს ეკლესიას, და რამდენადაც გამოკვეთილია მისი სახე, იმდენად უფრო მზად არის იგი ამ შესაძლებლობის გასანამდვილებლად.

თუმცა სახარებაში თავიდანვე ჩადებული იყო უნივერსალური, საკაცობრიო მუხტი, მაინც ისტორიული ქრისტიანობა არ დადგომია კოსმოპოლიტიზმის გზას. მოციქულთათვისვე უცხო იყო დიოგენისეული უსამშობლოობის აპოლოგია. ახალ აღთქმაში არ არის ძნელი მოსაძებნი დადებითი დამოკიდებულება ეროვნულობისადმი. თავად მაცხოვარი არამცირედ სიყვარულს ამჟღავნებდა თავისი მშობლიური ხალხისადმი, და ეს გამოწვეული იყო არა მხოლოდ რჩეულობისა და იმ მისიის გამო, რომელიც მის ხალხს ჰქონდა დაკისრებული ღვთის განგებით. წმ.პავლე მოციქული, რომელიც ფაქტურად მოიკვეთა ებრაელობამ, ინარჩუნებდა მხურვალე სიყვარულს თავისი ხალხისადმი და მათი ხსნისთვის მზად იყო შეჩვენება (ანათემა) მიეღო საკუთარ თავზე. მისი სიტყვებია: „რამეთუ ვილოცევდ მე შეჩვენებულ-ყოფად თავსა ჩემსა ქრისტესგან ძმათა ჩემთათვის და ნათესავთა ჩემთა ხორციელად" (რომ. 9,3).

როდესაც მოციქული ამბობს „არ არის არც ბერძენი, არც იუდეველი,არც წინადაცვეთა, არც წინადაუცვეთლობა, არ არის ბარბაროსი, სკვითი, მონა და თავისუფალი, არამედ-ქრისტეა ყოველივე და ყოველივეში" (კოლ. 3,11), იგი არ გულისხმობს, რომ ქრისტეში უქმდება ეროვნული განსხვავებანი (კერძოდ, ებრაელსა და ბერძენს შორის), ან ყოფით ტრადიციული თავისებურებანი (წინადაცვეთილობა თუ წინადაუცვეთლობა), ან სოციალური საფეხურები (მონობა და თავისუფლება), ან კულტურული დონე (ელინი, ბარბაროსი, სკვითი), ქრისტე არ ეხება ამ სხვაობებს — ისინი რჩებიან. მაგრამ პავლე ამ სიტყვებით ამბობს, რომ ქრისტეში უქმდება ის უპირატესობანი, რომლებიც ზოგიერთი, რაღაც ნიშნით გამორჩეული ხალხისა თუ- კლასისთვის საამაყო ან სამარცხვინო იყო. „ახალ ერში" (როგორც პირველ საუკუნეებში ინოდებოდნენ ქრისტიანები, განურჩევლად ეროვნებისა), რომელიც ქრისტეს სისხლით არის გამოსყიდული და ამ გამოსყიდვით გარდაქმნილი, ყველანი ერთმანეთის თანასწორნი არიან ღირსებით, რადგან ერთია მათი ღირსება — ქრისტე, როგორც მოციქული მიუწერს: „...თავადი არს უფალი ყოველთაი, რომელი განამდიდრებს ყოველთა, რომელნი ჰხადიან მას" (რომ. 10,12). ყოველი განმასხვავებელი ნიშანი და თვისება რჩება, მაგრამ მას ქრისტეში არავითარი უპირატესობა არ ახლავს. ქრისტე ყველა უნიკალობისა და განუმეორებლობის — პიროვნულისა და ეროვნულის შემთავსებელია.

ქრისტეს მიმართ ყოველი ეთნიკური თუ ეროვნული ინდივიდუალობა არის მასალა, რომელიც უნდა განმსჭვალოს მან, როგორც ცეცხლმა შანთი. ქრისტე და ერი ისეთ ურთიერთობაში უნდა იყვნენ, როგორც თავად ქრისტეს პიროვნებაშია ორი ბუნება მოქცეული — კაცობრივი და ღვთაებრივი. ერი ადამიანური საწყისია ამ შეპირისპირებაში, ქრისტე კი — ღვთიური. და როგორც ღვთიური არ შთანთქავს ადამიანურს ქრისტეს პიროვნებაში, ასევე ქრისტე ერში არ აუქმებს ეროვნულობას. ეროვნული თვისებები, რომლებიც წარმართულ ერში ბუნებრივი მოცემულობანია, ამიერიდან . ახალ სიმაღლეზეა აყვანილი. ქრისტეში ყოფნა აუქმებს მხოლოდ იმას, რაც გასაუქმებელია, რაც აბრკოლებს საკაცობრიო ერთიანობის შეგნებას. ცეცხლი წვავს ყველაფერს, რაც იწვის და დასაწვავია. როგორც ბუნებრივ მადანში იწვის ყველაფერი, გარდა წმიდა ლითონისა, რომელიც უნდა გამოდნეს მისგან. ასევე ქრისტეს ერში. ქრისტეს ერში ყველაფერი ემსახურება არა თვითგანდიდებას და სხვების მიმართ უპირატესობის ამპარტავნულ გამოჩენას, ეთნიკურ გამაუცხოებელ დაპირისპირებას, რჩეულობისა და მესიანიზმის გაუკულმართებულ შეგნებას, არამედ ისევ და ისევ დარღვეული საკაცობრიო ცნობიერების გამთლიანებას. არა დაპირისპირება, უცხოობა, არამედ ურთიერთშეღწევა, თანხმობა უნივერსალურში, რომელიც არის ქრისტე, ახალი ადამი, რომელშიც როგორც ერი, ისე ცალკეული ადამიანი თავისუფლდება ბუნებითი დასაზღვრულობისგან, რათა ერიც და ადამიანიც ბატონობდეს თავის ბუნებაზე და არა ბუნება მასზე (შდრ. დაბ. 4,7).

სულიწმიდამ დასტური დასცა ეროვნებათა არსებობას, როგორც ფაქტს, როცა მოციქულები სხვადასხვა ენებზე აამეტყველა (საქმე, 2,3-4). აქ თავი იჩინა სულიწმიდის გამაინდივიდუალებელმა ძალამ, რომელიც სათითაოდ ეფინება განსხვავებულ ენებზე მოლაპარაკეთ, და ამ ენებისთვის ლიტურგიული მნიშვნელობის მინიჭებით არა მხოლოდ ამართლებს მათ არსებობას, არამედ ახალ ხარისხში აჰყავს ისინი — გარდაქმნის რა მათ ქრისტოფორულ ენებად, როგორც სახარების ქადაგების ინსტრუმენტებად და გამოსყიდვის საიდუმლოს ამთვისებელ-შემნახველებად თავიანთ წიაღში.

თუ ქრისტე მთელ კაცობრიობას აერთიანებს, როგორც ეკლესიის თავი, წმიდა სულის მოქმედება ინდივიდუალურია. ის მოეფინება როგორც ცალკეულ ადამიანს, ასევე ცალკეულ ხალხებს, რამდენადაც მათ ინდივიდუალობის ბეჭედი აზის. ჩავუფიქრდეთ მოციქულის მოძღვრებას მრავალფეროვან ნიჭთა (ხარიზმების) შესახებ, როცა ის ამბობს, რომ „სხვადასხვანაირია ნიჭი, მაგრამ სული ერთია. მსახურებანიც სხვადასხვანაირია, უფალი კი ერთია. მოქმედებანიც სხვადასხვანაირია, ხოლო ღმერთი ერთია..." (1კორ. 12,4-6).

სულიწმიდისმიერ ამ მოქმედებას, რომლის გამოხატულებაა ეროვნულ ეკლესიათა ავტოკეფალურობა აღმოსავლურ საქრისტიანოში, შეიძლება მოეძებნოს ღვთისმეტყველური საფუძველი. ბიზანტიური თავისუფლების ფესვი, როგორც შეინიშნება, დევს ბიზანტიური რელიგიურობის ორიენტაციაში წმიდა სულის მიმართ, რის გამოც იგი უპირატესად სულიწმიდის რელიგიაა. ვიმოწმებ ვ.სოლოვიოვს, რომელიც წერს: „შუა საუკუნეებში ეს ესმოდათ დასავლეთშიც. დიდი პაპი ინოკენტი მესამე (XII-XIII სს.) გამოთქვამდა აზრს, რომ აღმოსავლეთის ეკლესია წარმოადგენს ქრისტიანობის სულისმიერ მხარეს და რომ იგი არის, უპირატესად, სულიწმიდის ეკლესია" (ტ.1, 1989, გვ.158). დასავლეთის მწყემსმთავარი, დავსძენთ ჩვენ, ამას აღნიშნავდა იმჟამად უკვე განმტკიცებული Filioque-ს ფონზე, რამაც შეუქცევადი განსხვავება გამოიწვია სამების ღვთისმეტყველებაში. იერარქიულად დაუქვემდებარა რა წმიდა სული მეორე იპოსტასს. რომ აღმოსავლეთში სამების ღვთისმეტყველება მისი სა-
მწევრიანობით, [...]
აციით იწყება, და მხოლოდ ამის
შემდეგ გადადის ერთარსებაზე,
როგორც ეს გრიგოლ ღვთისმე-
ტყველის ნაწერებში ჩანს, ამას
თავისი ანალოგი ჰქონდა იმთა-
ვითვე აღმოსავლური ქრისტია-
ნული ეკლესიების მოწყობაში
ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ
ნიშნით, საკუთარ ანბანში, წმ.
და წერილის თარგმანებში და
ღვთისმსახურებაში ეროვნულ
ენებზე, საკუთარ საეკლესიო
არქიტექტორულ ტიპში... ავტო-
კეფალური ეკლესიები სამების
წევრთა მსგავსად პიროვნულო-
ბისა და უნიკალობის ბეჭედს
ატარებენ, მაგრამ თითოეული
მათგანი თავისი ბუნებით კათო-
ლიკე ეკლესიას წარმოადგენს.
ყველაფერი აღმოსავლურ ეკლე-
სიაში სულიწმიდის მოქმედების
შედეგად უნდა მივიჩნიოთ. აღ-
მოსავლეთ საქრისტიანოში ორ-
განიზაციული დამოუკიდებლობა
არასოდეს ყოფილა დამაბრკო-
ლებელი იმისა, რომ თითოეული
მათგანს უნივერსალური მოეცვა
თავის თავში. ისევე, როგორც
ყოველი კონკრეტული ეკლესია,
სადაც ევქარისტიის საიდუმლო
ხდება, მისტიკურად და რეალუ-
რადაც საყოველთაოა.

ეროვნულ კუთვნილებას
ცნობიერებას ქრისტიანი ინა-
ჩუნებდა მონასტრებშიც კი, სა-
დაც, თითქოს ეს ნაკლებად იყო
მოსალოდნელი. მონასტრები ბი-
ზანტიურ საქრისტიანოში წარ-
მოადგენდნენ მსოფლიო ხაკაცო-
ბრიო ეკლესიის ხატს, სადაც
შეკრებილი იყვნენ ქრისტიან
ერების წარმომადგენლები. ერ-
მანეთის გვერდით მოღვაწე
არაბი, სირიელი, სომეხი, ქარ-
თველი ბერები ერთსა და იმავე
დროს ემსახურებოდნენ თავ-თა-
ვის ქვეყნებს, თავ-თავის ეროვ-
ნულ ეკლესიებს (საბა განწმე-
დის ლავრაში შეიქმნა სახარე-
ბის ქართული თარგმანის ერ-
ერთი უძველესი რედაქცია),
უნივერსალურ-ქრისტიანულ
რამდენადაც ემორჩილებოდ-
საერთო სამონასტრო ტიპიკონს
ეს უნივერსალური ელემენტ
მათი მსახურებისა სალვთო ლი-
ტურგია იყო, რომელიც მხო-
ლოდ და მხოლოდ ბერძნულ
ენაზე სრულდებოდა. საბა გან-
მედილის მონასტერი კაცობრი-
ობის ჭეშმარიტ ხატს, მსოფლიო
ეკლესიას წარმოადგენდა წმ.
სახეობრივად. ბერძნული აქ იყო
სიმბოლო უნივერსალობისა
არა ერთ-ერთი ეროვნული ენა.

დასასრულ, ამავე ეროვნ-
ლი ინდივიდუალობისა
უნივერსალობის დიალექტიკ
შუქზე უნდა გავიაზროთ გი-
რგი მერჩულეს სიტყვები: „
რთლად ფრიადი ქუეყანა
აღირაცხების, რომელსა შინა
ქართულითა ენითა ჟამი შე-
წირვის და ლოცვაი ყოველი
აღესრულების, ხოლო კვერ-
ელეისონი ბერძნულად ითქ-
მის". ამ სიტყვებში დადასტუ-
რებულია არა მხოლოდ
ფაქტი, რომ საქრისტიანოს
ერთ-ერთი ეროვნული ენა ლი-
ტურგიული ენა გახდა, არამედ
ისიც არის აღიარებული, რომ
ამ ენაში, რომელიც აქ ერ-
განმსაზღვრელი გამოხატულე-
ბაა, გაისმის ზეეროვნული
მისი ნიშანი კი ბერძნული
კირიელეისონია. ყველაფერი,
რაც ითქმის ენის მიმართ,
ერის მიმართაც ითქმის.

რამდენადაც ილუზორულ
„ზეციური საქართველო", რადგან
გან ადამიანები ერებად
სახელმწიფოებად ვერ შე-
ღვთის სასუფეველში, არამედ
მხოლოდ როგორც მართლმადი-
ეკლესია, ამდენადვე შეუწყნა-
რებელია ფილეტიზმი, რომე-
ლიც კვებავს სიამაყეს „ქართვე-
ლი ქრისტიანობისადმი".
რაიმე საამაყოა, ეს ისევ
ისევ უნივერსალურობის სიმბო-
ლო კირიელეისონია. ასე
როდათ ჩვენს მამებს, ასე
გვჯეროდეს დღეს, ასე იქ-
მომავალში.

ზურაბ კიკნ[...]

უკვდავი სახელები

ვინც ახლოს იცნობდა ბატონ ნიკო მგელაძეს, იგი გულგრილი ვერ დარჩება ავთანდილ ბენდუქიძის მოგონების მიმართ. აქვე შევნიშნავ, რომ უკეთილშობილესი თვისებებითა და ფართო განათლებით თავად ბატონი ავთანდილიც უხვად იყო დაჯილდოებული.

ავთანდილ ბენდუქიძე მრავალი წლის განმავლობაში საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში მუშაობდა და ახლო ურთიერთობა ჰქონდა სამთო ფაკულტეტის პროფესორ-მასწავლებლებთან, განსაკუთრებით პროფ. კოტე ბარამიძესთან, რომლის ინიციატივითაც დაარსდა სემინარი უმაღლესი მათემატიკის იმ სპეციალური თავების საფუძვლიანი შესწავლის მიზნით, რომელთაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდათ სამთო მეცნიერებათა სხვადასხვა დარგებისთვის. ყოველკვირეულ სემინარს ორი წლის მანძილზე ყოველგვარი ანაზღაურების გარეშე ხელმძღვანელობდა ბატონი ავთანდილი. აქ ყველა მოვიხიბლეთ მისი იშვიათი პედაგოგიური ტაქტით, შრომისმოყვარეობითა და მაღალი მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობით, კოლეგების მიმართ კეთილმოსურნეობით. ბატონი ავთო (ასე ვეძახდით ახლობლები) არც ინდივიდუალურ კონსულტაციებს გაურბოდა. მისი თბილისის უნივერსიტეტში გადასვლის შემდეგაც სამუდამოდ შემოგვრჩა მასთან კეთილი და მეგობრული ურთიერთობანი.

ბატონ ნიკო მგელაძეს პირველად 1932 წელს შევხვდი, როდესაც იგი სამთო ფაკულტეტის პირველკურსელებს უმაღლესი მათემატიკის კურსს გვიკითხავდა. მას დამკვიდრებული ჰქონდა მკაცრი ლექტორის რეპუტაცია. იგი ბუნებით პედაგოგი გახლდათ და ამიტომ მისი ლექციები, მიუხედავად საგნის სპეციფიკურობისა, სასიამოვნო მოსასმენი იყო. მათში აშკარად ჩანდა არა მხოლოდ მაღალი პროფესიონალიზმი, არამედ ფართო საერთო განათლება, დახვეწილი ლიტერატურული მეტყველება და სტუდენტური ცხოვრებისადმი ცხოველი ინტერესი. იგი გულგრილი ვერ რჩებოდა რომელიმე სტუდენტის აკადემიური წარუმატებლობის მიმართ.

*

სტუდენტობისას ბატონი ნიკო ხშირად გამეხსენებოდა ხოლმე. იგი ახლო მეგობარი გახლდათ მიხეილ ზანდუკელისა, რომელიც პირველ საცდელ საშუალო სკოლაში ჩვენი დირექტორი იყო და მოწაფეებში საყვარელი და განუზომელი ავტორიტეტით სარგებლობდა. ბატონი მიხეილი ანტისაბჭოთა მოღვაწის იარლიყით მოხსნეს თანამდებობიდან. გაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტში" გამოქვეყნებულ ცილისმწამებლურ სტატიაში მასთან და სხვა პედაგოგებთან ერთად მოხსენიებული იყვნენ მოწაფეებიც, რომლებსაც ანტისაბჭოთა გამოხდომებს სწამებდნენ. მათ შორის ვიყავი მეც, როგორც კედლის გაზეთში გამოქვეყნებული „მტრული იდეოლოგიის" მატარებელი ლექსის ავტორი. დიდი ხნის შემდეგ გავიგე, რომ ეს ყოფილა ბატონი ნიკოს ჩემდამი გამორჩეული დამოკიდებულების მიზეზი.

პირველ კურსზე სწავლის დაწყებისას ერთი დიდი გასაჭირი გადამხდა, რომლიდანაც ბატონმა ნიკომ დამიხსნა. ჩვენს აკადემიურ ჯგუფში ორი პარტიული — ორმოცი წლის ვალიკო ესაიაშვილი და ამავე ხნის ხერგო ქემოშოვი — იყო. პირველი მაღალკვალიფიციური ასოთამწყობი იყო (მარქსის „კაპიტალის" ქართულ გამოცემაზე აღნიშნულია: ასოთამწყობი ვ. ესაიაშვილი), მეორე კი ფეხსაცმლის ფაბრიკის მუშა. ორივე უგამოცდოდ იყო ჩარიცხული უმაღლეს სკოლაში „კლასობრივი ინტერესების" დასაცავად. ერთხელ პარტკომში გამომიძახეს და „ბოლშევიკური პირდაპირობით" განმიცხადეს — უნდა დაეხმარო მეცადინეობაში ქემოშოვსა და ესაიაშვილს, რათა შეძლონ მათემატიკისა და ფიზიკის ჩაბარება. თუ ისინი ინსტიტუტში არ იქნებიან, შენისთანები არაფერში გვჭირდებიან (მე იმ სტუდენტების რიცხვს ვეკუთვნოდი, რომლებსაც სტიპენდია არ დაუნიშნეს „არასაიმედოობის" გამო).

სემესტრი მთავრდებოდა და მიუხედავად ჩემი მცდელობისა აშკარა გახდა, რომ ისინი ამ საგნების ჩამბარებლები არ იყვნენ. არადა პარტკომის მუქარა სულაც არ იყო უწყინარი.

ერთხელ შემთხვევით ვისარგებლე და ბატონ ნიკოს გავუმხილე ჩემი გასაჭირი. მან დამამშვიდა — ერთ მათგანს მე დავუწერ ნიშანს, მეორესთვის კი დავით ჩარკვიანს (ფიზიკის ლექტორს) ვთხოვ მოწყალებასო. ეს ასეც გაკეთდა და ამით მე მომეხსნა პარტკომის დავალების უგულებელყოფის ბრალდება. ესაიაშვილმა და ქემოშოვმა კი თავისი სურვილით მიატოვეს ინსტიტუტი და დაუბრუნდნენ თავის საქმეს, რამეთუ გამოჩენილი ოსტატები იყვნენ. რა საჭირო იყო ხანში შესულ ასოთამწყობისა და მეწაღის სამთო ინჟინრებად მომზადება, ჩემთვის გამოცანად დარჩა.

ბატონ ნიკო მგელაძესთან ერთად პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში ოცი წელი ვიმუშავე. მასთან ახლო ურთიერთობა ჩემთვის დიდი ადამიანური ბედნიერება გახლდათ. იგი ჭეშმარიტად ყოველმხრივ მომხიბვლელი პიროვნება იყო, გამორჩეული მაღალი ზნეობით, განათლებით, პროფესიონალიზმითა და დახვეწილი იუმორით. ყოველივე ეს დამაჯერებლად არის გადმოცემული ავთანდილ ბენდუქიძის სითბოთი და სიყვარულით აღსავსე მოგონებაში.

ელიზბარ ციცქარიშვილი

ნიკო და ოლია მგელაძეები. 1963 წ.

ნიკო მგელაძის გახსენება

არიან ადამიანები, რომელთა კეთილისმყოფელი გავლენა არამცთუ ნაცნობ-მეგობრებზე, არამედ ყველაზე, ვისთანაც მათ ურთიერთობა აქვთ, ვერც ვერაფრით იწონება და არც არაფრით გაიზომება.

ასეთი ადამიანი იყო ნიკო მგელაძე. იგი დაიბადა 1886 წელს სოფელ ლესაში (ოზურგეთის ყოფილი მაზრა), სწავლა დაიწყო იქვე სოფელში. შემდეგ კი პეტერბურგის გიმნაზიაში გააგრძელა. 1904 წელს დაამთავრა ბათუმის გიმნაზია. ორი წელი ემიგრაციაში გაატარა. შემდეგ ბელგიიდან რუსეთში დაბრუნდა და შევიდა პეტერბურგის უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე. ბატონი ნიკო ხშირად იგონებდა პეტერბურგის გიმნაზიასა და უნივერსიტეტში გატარებულ წლებს, იმ დროის გამოჩენილ პიროვნებებს, საქვეყნოდ ცნობილ მეცნიერებს. გავიგე, რომ გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ იგი თურმე დიდხანს ყოყმანობდა, ვერ გადაეწყვიტა, რომელი ფაკულტეტი ერჩია — მათემატიკისა თუ ისტორია-ფილოლოგიისა. ბოლოს მათემატიკამ გადასძლია, მაგრამ მისი მეორე გატაცებისთვის [illegible] სისტემატურად ესწრებოდა ლექციებს ისტორია-ფილოლოგიის ფაკულტეტზე. მას განსაკუთრებული ცოდნა ჰქონდა ისტორიაშიც და ფილოლოგიასაც ბრწყინვალედ ფლობდა. პეტერბურგის უნივერსიტეტის დამთავრებისთანავე, 1912 წელს, ნიკო მგელაძე შეუდგა პედაგოგიურ მოღვაწეობას საქართველოს საშუალო სკოლებში, როგორც მათემატიკის მასწავლებელი. საქართველოში ბატონ ნიკოს მყისვე მიაქციეს ყურადღება. რევოლუციის შემდეგ იგი ინიშნება ჯერ დასავლეთ საქართველოს სახალხო სასწავლებლების დირექტორად, ხოლო შემდეგ — თბილისის მე-2 ქალთა გიმნაზიის დირექტორად; ამ დაწესებულებას განათლების სამინისტროს მნიშვნელობა ჰქონდა.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველი დღეებიდანვე ნიკო მგელაძე სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭოსა და განათლების კომისარიატის კოლეგიის წევრია. შემდეგ იგი საქართველოს პროფტექნიკური განათლების გამგეა და ხელმძღვანელობს ჯერ მე-19, ხოლო შემდეგ მე-17 ტექნიკუმს.

1928 წელს ნიკო მგელაძე მიწვეული იყო საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში მათემატიკის კათედრის დოცენტად და ამ წლებიდან მთელი მისი საქმიანობა მჭიდროდ უკავშირდება პოლიტექნიკურ ინსტიტუტს. აქ იგი წარმატებით კითხულობს უმაღლესი მათემატიკის კურსს, ეწევა სამეცნიერო-მეთოდურ მუშაობას, ქმნის მეთოდურ ნაშრომებს, სახელმძღვანელოებს. პარალელურად მრავალი წლის განმავლობაში ბატონი ნიკო მუშაობს თბილისის სამხატვრო აკადემიაში, სამედიცინო და ფარმაკოლოგიურ ინსტიტუტში დოცენტის თანამდებობაზე.

ბატონი ნიკო მე 1945 წელს გავიცანი, როცა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის უმაღლესი მათემატიკის კათედრის ასისტენტად დავიწყე მუშაობა. იგი ამ კათედრის ძველი წევრი იყო, ყველა პატივს სცემდა და ანგარიშს უწევდა. სულ მალე დავრწმუნდი, რომ ამ მკაცრი გამოხედვის ადამიანს სიკეთით სავსე გული ჰქონდა და მზად იყო უშურველად გაეცა ეს სიკეთე.

ბატონი ნიკო ბუნებით მიმტევებელი იყო, შენიშვნების მიცემა არ უყვარდა, ვინმეზე გაბრაზებული იშვიათად მინახავს. თანდათან დავუახლოვდი ბატონ ნიკოს, სულ მალე მისი ოჯახის — შემიძლია თამამად ვთქვა — სასურველი სტუმარი გავხდი. ბატონი ნიკო და მისი მეუღლე ოლღა დუმბაძე, მეტად საყვარელი და სათნო ქალი, ყოველთვის მოხარულნი იყვნენ ჩემი სტუმრობისა. მე კი მერიდებოდა შეწუხება, მაგრამ სხვა გზა არ მქონდა. საკმარისი იყო ერთ კვირას მაინც არ მივსულიყავი მათთან და ბატონი ნიკო ტელეფონით დამირეკავდა — რატომ დაგვივიწყეთო. მეც აღარ ვაყოვნებდი, იმავე საღამოს მათკენ გავეშურებოდი.

ნიკო მგელაძე განათლებით, გარეგნობითა და პირადი კულტურით მუდამ იპყრობდა ყურადღებას. მან კარგად იცოდა არა მხოლოდ ქართული და რუსული, არამედ ლათინური, ბერძნული, ფრანგული და გერმანული ენებიც.

მაგონდება ერთი საგულისხმო ფაქტი: დეიდა ოლიას დისშვილიშვილს, უნივერსიტეტის სტუდენტს, ჩვილი ბავშვი ჰყავდა და თითქმის მთელი სემესტრის განმავლობაში ლექციებზე არ დადიოდა. ბატონმა ნიკომ ისე კარგად ასწავლა ლათინური, რომ გამოცდაზე ლექტორი მეტად კმაყოფილი დარჩა; ამასთანავე გაოცებულა, როცა გაუგია, რომ საგანი მას არასპეციალისტმა მოამზადებინა.

მგელაძეების ოჯახი ძლიერ მფარველობდა ახალგაზრდებს. ბევრს ნივთიერ დახმარებასაც კი უწევდა. ვის არ ჰქონდა მათი ვალი. საერთოდ კი დახმარების სხვადასხვა დელიკატურ გზას ეძებდნენ.

ერთხელ საღამოს ბატონ ნიკოსთან ვიყავი, როცა რაიონიდან ჩამოსული მამაკაცი ესტუმრა. მასპინძლებმა ძალიან გაიხარეს, გამაცნეს — ჩვენი ყოფილი მოსწავლეაო. მთელი საღამო ერთად დავყავით და როცა წამოვედით, გზაში თითქმის დაუჯერებელი რამ მოვისმინე ამ კაცისგან. მუშფაკში ვსწავლობდი, — მითხრა, — დეიდა ოლია რუსულს მასწავლიდა, ბატონი ნიკო — მათემატიკას. მატერიალურად ძალიან მიჭირდა, საერთო საცხოვრებელშიც ადგილი არ მქონდა — ხან ერთ ამხანაგთან ვათევდი ღამეს, ხან — მეორესთან. და აი, ერთ დღეს ბატონმა ნიკომ მითხრა, ოლიას ერთი ნათესავი ქალია, მოხუცია, მარტო ცხოვრობს, ძალიან ეშინია, სულ იმას მთხოვს, ვინმე გაყოლება, მომიყვანე, მისი არც ბინის ქირა მინდა, არც არაფერიო, პირიქით, საუზმესაც და სადილსაც ვაჭმევ. გადაწყვიტე, შენ მიგიყვანო მასთანო. მართლაც მიმიყვანა და ორ წელზე მეტ ხანს ვცხოვრობდი იმ კეთილ ადამიანთან, შვილივით მეპყრობოდა. მხოლოდ მოგვიანებით, ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, ისიც შემთხვევით, გავიგე, რომ ამ ქალს, რომელიც დეიდა ოლიას არავითარი ნათესავი არ ყოფილა, ბატონი ნიკო წინასწარ მოლაპარაკებია და ყოველთვიურად ბინის ქირასაც უხდიდა და კვების ფულსაც. არამცთუ მე, ჩემი შვილებიც ვალში არიან და არ ვიცი, შევძლებთ თუ არა ამ შესანიშნავი ხალხის ვალის გადახდასო, — დაამთავრა ამბის მოყოლა ჩემმა თანამგზავრმა. სხვათა შორის, ზემოთ მოყვანილი მხოლოდ ერთი შემთხვევა არაა. სხვებისგანაც გამიგია, რომ მგელაძეების ოჯახს ბევრისთვის აღმოუჩენია მატერიალური თუ მორალური დახმარება.

ცნობილმა გერმანისტმა ოთარ ჯინორიამ მიამბო — მამის დაპატიმრების შემდეგ ბატონი ნიკოს ოჯახი დახმარებას გვიწევდა და ძალიან ხშირად ვიყავით მათი სტუმრებიო.

ალბათ ისიც საგულისხმოა, რომ უნივერსიტეტის პროფესორმა ვახტანგ გოგუაძემ მათ ხსოვნას წიგნი უძღვნა.

უკვე ვთქვი, რომ ბატონი ნიკო მეტად განათლებული, ლიტერატურისა და ისტორიის ბრწყინვალე მცოდნე იყო. თბილისში იგი დაუახლოვდა ქართველ მოღვაწეებს, განსაკუთრებით მიხეილ ზანდუკელი დამეგობრებია. დიდი ხნის მანძილზე მისი ლიტერატურული საღამოების წევრი ვიყავი. აქ ბევრ ჩინებულ მოღვაწეს ნახავდით — ლიტერატურის, ხელოვნების, მუსიკის სპეციალისტებს, სტუდენტებს. ბატონი ნიკო იყო ამ შეხვედრების სულიცა და გულიც.

ბატონ ნიკოს კარგად ჰქონდა გათვალისწინებული, რომ მომავალ თაობაზე ზრუნვა მისი უმთავრესი ამოცანაა, რადგან ხვალის ალალმართალ ღონიერ ქვეყანას მისი შესაფერისი მოქალაქეები დასჭირდება. ადამიანმა, ამბობდა იგი, უნდა უპატრონოს თავის ხალხს, ჩვენს შემდგომ მოსულთ.

ბატონი ნიკო ბევრს კითხულობდა. როცა პენსიაზე გავიდა, კლასიკური ლიტერატურის გადაკითხვას შეუდგა; ხელახლა წაიკითხა ტოლსტოი, ჩეხოვი, ბალზაკი, დიკენსი. ახლაც ყურში ჩამესმის მისი სიტყვები, მასთან მორიგი სტუმრობისას რომ მითხრა: „იცი, ავთანდილ, ახლა მე დიკენსის ეპოქაში ვცხოვრობ!" და ეს მართლაც ასე იყო. მან ხომ თანმიყოლებით დიკენსის თხზულებებისა და წერილების ოცდაათი ტომი წაიკითხა!..

ბატონი ნიკოს გახსენება ჩემთვის ყოველთვის მის საწერ მაგიდასთან არის დაკავშირებული. მაგონდება იქვე გადაშლილი ილია ჭავჭავაძის, ივანე ჯავახიშვილის შრომები და „ქართლის ცხოვრება", თამარაშვილის „საქართველოს ისტორია" და დეიდა ოლიას ომახიანი ხმა — „გეყოფათ მაგ ლაპარაკი, მაგიდასთან გააგრძელეთ!" გაშლილი იყო გემრიელი სუფრა და იყო ტკბილად მოსაგონარი, დაუვიწყარი საუბარი, რომელმაც ისე დაგვაახლოვა, მეგონა, თითქოს ბავშვობიდანვე ნაცნობები და ახლობლები ვიყავით. ამას იმანაც შეუწყო ხელი, რომ მათემატიკასა და ლიტერატურაზე შეხედულებებშიც ბევრი რამ საერთო გვქონდა. ჩვენი მსჯელობა ხშირად მხატვრობასა და თეატრს უტრიალებდა, მაგრამ მისი ფიქრი და აზრი უმთავრესად მათემატიკითა და ისტორია-ლიტერატურით იყო შეპყრობილი. ბატონი ნიკო ამბობდა, რომ მოქალაქე ინტელიგენტი ვერ აღიზრდება მშობლიური ლიტერატურისა და თავისი ქვეყნის ისტორიის უცოდინლადო. ზოგჯერ ვცდილობდი რაიმე საინტერესო, მხიარული ამბავი მიმეყოლა მათთვის, დეიდა ოლიას განსაკუთრებით უყვარდა ჩემი მოსმენა, გულიანად იცინოდა ხოლმე.

ბატონი ნიკოს გარდაცვალება დიდი დანაკლისი იყო ქართველი საზოგადოებისთვის, რომელმაც დაიტირა თავისი ბრწყინვალე მოქალაქე და გულმართალი ადამიანი. ვწუხვარ, რომ მხოლოდ ერთხელ მომეცა საშუალება საჯაროდ მომეგონებინა ეს სიკეთით სავსე, გულუხვობითა და სტუმართმოყვარეობით სავსე ოჯახი. ახლა კი ყველაფერზე ვამბობ სამადლობელს: ჩემი სულიერი საზრდოსთვის, მამობრივი მზრუნველობისთვის, სიკეთისთვის, ამაღლებისთვის, რაც ცხოვრების მანძილზე მარცვალივით დათესა.

ჩემს საწერ მაგიდაზე თითქმის 30 წელია, მამაჩემის სურათთან ერთად ადგილი დაიმკვიდრა დეიდა ოლიასა და ბატონი ნიკოს ნათელმა სახეებმა, რომელთაც დრო ვერ გადაშლის.

ბევრი რამის მოგონება შემიძლია, მეხსიერება ბატონ ნიკოსთან საუბრის თითქმის ყველა დეტალს სათუთად, ფერგაუმკრთალად ინახავს, მაგრამ ზემოთქმულით დავკმაყოფილდები. დავძენ მხოლოდ: ბატონ ნიკოსთან ახლოს გატარებული წლები ჩემთვის ძალიან ბევრის მომცემი იყო. თუ მე და ბევრ სხვას, ვისთანაც ეს ოჯახი მეგობრობდა, მშობლიური კულტურის რწმენა განუმტკიცდა, ამაშიც დიდი დამსახურება დეიდა ოლიას და ბატონ ნიკოს მიუძღვის და ამ წლებს ვერასოდეს დავივიწყებ. მაგონდება მიხეილ ქვლივიძის ლექსის სტროფები, რომელიც თითქოს ნიკო მგელაძესა და მის მშვენიერ ოჯახზეა დაწერილი:

... რამდენი ჩვენგან წასული კაცის
ვერ გადავიხდით ვერასდროს ამაგს,
მაგრამ ის ერთი – სხვა იყო მაინც
კაცი, რომელიც დააკლდა ქალაქს.
და თითქოს ვითვლით ისევ და ისევ
გულში დაგროვილ სიკეთის მარაგს
და ღმერთს ვთხოვთ,
ღმერთო, გააცოცხლე ისე,
რომ ჩვენც ოდესმე დავაკლდეთ
ქალაქს!

ავთანდილ ბენდუქიძე

1991 წელი, 5 ოქტომბერი

საგანმანათლებლო ინფორმაციული ტექნოლოგია — მიღწევები და პერსპექტივები XXI საუკუნის მიჯნაზე

საგანმანათლებლო ინფორმაციული ტექნოლოგია — ეს ტერმინი უკვე დამკვიდრდა საერთაშორისო ლექსიკონში განათლების სფეროში კომპიუტერების, სატელეკომუნიკაციო ქსელებისა და, ზოგადად, ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენების აღსანიშნავად.

დღეს ინტენსიურად მიმდინარეობს განათლების დარგში ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვის პროცესი და ეს ტენდენცია მომავალში კიდევ უფრო გაღრმავდება. ექსპერტების აზრით, საგანმანათლებლო ინფორმაციული ტექნოლოგია უახლოეს მომავალში შეიძლება გახდეს ახალი, სრულიად განსხვავებული რეალობის — გლობალური საგანმანათლებლო სისტემის საფუძველი.

დიდი ბრიტანეთის განათლების სამინისტრომ და ინფორმაციული ტექნოლოგიების ერთ-ერთმა ლიდერმა, კორპორაცია „ინტელ"-მა შექმნეს ერთობლივი საგანმანათლებლო პროექტი, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდა სკოლების ურთიერთდაკავშირება ულტრათანამედროვე კომპიუტერული სატელეკომუნიკაციო სისტემის მეშვეობით. მისი დახმარებით მოსწავლეებს და მასწავლებლებს საშუალება ეძლევათ, კომპიუტერების გამოყენებით პირდაპირ ეთერში დაუკავშირდნენ ერთმანეთს, მიაწოდონ საინტერესო ინფორმაცია, გაუზიარონ ერთმანეთს ცოდნა, შთაბეჭდილებები და გამოცდილება.

მულტიმედია, რაც სიტყვასიტყვით ითარგმნება, როგორც „მრავალმხრივი შუამავალი", არის კომპიუტერული ტექნოლოგიების კომპლექსი, რომელიც განკუთვნილია ტექსტის, გრაფიკული და ფოტოგამოსახულების, ვიდეო, აუდიო მასალის და მულტიპლიკაციის კომპიუტერში შეტანის, დამახსოვრების, დამუშავებისა და გამოსახვისთვის. მრავალი ექსპერტის აზრით, იგი ისეთივე რანგის წინგადადგმული ნაბიჯია ინფორმაციული ტექნოლოგიების დარგში, როგორიც თავის დროზე ბეჭდვის გამოგონება იყო.

მულტიმედია ინტენსიურად ვითარდება 80-იანი წლებიდან და დასავლეთის განვითარებულ ქვეყნებში ის უკვე ფართოდ დაინერგა. დღეს რეალობად იქცა ე.წ. მულტიმედია გამოცემების ინდუსტრია, რისი ნათელი დადასტურებაცაა კომპანია „მაიკროსოფტი"-ს მიერ შექმნილი ე.წ. მულტიმედია ენციკლოპედია „ენკარტა 95", რომელიც დიდი პოპულარობით სარგებლობს. ერთ ე.წ. ლაზერულ დისკზე, რომელიც წარმოადგენს 10 სმ დიამეტრის ალუმინის ფირფიტას, დატეულია 28 საენციკლოპედიო ფორმატის ტომი. „ენკარტა 95" შეიცავს ინფორმაციას მსოფლიოს 40 ქვეყნის ისტორიის, ეკონომიკის, კლიმატის, გეოგრაფიის, რელიგიის, ხელოვნების შესახებ ფოტო, ვიდეო და აუდიო ილუსტრაციებით.

განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით გამოირჩევა სასწავლო დანიშნულების მულტიმედია გამოცემები. მულტიმედია სახელმძღვანელოები და სხვადასხვა დანიშნულების სასწავლო პროგრამები შექმნილია როგორც ცალკეული საგნების შესწავლისთვის (ისტორია, გეოგრაფია, ლიტერატურა, მათემატიკა, ფიზიკა, ქიმია, ბიოლოგია და ა.შ.), ასევე აქტუალური კომპლექსური პრობლემების გაშუქებისთვის, რათა წარმოჩნდეს სხვადასხვა საგანს შორის არსებული ურთიერთკავშირი. მულტიმედია სასწავლო პროგრამების შექმნის დროს შესაძლებელია გათვალისწინებულ იქნეს არა მხოლოდ ასაკი და სწავლების დონე, არამედ მოსწავლის ფსიქოლოგიური ტიპი ცოდნის ათვისების პროცესთან მიმართებაში (აქტიური, პასიური და ა.შ.). აღსანიშნავია, რომ, მაგალითად, ინგლისში წიგნების მაღაზიების თაროები სავსეა მრავალფეროვანი მულტიმედია სასწავლო პროგრამებით და მათი საშუალო ფასი არ აღემატება იმავე შინაარსის წიგნების ფასს.

ინფორმაციული ტექნოლოგიების დარგის მოწინავე კომპანიები, პედაგოგებთან ერთად, დიდ ძალისხმევას ახმარენ ინვალიდებისთვის და, განსაკუთრებით, ინვალიდი ბავშვებისთვის სასწავლო დანიშნულების სპეციალური მულტიმედია სისტემების შექმნის საქმეს.

ტელეკომუნიკაცია — ეს არის კიდევ ერთი ინფორმაციული ტექნოლოგია, რომელიც უკვე დიდ გავლენას ახდენს განათლების სისტემაზე. ტექნიკური თვალსაზრისით, ტელეკომუნიკაცია არის კომპიუტერის, სპეციალური მოწყობილობის (მოდემის) და კავშირგაბმულობის არხების გამოყენებით ურთიერთდაკავშირების შესაძლებლობა. დღეს ადამიანთა უმრავლესობისთვის ტელესაკომუნიკაციო ტექნოლოგიის სინონიმია „ინტერნეტი", რაც ითარგმნება, როგორც „საერთაშორისო ქსელი" და მსოფლიოს მასშტაბით 1000000-ზე მეტი ურთიერთდაკავშირებული კომპიუტერის ერთობლიობას წარმოადგენს. იგი საინფორმაციო მომსახურეობით 50 მილიონზე მეტ ადამიანს უზრუნველყოფს. ინტერნეტის შესაძლებლობები მოიცავს ელექტრონულ ფოსტას, ახალი ამბების სამსახურს, ერთობლივ კომპიუტერულ კონფერენციებს, საჭირო მონაცემების მოძიებას და მიღებას.

ინტერნეტის შესაძლებლობათა ნაყოფიერად გამოყენებისთვის მრავალი სამომხმარებლო სისტემაა შექმნილი. ასეთი სისტემის უახლესი მაგალითია ე.წ. „მსოფლიო ბადე", რომელიც მომხმარებელს საშუალებას აძლევს, ინტერნეტში გლობალური მასშტაბით მოიძიოს და მონიტორის ეკრანზე გამოსახოს არა მხოლოდ ე.წ. უძრავი ინფორმაცია (ტექსტი, ნახატი, რუქა და ა.შ.), არამედ ვიდეოგამოსახულება და აუდიო ხმა. მისი მეშვეობით უკვე ხორციელდება სხვადასხვა დანიშნულების მრავალი საგანმანათლებლო პროექტი.

ერთ-ერთი ასეთი პროექტის მონაწილე

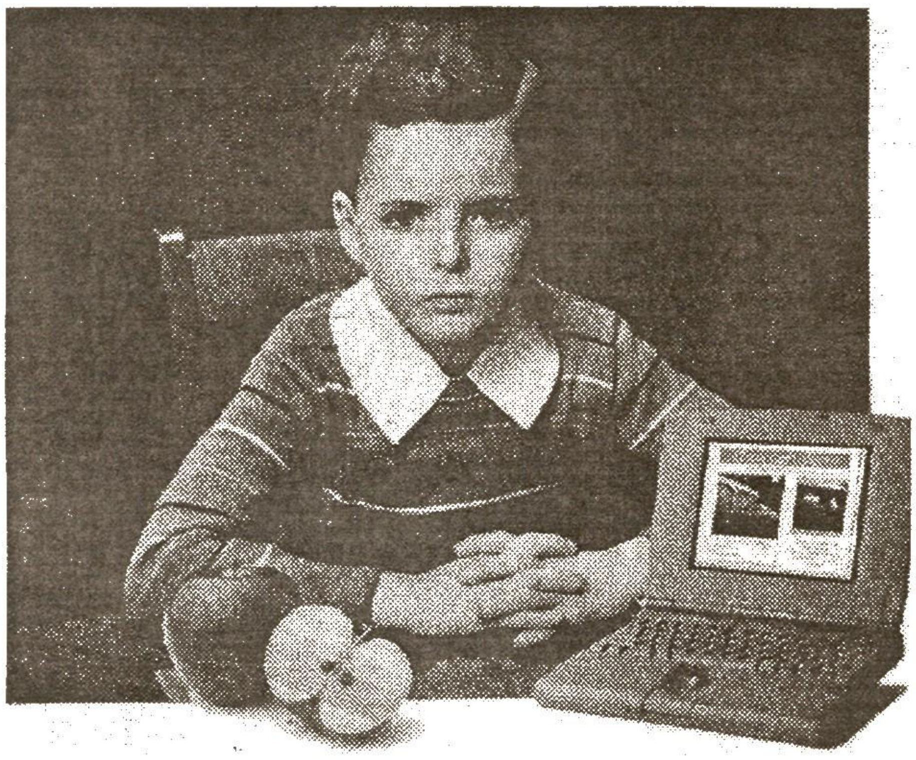

მოსწავლეებს შეუძლიათ, „გახდნენ" კოსმოსური ხომალდის ეკიპაჟის წევრები, მიიღონ „მონაწილეობა" მის მართვაში, „აღმოაჩინონ" და „გაასწორონ" სხვადასხვა ტექნიკური დაზიანება, „ჩაატარონ" მრავალფეროვანი ექსპერიმენტები და, დაგეგმილი მისიის „შესრულების" შემდეგ, დედამიწაზე „დაბრუნდნენ". პროექტი ხორციელდება აშშ-ს აერონავტიკისა და კოსმოსის ნაციონალური სააგენტოს უშუალო ხელმძღვანელობითა და მონაწილეობით, რაც საშუალებას აძლევს მოსწავლე ახალგაზრდობას, გაეცნოს ულტრათანამედროვე ტექნოლოგიურ მიღწევებს.

„მსოფლიო ბადე" აქტიურად გამოიყენება ეკოლოგიური განათლებისთვის, ერთ-ერთი ასეთი პროექტია „ვულკანების სამყაროში", რომელიც მოსწავლეს საშუალებას აძლევს, ამომწურავი ინფორმაცია მიიღოს ვულკანების შესახებ. ყოველი ახალი ვულკანური ამოფრქვევიდან ერთი საათის შემდეგ, ინფორმაცია მის შესახებ მისაწვდომი ხდება პროექტის მონაწილეთათვის. ეს არის ვიდეო და აუდიო ინფორმაცია და კოსმოსური თანამგზავრიდან გადაღებული ფოტოსურათები.

„მსოფლიო ბადე" ეფექტური საშუალებაა ჰუმანიტარული განათლებისთვისაც. ამ სისტემაში წარმოდგენილია მსოფლიოს ცნობილი მუზეუმების საგანძური. მაგალითად, იაპონელ მასწავლებელს ფრანგული იმპრესიონიზმის შესახებ გაკვეთილის ჩატარების დროს შეუძლია, „მსოფლიო ბადის" გამოყენებით დაუკავშირდეს ლუვრს და მოსწავლეებს წარმოუდგინოს იმპრესიონისტი მხატვრების სურათების გამოსახულებები. გასული წლის გაზაფხულზე აშშ-ში „მსოფლიო ბადის" მეშვეობით განხორციელდა სასწავლო პროექტი, რომელიც გათვალისწინებული იყო მაიას ტომის ცივილიზაციის შესწავლისთვის. პროექტის მონაწილე სტუდენტებმა შეძლოთ, დაკავშირებოდნენ გვატემალაში, მექსიკაში, ბელზისა და ჰონდურასში მყოფ მაიას ტომის ცივილიზაციის ძეგლების შესწავლაზე მომუშავე ექსპერტებს და დაესვათ მათთვის შეკითხვები. აღნიშნული ექსპერტების აზრით, ამ პროექტში მონაწილეობა მათთვისაც ძალიან სასარგებლო იყო, ვინაიდან სტუდენტებთან ურთიერთობა დაეხმარათ, ახლებურად შეეხედათ მაიას ტომის ცივილიზაციასთან დაკავშირებული მრავალი პრობლემისთვის. უცხო ენების შესწავლა — კიდევ ერთი სფეროა, რომელშიც ინტერნეტის გამოყენება უკვე დღეს იძლევა დიდ შედეგებს. უცხო ენების მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს შესაბამისი საგანმანათლებლო პროექტების ფარგლებში შეუძლიათ დაამყარონ კონტაქტები იმ ქვეყნების სკოლებთან, რომელთათვისაც შესასწავლი ენა მშობლიურია, რაც, რასაკვირველია, მნიშვნელოვნად ზრდის უცხო ენის ათვისების ეფექტურობას. გარდა ამისა, ენების შემსწავლელი წამყვანი სპეციალიზირებული ინსტიტუტები ევროპასა და ამერიკაში ატარებენ მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ასამაღლებელ სატელეკომუნიკაციო კურსებს.

პერსონალური კომპიუტერების შექმნის ერთ-ერთი ინიციატორი და უშუალო მონაწილე, ამერიკელი მეცნიერი ალან ქეი, ამჟამად ძირითად დროს უთმობს განათლების პრობლემებზე მუშაობას. მის მიერ შექმნილ კონცეფციაში განხილულია ინფორმაციული ტექნოლოგიის, საზოგადოებაში დამკვიდრებული აზროვნების წესისა და განათლების სისტემის ურთიერთგანპირობებულობის საკითხი. ავტორის აზრით, ცივილიზაციის განვითარების პროცესში აღნიშნული მიმართებით სამი სტრუქტურა ჩამოყალიბდა. პირველი, ე.წ. „ტრადიციული", რომელიც „ინფორმაციული ტექნოლოგიის" თვალსაზრისით დამყარებული იყო ზეპირ მეტყველებაზე, როდესაც განათლების სისტემა აგებული იყო მოთხრობებსა და არაკებზე. მეორე, ე.წ. „რაციონალური" სტრუქტურა, განვითარდა წერის ანბანური სისტემის საფუძველზე, აზროვნების წესში ლოგიკურ-ანალიტიკური მეთოდების დომინირებით და განათლების სისტემა აიგო ანალიზის შედეგად საკითხების დანაწევრებისა და არგუმენტების ლოგიკური ჯაჭვის მოშველიებით მათ შესწავლაზე. მესამე და უახლესი, ე.წ. „ეკოლოგიური" (ფართო გაგებით) სტრუქტურა, რომელიც თავისი განვითარების საწყის ეტაპზე იმყოფება, დაკავშირებულია თანამედროვე ინფორმაციულ ტექნოლოგიასთან. აზროვნების წესის განმსაზღვრელი გახდება იდეების დინამიური მოდელირების უნარი და შესაძლებლობა, ხოლო განათლების სისტემის საფუძველი კომპლექსური სისტემების შემადგენელ ნაწილებს შორის არსებული ურთიერთკავშირების დადგენა და შესწავლა. ალან ქეი აღნიშნავს, რომ 21-ე საუკუნეში ადამიანების წინაშე მთელი სისრულით დადგება ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის, მოსახლეობის ზრდისა და განსხვავებული კულტურული ტრადიციების მქონე საზოგადოებათა თანაარსებობის პრობლემები, რომელთა შეცნობა გაჭირდება ლოგიკურ-ანალიტიკური აზროვნების ფარგლებში. ამისთვის აუცილებელია ინფორმაციული ტექნოლოგიის სასწავლო პროცესში დანერგვა, ვინაიდან, წერა-კითხვის მსგავსად, მისი დაუფლება და გამოყენება ადამიანისთვის ბავშვობიდანვე უნდა იყოს მისაწვდომი.

საგანმანათლებლო ინფორმაციული ტექნოლოგია, რა თქმა უნდა, ვერ შეცვლის მასწავლებელს, მაგრამ ის უცილობლად მოახდენს გავლენას სასწავლო პროცესში მის ფუნქციაზე. დღეს მასწავლებლები მოსწავლეებთან დამოკიდებულებაში განიხილებიან, როგორც ექსპერტები, მომავალში კი მათ უნდა შეძლონ, შეასრულონ მოსწავლეებისთვის, რომელთა წინაშეც ცოდნის გლობალური საგანძური იქნება გადაშლილი, გზამკვლევი-პარტნიორების როლი.

საგანმანათლებლო ინფორმაციული ტექნოლოგია სასწავლო პროცესის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან მონაწილეს — მშობელს უხსნის გზას იმისთვის, რომ იგი თავისი შვილისთვის გახდეს გზამკვლევი-პარტნიორი და აქტიურად დაეხმაროს მას ცოდნის შეძენაში. ინტერნეტის ბაზაზე ხორციელდ[ება] მრავალი საინტერესო პროექტი, რომლებ[შიც] მოსწავლეები თავიანთ მშობლებთან ერთ[ად] იღებენ მონაწილეობას. ერთ-ერთი ას[ეთი] საერთაშორისო პროექტი ხორციელდება სტონის ჰენიგანის სკოლის ინიციატივ[ით], რომლის დანიშნულებაა პოპულარული [სას]წავლო დაპროგრამების ენის „ლოგო"-ს შესწავლა. ქვემოთ მოყვანილი ეპიზო[დი] ტიპიურია ამ პროექტისთვის: 8 წ[ლის] კანადელი მოსწავლე და მისი მამა უკავ[შ]რდებიან პროექტის მონაწილე სენეგალ[ელ] მოსწავლეს და მის მამას დაკარში, რა[თა] გაუზიარონ „ლოგო"-ს გამოყენებით პრ[ოგ]რამირების „ოჯახური" გამოცდილება [და] სთავაზობენ, „გამოუგზავნონ" მათ [მიერ] შექმნილი პროგრამების ნიმუშები [ს]კოლის კომპიუტერულ ქსელში „გამო[ყე]ნებისთვის".

ჩვენი საზოგადოების წინაშე, მრავალთან ერთად, დგას ის ამოცანაც, სათანადო ყურადღება მიაქციოს საგან[მანა]თლებლო ინფორმაციული ტექნოლ[ოგიის] დანერგვას, რაც მნიშვნელოვანწილად პირობებს საქართველოს განვითარების [დო]ნეს მომავალში.

აღნიშნული მიმართულებით საქმ[ია]ნობა საქართველოში 1979 წ. დაიწყო, რო[ცა] განათლების სამინისტროში შეიქმნა ი[ნფორ]მატიკის მთავარი ცენტრი. ცენტრის [ხელ]მძღვანელობით დაიწყო საქართველოს [სკო]ლების აღჭურვა სასწავლო კომპიუტე[რული] ტექნიკით, დამუშავდა სასწავლო და[წესებუ]ლების პროგრამული უზრუნველყოფა [სხვა]დასხვა საგნისთვის, შეიქმნა ორიგინ[ალური] სახელმძღვანელოები ინფორმატიკაში [სკო]ლის მოსწავლეებისთვის, გადამზადდ[ნენ მას]წავლებლები. ცენტრის სპეციალისტებ[მა შეი]მუშავეს და დანერგეს განათლების [სისტე]მის მართვის ავტომატიზებული სის[ტემა].

1989 წელს ცენტრის თაოსნობ[ით და]ფუძნდა სამეცნიერო სასწავლო-სა[წარმოო] გაერთიანება „ინფორმატიკა" და სა[ქართვე]ლოს სხვადასხვა ქალაქში გაიხსნა [რეგიო]ნული ცენტრები. 1991 წლიდან მის [მიერ] მიმდინარეობს საგანმანათლებლო პრ[ოგრამის] განხორციელება. ამ პროგრამაში მ[ონაწი]ლე მოსწავლეებს მიეცათ საშუალება, [შეის]წავლონ ინფორმატიკის საფუძვლები და [სხვა]დასხვა სასკოლო საგანი [...] კომპიუტერული ტექნიკის გამოყენებ[ით].

სათანადო ტექნიკური და [...] უზრუნველყოფის შემთხვევაში, გა[ერთიანება] „ინფორმატიკის" სპეციალისტები [...] თანამედროვე დონის შესაბამისი [...] გამოყენებითი სისტემების შექმნას.

დიდი მნიშვნელობა აქვს საგან[მანათლე]ბლო ინფორმაციული ტექნოლოგიებ[ის ლი]დერებთან მჭიდრო კავშირურთიერთო[ბის და]მყარებას და საერთაშორისო გამოც[დილების] ათვისებას. ამ მხრივ, მნიშვნელო[ვანია] საქართველოს დელეგაციის მონა[წილეობა] „ინფორმაციის დამუშავების საერთ[აშორისო] ორგანიზაციის" VI მსოფლიო კონ[ფერენციაში] აშში — „კომპიუტერები განათლებ[აში]", რომელიც საგანმანათლებლო ინფორ[მაციული] ტექნოლოგიების სფეროში ყველა[ზე ავ]ტორიტეტულ საერთაშორისო ფორუმ[ს წარმო]ადგენს. გაერთიანება „ინფორმატიკ[ის" გენე]რალურმა დირექტორმა, პროფესორ[მა ...] გვარამიამ კონფერენციის შესაბამ[ის სექცი]აში ჯგუფის სხდომაზე წარმოად[გინა გაე]რთიანებაში შექმნილი სასწავლო [...]რული პროგრამები და მოახსენა [...] საქართველოს განათლების სისტე[მაში ინფო]რმაციული ტექნოლოგიის დანერგ[ვის ...]ფცია, რის შემდეგაც მრავალმა [...] გამოთქვა თანამშრომლობის სურვ[ილი].

გაერთიანება „ინფორმატიკის" [...]სი მომავლის გეგმა ითვალისწინებ[ს ...] ცენტრისა და რეგიონული ცენტ[რების ურთიერთ]კავშირებას კომპიუტერული ქსელ[ის მეშვე]ობით, ინტერნეტში ჩართვას და მო[ნაწილე]ობის მიღებას საერთაშორისო საგ[ანმანათ]ლებლო პროექტებში. ამ მიზნით [...] ორგანიზაცია აქტიურად მონაწილე[ობს პრო]ექტის — „ინტერნეტი საქარ[თველოს] განხორციელებაში, რომლის ს[პონსორები] არიან აშშ-ს საერთაშორისო გან[ვითარების] სააგენტო, ფონდი „ევრაზია" და [ფონდი] „ღია საზოგადოება — საქართველო".

აღნიშნული პროექტის წარმატ[ებით გა]ნხორციელება მძლავრ ბიძგს მის[ცემს საქა]რთველოში საგანმანათლებლო ინ[ფორმაციუ]ლი ტექნოლოგიის განვითარებას, [...] იმედს იძლევა, რომ ჩვენი ქვ[ეყანა ამ] თვალსაზრისითაც გახდება საერ[თაშორისო] თანამეგობრობის ღირსეული წევ[რი].

გიორგი ანიე[...]
სამეცნიერო სასწავლო-საწა[რმოო]
გაერთიანება „ინფორმატ[იკის"]
მთავარი ცე[ნტრის]
განყოფილების ხელმძღ[ვანელი]

…ექვსე გრძნობა

ინტუიციის საიდუმლოებები

…თითოეულ ჩვენგანს ძალიან უნდა მომა-…ლი განვითარების, შეიცნოს რა არის, რა იქნება …გული რითი დაიმშვიდოს. წინასწარმეტყ-…ლები და მკითხავები დემოსკოპიამ (საზოგა-…ებრივი აზრის შესწავლა გამოკითხვის წე-…) და სხვა გამოთვლებმა შეცვალა, მაგრამ …უცნობელის სიმძიმე მაინც რჩება.

არავითარ პროგნოზს, რაზეც არ უნდა …ს იგი დაფუძნებული, არ შეუძლია სრული …ანტის მიცემა. პოლიტიკოსი ან მეწარმე, …მელიც თავის მოღვაწეობაში მხოლოდ …ტისტიკურ მონაცემებს, გამოკითხვებსა და …პერტიზის შედეგებს ეყრდნობა, ერთ მშვე-…რ დღეს წააგებს. შეიძლება გამოცდილებას, …დნასა და ფორტუნას წყალობას მიენდო, …გორც წარმატების შემადგენელ ნაწილს, …რამ ესეც ხშირად საკმარისი არ არის ხოლმე. …რა არის გადამწყვეტი, ვთქვათ, ხანგრძ-…ვი ინვესტიციების საკითხებში, როცა უკვე …ამოწმებულია ყველა ანგარიში, წაკითხუ-… რეცენზიები და მოსმენილია ექსპერტების …ი? პასუხი ერთია — ინტუიცია.

ინტუიცია — მეცნიერული ტერმინია …თი საყოველთაო ცნების განსაზღვრი-…ის, როგორიცაა „ალღო", „ყნოსვა" ე.ი. …რი სწორად იმოქმედო გადამწყვეტ ან …ტიკულ სიტუაციაში, თანაც ზუსტად არ … რატომ იქცევი სწორედ ასე და არა …ნაირად. იტყვით: შინაგანმა ალღომ მი-…ნახა. და თქვენ მართალი იქნებით.

ეს როგორც ხდება ყველამ იცის. ყვე-… არგუმენტი მომხრეა, მაგრამ შენს თავში …აც ხდება და არ გიშვებს, შინაგანი ხმა …ნახობს: „თავი დაანებე ამ წამოწყებას!" …რიგით, როგორც ეს რე კროკს დაემა-… „მე უცბად ვიგრძენი, რომ ეს უნდა …კეთებინა". — თქვა მან, როცა 1960 …ს 2,7 მილიონ დოლარად შეიძინა ფი-… რომელიც ჰამბურგერებს ამზადებდა …იდდა, მასთან ერთად „McDonalds"-ის …ლწოდების ტარების უფლებაც მიიღო …ს დასაწყებად. მაშინ როგორ არ ცდი-…ლდნენ ჩანაფიქრის გადათქმევინებას! …ს მის კონტლეტებს 26 მილიონი დოლა-…წლიური საბრუნავი მოაქვს.

„მეექვსე გრძნობა" მაშინ ებმება თამაშში, როცა არც ლოგიკას, არც მკაცრ გამოთვლებს დახმარების ძალა უკვე აღარ აქვს. ეს არის ის, რასაც ინტუიცია ჰქვია, შინაგანი ხმა, რომელსაც მრავალი გენიოსისთვის, მოთამაშისთვის თუ ხელოვანისთვის უვეღაფერი გადაუწყვეტია.

ფეხბურთის „ზოზინა" გენიოსები კარგი ინტუიციის ადამიანები არიან. ისინი ძალას ამაოდ არ ხარჯავენ, გადამწყვეტ მომენტში, საჭირო ადგილას ავლენენ თავის „მეს" ბურთის გასატანად. მათი სახელები ყველასთვის ცნობილია: დიეგო მარადონა, ბერნდ შუსტერი, რუდი ფიოლერი ან „შემთხვევითი" გოლის მეფე ჰერდ მიულერი, რომელიც მუდამ იქ აღმოჩნდება ხოლმე, საითაც ბურთი გაფრინდა ჯარიმის შემდეგ.

მაგრამ ინტუიცია წამიერი გამონათებაცაა. იცით როგორ გაჩნდა „პოლაროიდი"? მისი გამომგონებელი ედვინ ლანდი ერთ დღეს შვილთან ერთად ქალაქში სეირნობდა. შვილი გაუჯინიანდა — ფოტოსურათს რატომ გადაღებისთანავე არ მაძლევენო. მან ვერაფერი უპასუხა, მაგრამ ამ კითხვამ ძალზე ჩააფიქრა: მართლაც, რატომ არ შეიძლება? რატომ არის საჭირო ლოდინი? მალე ფოტოკამერა, რომელიც მაშინვე იძლეოდა ფოტოსურათს, მზად იყო. „კოდაკის" ექსპერტები აღფრთოვანებული არ დარჩენილან. ამიტომ მან თავისი ახალი ფოტოაპარატი რეგისტრაციაში „Polaroid"-ის სახელწოდებით გაატარა.

დედამიწაზე ცოდნა ყოველ ხუთშვიდ წელიწადში ორჯერ იზრდება. ასეთია კვლევის შედეგები. მაშასადამე, შემდეგ თხუთმეტ წელიწადში დედამიწაზე აღმოაჩენენ და გამოიგონებენ უფრო მეტს, ვიდრე არისტოტელეს დროიდან მოყოლებული ყველა ასწლეულში. ყოველ წუთში გაჩნდება ახალი ქიმიური ფორმულა, ყოველ სამ წუთში — ახალი ფიზიკური კანონი, ყოველ ხუთ წუთში — ახალი მიღწევა მედიცინაში. ასეთი ტემპების დროს შეუძლებელია მხედველობაში მიიღო ყველაფერი, რაც შენამდე იყო აღმოჩენილი. გადაწყვეტილების მიღებისას ინფორმაცია, ჩვეულებრივ, ან არ გვყოფნის ან ძალზე ბევრია. ასეთია კომპიუტერული ტექნიკის საუკუნის პარადოქსი — მიღებული გადაწყვეტილების ხარისხისადმი რწმენა ყოველდღიურად კლებულობს.

ინტუიცია — წუთიერი განათებაა, რომელშიც ჩაწვდომა და წინასწარ მიხვედრაც შეუძლებელია.

ეს უეცარი განათება იმდენად მოუ-

ლოდნელია, რომ ხშირად ურევენ შემთხვევითობასთან. იღბალთან. პარაფსიქოლოგები და ეზოთერული მეცნიერების სპეციალისტები ამ ფენომენის ასახსნელად თავს იმტვრევენ.

„მეექვსე გრძნობა" ყოველ ჩვენგანს აქვს. მაგრამ მისი გამოყენების უნარი ბევრს არ გააჩნია. ხშირად უპირატესობას ჯანსაღ მსჯელობასა და რაციონალურ ანალიზს ვანიჭებთ, არ ვენდობით ალღოს, რადგან არ შეგვიძლია მისი ღირსეული ახსნისთვის რაიმე ვიპოვოთ.

იმ წიგნების გახსენება, სადაც გმირი საგმირო საქმეებს აღასრულებს — სიძაგლობამდე ცნობიერი და ლოგიკურია. ჩვენ არა ვართ ასეთ არალოგიკურ შინაგან ხმას მიჩვეულნი. თუმცა, სწორედ ამან ითამაშა გადამწყვეტი როლი მრავალ აღმოჩენაში. ისააკ ნიუტონზე წერდნენ — ყველაზე გამორჩეული უნარი მისი ინტუიცია იყოო. იგი გრძნობდა, ხვდებოდა უფრო მეტს, ვიდრე შეეძლო დაემტკიცებინა. მტკიცებები მოგვიანებით მოდიოდა.

ინტუიციას არ შეუძლია რაციონალური აზროვნების შეცვლა, მაგრამ, პირობითად რომ ვთქვათ, მისი შევსება შეუძლია.

მაგრამ ის, ვინც თავის ალღოს სრულად მიენდობა, უბრალოდ ზანტია. ერთ მშვენიერ დღეს იგი თავისი სიზანტის მსხვერპლი გახდება. ინტუიცია — მხოლოდ მშვენიერი დამატებაა გამოცდილებისა და ცოდნისა. მაგრამ საკუთარი „მეექვსე გრძნობის" ჩახშობაც არ ღირს.

მენეჯმენტის კანადელმა მკვლევარმა ჰენრი მინცბერგმა დაადგინა, რომ წარმატებული მენეჯერები ნაკლებ წარმატებულებისგან იმით განსხვავდებიან, რომ შიშველი ფაქტების გვერდით მხედველობაში იღებენ ე.წ. „დამატებით ინფორმაციებსაც", როგორიც არის: ალღო, დაყრილი ხმები, განწყობილება. სპეციალისტების შეფასებით, იაპონელი მეწარმეების ძლიერი მხარეა ინტუიციური აზროვნება. დასავლეთის კულტურა ალღოს წარსულის გადმონაშთად მიიჩნევს.

ზოგიერთ სასწავლო დაწესებულებაში, მაგალითად, დანიის მენეჯმენტის ელიტარულ სკოლაში, ინტუიციის განვითარება სასწავლო გეგმაშია შეტანილი.

ინტუიციის სწავლა არ შეიძლება, მაგრამ შეიძლება შეიქმნას პირობები მის გამოსავლენად. აქ მნიშვნელოვან როლს ასრულებს აციური აზროვნება თამაშობს. უნარი საკუთარი გრძნობების, მოგონებების, სიზმრების ანგარიშგაწევისა.

სხეული გონებაზე ადრე იძლევა რეაგირებას. მიქელანჯელო აკანკალდა, როცა მარმარილოს ლოდში დავითის მომავალი სკულპტურა დაინახა. ასე რომ, საკუთარი სხეულის ნიშნების უყურადღებოდ მიტოვებაც არ ღირს.

ინტუიციის არსებობის თორმეტი ნიშანი

1. თუ თქვენ შეგიძლიათ რაღაც გაიგოთ „ერთი შეხედვით" — მაშინ, როცა ჯერ კიდევ ისე არ განგიხილავთ ესა თუ ის საკითხი, როგორც საჭიროა.
2. თუ ზუსტად სამ წუთში ხარშავთ კვერცხს, ისე, რომ საათს არ უყურებთ.
3. თუ შეგიძლიათ დაინახოთ ტყე მთლიანად და არა ცალკეული ხეები.
4. ღრუბლების ყურებისას, თუ ხედავთ ცალკეულ ფიგურებს.
5. მოკლე დროში თუ შეგიძლიათ საერთო სურათი შეამჩნიოთ და მერე დეტალები გაიხსენოთ.
6. უეცრად აღმოცენებული იდეები — თქვენი საყვარელი რამ.
7. თუ შეგიძლიათ გამოიცნოთ, რა იქნება მერე.
8. გადაწყვეტილების მიღებაში თუ გეხმარებათ ალღო.
9. თუ შეგიძლიათ დარტყმის მომენტის შემჩნევა.
10. თუ გაქვთ კრიმინალური ნიჭი და შეგიძლიათ აღიდგინოთ დანაშაულის ჩადენის სურათი.
11. როცა რამეს პირველად ხედავთ და მაინც გგონიათ, რომ ეს ოდესღაც უკვე ნახეთ.
12. თუ თქვენთვის ძნელი არ არის სიმბოლოების მნიშვნელობის გამოცნობა.

გერმანული პრესის მიხედვით

მოზაიკა

…გორც თევზი …ალში

…თავს ისე გრძნობს დიდი მოდის …რომში პარიზელი მანეკენი ფრედ …ლი. მიუხედავად ასაკისა, ოცდარ-…ისაა და ეს ასაკი მანეკენისთვის …ოზული ასაკია, იგი მუდამ ფორ-…რის შესანარჩუნებლადაც საკუთა-…მუალება აქვს: ყოველდღე ერთი … აკვარიუმში ზის ოქროს თევზე-

…მპანიაში, ამის შემდეგ იგი ისევ …რის პოდიუმზე გასასვლელად, რა-…ოლოგ-მოდელიორების"უახლესი …ს, …ები აჩვენოს.

…ჰალტერი … …ს

…დომარე ცხოვრების მოყვარუ-… სურთ მომხიბლავად გამოიყუ-…ნენ. იცავენ ათასნაირ დიეტას, ხა-…დარბიან კიდეც, მაგრამ შედეგი …ოდის. განსაკუთრებით ძნელია …ს იმ ნაწილის ამაღლვებელი

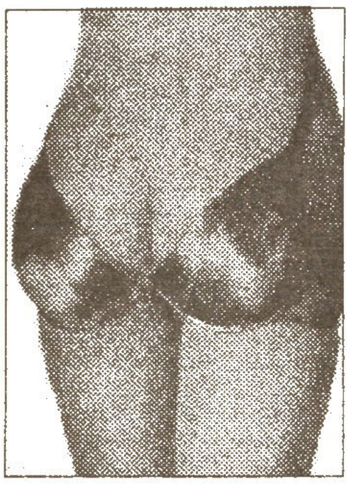

ფორმის შენარჩუნება, რომელიც წელის ოდნავ ქვევით მდებარეობს, ამიტომ ბოლო იმედად მკერავის ხელოვნებაღა რჩება. წელის ქვედა ნაწილის მოდელირებაში ყველაზე წარმატებული ცდები ჯინსის ტანსაცმლის მწარმოებლებს აქვთ. მათი ახალი ნაწარმი ყველაზე დახვეწილი გემოვნების ადამიანის გულსაც კი იგებს. იგი დაგეხმარებათ თქვენთვის სასურველი ფორმა მისცეთ ამ ორ მომხიბლავ სიმრგვალეს. ორმოცდაათი „მწვანე" და ყველა კავალერი თქვენია.

სილამაზის მსხვერპლნი

ამერიკულ სტრიპტიზ-ჯგუფში „ჩიპენდეილზში" თექვსმეტი ლამაზი მამაკაცია. ამ ჯგუფს საცირკო დასსაც ეძახიან, რომელთა საქმეც ქალების ექსტაზამდე მიყვანაა.

„მამაკაცთა სტრიპტიზი, მხოლოდ ქალებისთვის" 1979 წელს სომენ ბენერჯიმ შექმნა. მერე ეს ჟანრი ძალზე პოპულარული გახდა და მამაკაცთა სტრიპტიზ-ჯგუფებიც სოკოებივით მომრავლდა. ბენერჯის მისი მომრავლება აცოფებდა და იქამდე მივიდა, რომ მისი ხალხი იმ დარბაზებს წვავდა, სადაც კონკურენტები გამოდიოდნენ. მისი ძრისხანება ზღვარს გადავიდა და კილერიც კი იქირავა. მაგრამ პოლიციამ დროზე მოუსწრო. იგი დააპატიმრეს და მან ციხეში თავი ჩამოიხრჩო. „ლამაზი ულაყების" ახალი მფლობელი კმაყოფილია: ხალხში მოარული ხმები კარგი რეკლამაა.

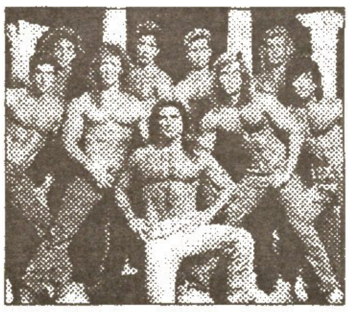

იცხოვრე ცხოვრებით

ამ რომანტიკოსს, ჭაბუკი ღმერთივით ლამაზს, როკ-ბალადებს რომ მღერის არამარტო გოგოები ეთაყვანებიან, არამედ მათი დედებიც. ჯონ ბონ ჯოვი როკ-ნ-როლის თაყვანისმცემლების კერპი და საკულტო ფიგურაა. მისი ასეთი წარმატება იმით აიხსნება, რომ ჯერ ახალგაზრდაა, ლაღვინება არ ხურს და არც ისეთ გმირად ყოფნა უნდა, როგორადაც თაყვანისმცემლებს წარმოუდგენიათ.

მისი ცხოვრებისეული ფილოსოფიაა: ცხოვრება მოკლეა და უნდა იცხოვრო ცხოვრებით. მისი ბედნიერებაა იმ ოცნებების ასრულება, რაც თავისი ორი მომხიბლავი შვილის და მეგობრებისთვის სჭირდება. კმაყოფილი რომ იყოს, მისთვის სრულად საკმარისია სექსის სამი წუთი საყვარელ ქალთან. სიამოვნებისთვის კი ცივი ლუდი და თბილი ქალი ურჩევნია. ჯონ ბონ ჯოვი 33 წლისაა, ასაკი საკმაოდ ოპტიმისტურია, ამიტომ არ უყვარს შესაძლებელი წარუმატებლობებზე და კატასტროფებზე ფიქრი.

უყვარს საკუთარი თავი? ჯერ არა, მაგრამ, ეტყობა ეს საათი უკვე ახლოა, რადგან საკუთარ თავზე გამუდმებით მუშაობს.

ავტომანქანიდან გადმოსვლის ხელოვნება

ეს დღეს ყველაზე აქტუალური თემაა: ავტომანქანიდან როგორ უნდა გადმოვიდეს მანდილოსანი, თუ დღეისთვის მინის ჩაცმა გადაწყვიტა? ერთი შეხედვით ეს ძალზე მარტივია, მაგრამ ამაზე დღეს თავს იმტვრევენ მაღალი წრის მანდილოსნები. იორკის პერცოგინიამ მანქანიდან გადმოსვლისას იმდენი შეცდომა დაუშვა, რომ ერთმა კირკიტა ფოტოგრაფმა მოასწრო და უკვდავყო მისი ქვედა საცვალი.

გთავაზობთ მანქანიდან გადმოსვლის ზოგიერთ წესს:

1. ფეხებს ნუ გაფარჩხავთ, დაწიეთ თქვენი მინი რაც შეიძლება ქვევით და ისე დადგით ფეხი ტროტუარზე.
2. გარეთ გადმოსვლისას უცბად ნუ გადმოყირავდებით მთელი კორპუსით, თორემ მაშინვე სასაცილო გამოჩნდებით.
3. გადმოსვლისას ხელით კარს დაეყრდენით.

ყველაზე მთავარი კი ისაა, რომ აირჩიოთ ნორმალური ავტომანქანა თუ კი მაინცდამაინც მინის ჩაცმა მოისურვეთ. მცირე ლიტრაჟიანი მანქანიდან

მხოლოდ აკრობატული ტრიუკების დახმარებით თუ გადმოხვალთ. ავტომანქანის მოხერხებულად დატოვების აბსოლუტური ჩემპიონი, ცხადია, ლედი დიანაა. იგი ისე მოხერხებულად გადმოდის, რომ ბებერმა, კეთილმა ინგლისელმა მხოლოდ ამისთვის უნდა აპატიოს ყველა ცოდვანი.

თეატრი

პროცესი

„ადამიანებმა საერთოდ დაივიწყეს, რომ თეატრის პირველი სიმბოლო ნიღაბი იყო. ყოველი ადამიანი თავის ნიღაბს ატარებს. ძველად ამას დამნაშავეობა ერქვა. ბავშვებს ეშინიათ მისი და ყვირიან. ადამიანებმა, ესოდენ თვითკმაყოფილებმა, ესოდენ გონიერებმა თავიდან უნდა ისწავლონ ყვირილი. ამისთვის კი სცენა არსებობს".

ივან გოლი

* * *

მარიონეტების თეატრის ახალ სპექტაკლს „P.S." ჰქვია. სპექტაკლით გამოწვეულ ფრაგმენტულ შთაბეჭდილებას კი პროცესი. ეს სულაც არაა კაფკას „პროცესის" ანალოგია თავისი პირობითი და აბსურდული ფონით, თუმცა, ადამიანი აქაც ფატალურად უძლურია მასზე მაღლა მდგომი ყოვლისშემძლე იდუმალი ძალების წინაშე.

* * *

„P.S." სპექტაკლი: მუსიკა, პოეზია, მხატვრობა მონოლოგი სამ ხმაში, ანუ თემურ ჯავახიშვილის პერფორმანსი ფორმა, რომლითაც შესაძლებელია სხვა მდგომარეობასა და განზომილებაში გადასვლა. „P.S" ექსპერიმენტული წარმოდგენა ავანგარდული თეატრის ესთეტიკის დასამკვიდრებლად.

* * *

თემურ ჯავახიშვილი — „ქართ ველი — ქარების ველი (ენებების ველი), ქარების მომლოდინე. სულიერი უდაბნო, სულიერების გამოსაცდელი ადგილი. გრადაცია სიბნელიდან სინათლემდე".

თემურ ჯავახიშვილი — „ადამ (ი) ან (ი); ADAM-(ი)-ან-(ი). სანყისი სულიერი სუბსტანციური განვითარების იერარქიულ კიბეზე.

თემურ ჯავახიშვილი — „ზე. მ...ზე. ზე და პირი. ქვეყანა — ხორცილი, ბზე, ცეცხლი — მატერიალური „მახ[illegible]ებლები": ვნება, ტკივილი, ვარდნა, წამოდგომა, ვარდნა (ქვე ცნობიერი), — 0 — ვნება. გზა — პროცესი. სულიერი მიმართება".

თემურ ჯავახიშვილი — „ქვეყანა — მამინაცვალი, ბალიში — სამშობლო"

„ბალიში ნავსაყუდელი ნერვებით სავსე სკაფანდრისთვის.
ბალიში რბილი ტბა საკუთარ „მე"-ში ჩასაყვინთად.
ბალიში გახსენება... გახსენება... გახსენება...
ბალიში სიზმარი. სამშობლო სამი მშობლის სამყოფელი.
ბალიში ბალანსი. (5 + 12)
ბალიში — ?..."

ეს ყველაფერი „P.S."-მდე... უნიღბებოდ.

თანამედროვე თეატრის პირობითობები

ძველი ბერძნები სიტყვით „დრამა" გამოხატავდნენ მოქმედებას და არა სიუჟეტს, რადგან იცოდნენ, რომ ცხოვრება სრულებით არ ექვემდებარება იმ ზუსტ ანგარიშებს, რისი მიხედვითაც იგება დრამა.

თანამედროვე თეატრში გაუქმებულია ყველა ესთეტიკური აკრძალვა, მხოლოდ თანამედროვეობის სულისა და გემოვნების მოთხოვნა აკანონებს მხატვრულ ფორმას.

თანამედროვე თეატრი — ადგილი, სადაც საზარელი შეგზარავს, სასაცილო გაგაცინებს, სადაც თამაშს ითამაშებ, სადაც შესაძლებელია ნახო ყველაფერი და არ დარჩე შეურაცხყოფილი, თუკი დაინახავ რაიმე დაფარულს თეოლოგიური და ესთეტიკური ფარდის მიღმა.

* * *

„P.S" – სცენარის ავტორი და დამდგმელი რეჟისორი თემურ ჯავახიშვილი. სპექტაკლის კონცეფციაა „მზე სარკეში". მზეი ექვემდებარება თეთრს, სიბნელე ნათელს, უგუნურება გონიერებას, ნათელი შემოქმედია, გაცხადებული სიკეთე, სიბნელე კი მხოლოდ მდგომარეობაა...

* * *

სპექტაკლის დასაწყისი

ლოკალური სხივით განათებული სცენის შუაგულიდან „ბრმა" ქალი, რომელსაც უკეთია სათვალე წარწერით „მზერა", ფრთხილად მოიწევს მაყურებლისკენ, ხელის ცეცებით პოულობს სანოტო პულტზე დადებულ ცარცის ნატეხს და დაფის სიბრტყეზე აღნიშნავს რამდენიმე ნოტს. ზურგით დგება მაყურებლისკენ და კისერზე დაკიდებულ თეთრ თოკს ვიოლინოს სიმივით დაჭიმავს.

ხემის ორი ნაცნობი დარტყმა ქუჩის ხმაურისა და ღრიანცელისგან განცალკევებული, აღმოჩენის მოულოდნელობით სავსე ბგერები. იწყება მუსიკალური თემა „სიზმარი". საერთოდ, მთელი სპექტაკლი სიზმარია სცენაზე, სიზმარია სიზმარში, ირეალური ფორმით გამჟღავნებული რეალობა, რომელიც თრგუნავს და არარსებობისკენ უბიძგებს თოჯინური თეატრის ყოფილ მარიონეტს, როლით „მსახიობს", უსახოს, რომელიც... „კარის უკან ჰკიდია ლაბადასავით, სული კი დასეირნობს"...

პლასტიკით გამოხატული ტექსტის ქვეტექსტი: „ვინ ხარ? რატომ ხარ? საიდან მოხვედი?.. რა გინდა, მითხარი?..."

სიზმარი დაიწყო...

„ძილის უნარი უდიდესი გენიალობაა..."

* * *

მაყურებელი დარბაზში

იმდენად დაძაბული და შებოჭილი, რომ ვიდრე არ იპოვნის შინაგან ბუნებრიობას, ვერ ჩაერთვება სხვის სიზმარში. ძნელია, როცა სული შენს შიგნითაა და თავის ნებაზე გათამაშებს..

და როცა სხვისი სიზმარი შენიც გახდება, იგრძნობ, რომ ტკივილი უფრო ღრმა განცდაა, ვიდრე ნეტარება. ეს უკანასკნელი ხანმოკლეა და იმიტომ.

ფრაგმენტი სპექტაკლიდან

ვარსკვლავი: მამა, მამიკო, რატომაა რომ დედამიწ[illegible] სულ ყვირილი და კვნესა ისმის?

მთვარე: იქ მოძრავი და „მოაზროვნე" მცენარ[illegible] ცხოვრობენ, რომელთაც დაავიწყდათ, ვინ [illegible] და საიდან მოვიდნენ, ამიტომაც ტირიან. [illegible]ლი და კვნესა კი მიწის მეპატრონის მოსა[illegible]

(სცენარში: მაყურებელთა რიგებიდან თავშეკა[illegible] ტირილით დგება ვიღაც და დარბაზიდან გადის [illegible] რეჟისორის სურვილია, იქნებ ირონიაც, რადგან მაყურე[illegible] დარბაზიდან არავის უცდია ტირილით გასვლა).

„შესაძლოა მითხრან: ეს ხომ თეა[illegible] ცხოვრების, მდგომარეობისა და აქტუალ[illegible] ზრუნვისგან შორს მდგომი. დიახ, აქტუალო[illegible] და მოვლენებისგან, მაგრამ არა იმისგან, სიღრმისეულია ჩვენს დარდში".

ანტონენ არტო

Art-O - (მარადიული ხელოვნება, უსასრულოს ეს[illegible]

* * *

ფრაგმენტი სპექტაკლიდან

სამყაროს სტუმარი – ადამიანური არსებობის ტრ[illegible] ანუ დიქტატორის აგონიური მონოლოგი სიკვდილის [illegible]

„სადაა ჩემი ადგილი... მე მე არა ვარ. მე [illegible] ფერადი ფანქრები... ცეცხლი... ან მზე... როდესა[illegible] აუტანელი ხდება და აღარ ჩანს... უნდა მოჭრა [illegible] ბილიკებით... მოკლე ბილიკებით..."

სპექტაკლში სიტყვებს აქვთ ისეთივე მნიშვ[illegible] როგორც სიზმარში, ვიზუალურ გრაფიკული პლა[illegible] დახმარებით კი მოხსნილია დეკორაციის აუცილებლ[illegible]

* * *

სპექტაკლის ფინალი დიდი ვნებების შემდეგ

„ადამიანი პროცესია, ყველაფერი ჩაივლის. ყველა კითხვაზე მხოლოდ სიჩუმე იძლევა პასუხს. დაბრძანდით, დაბრძანდით და მოუსმინეთ!" — აქ თოჯინური თეატრის ყოფილი მარიონეტი, როლით „მსახიობი" განსაცვიფრებელი პლასტიურობით ძირს ეშვება, მოიკუნტება და მიიღებს ისეთ მდგომარეობას, როგორც ემბრიონი დედის საშოში.

ყველაფერი უბრუნდება საწყისს.

„ძნელია ადამიანებთან ცხოვრება, რადგან ძნელია სიჩუმე". (ნიცშე)

* * *

ეპილოგივით

თუ ამ ქაოტური შთაბეჭდილებიდან თემურ ჯ[illegible] ვილის სპექტაკლის შესახებ ბევრი ვერაფერი [illegible] გირჩევთ მიხვიდეთ მარიონეტების თეატრში [illegible] სანახავად და დაიკავოთ თქვენი ადგილი სიზმ[illegible] რეალობას შორის.

ქეთევან სადღობელა[illegible]

განათლება

XXI საუკუნის ახალი სახელები საშობაო არდადეგების ფონზე

მოგეხსენებათ, ჩვენს მძიმე დროში სასკოლო ასაკის ბავშვებს არცთუ ბევრი აქვთ სასიხარულო. ამიტომ, მისასალმებელია, რომ საქართველოს ბავშვთა ფედერაციამ შექმნა პროგრამა „XXI საუკუნის ახალი სახელები", რომელიც საშობაო არდადეგების პერიოდში 5-დან 15 იანვრამდე ქალაქ ბორჯომსა და დაბა ბაკურიანში 850 მოზარდის სრულფასოვანი და ჰარმონიული განვითარების ხელშემწყობ შემეცნებით-შემოქმედებით ღონისძიებათა ციკლს ითვალისწინებს.

საქართველოს პრეზიდენტის სპეციალური განკარგულებით, ამ პროგრამის უზრუნველყოფის მიზნით შეიქმნა სახელმწიფო კომისია ირაკლი მენაღარიშვილის თავმჯდომარეობით. პროგრამის წარმატებით განხორციელებაში ჩართულია საქართველოს თავდაცვის, ჯანმრთელობის დაცვის, შინაგან საქმეთა, განათლების, კულტურის სამინისტროები, საავტომობილო ტრანსპორტის და „საქენერგოს" დეპარტამენტები და საქართველოს ტელერადიოკორპორაცია.

პროგრამამ „XXI საუკუნის ახალი სახელები" სტარტი აიღო 1996 წლის 1 იანვარს პრეზიდენტის სასახლეში, სადაც საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტმა ედუარდ შევარდნაძემ საშობაო ნაძვისხესთან მოზარდებს უმასპინძლა.

5 იანვრიდან პროგრამის მონაწილენი განლაგდებიან ბორჯომში შეოთხე სამმართველოს, კომპოზიტორთა სახლის, თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სანატორიუმის ბაზაზე და ბაკურიანში მეოთხე სამმართველოს და საქკურორტის ბაზებზე. ამ ღონისძიების მესვეურები დარწმუნებული არიან, რომ ბავშვებს ნაყოფიერ დასვენებაში ხელს არც სიცივე შეუშლის, არც საკვების სიმწირე, არც უსინათლობა, ან სხვა რამ პრობლემა.

ძირითადი პროგრამა 5 ქვეპროგრამას მოიცავს:

1. „მომავალი ლიდერები".

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

ნორჩ პარლამენტართა, იურისტთა, ეკონომისტთა, ბიზნესისა და მარკეტინგის მომავალ სპეციალისტთა და მასმედიის ნორჩ წარმომადგენელთა შეხვედრა-სემინარების მოწყობას.

2. „მცირე აკადემია"

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

საბუნებისმეტყველო-ეკოლოგიური, ტექნიკური, ჰუმანიტარული მიმართულებების სამეცნიერო-შემოქმედებითი კონფერენციის და სიმპოზიუმის გამართვას. საუკეთესო შრომათა კრებულისა და საინფორმაციო ბიულეტენის გამოცემას.

3. „ახალი სახელები".

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

პერსონალურ გამოფენებს, სოლო კონცერტებს, ნორჩ ლიტერატორთა სალონურ შეხვედრებს. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა საბავშვო ნაწარმოებების შექმნის სადღეისო პრობლემებს.

4. „მომავლის ოლიმპიელები"

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

ზამთრის სპორტულ თამაშობათა სახეობებში საყმაწვილო შეჯიბრების ორგანიზებას, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ თურქეთის, ბულგარეთის, რუსეთის, სომხეთის და აზერბაიჯანის მოზარდებიც.

5. „იმედი".

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

კონფლიქტურ ზონაში მოყოლილი განსაკუთრებით ტრავმირებული ბავშვების, მოზარდების ფსიქოლოგიურ და სამედიცინო რეაბილიტაცია[illegible] ლოს ბავშვთა ფედერაცია[illegible] ბული სპეციალური მეთოდ[illegible] მნიშვნელობა ენიჭება აღნიშ[illegible] ტინგენტის ბავშვთა და მოზარ[illegible] ურ ჩაბმას სხვა ქვეპროგრამ[illegible]

ჩვენთვის არ არის ცნ[illegible] გრამის „XXI საუკუნის ახალ[illegible] ბი" მონაწილეთა შერჩევის [illegible] მები. ალბათ, ამ პროგრამი[illegible] ბევრად იქნება დამოკიდე[illegible] „შემთხვევითი" ბავშვები [illegible] ლებან მას, თუ სწორედ ის [illegible] რომელიც პროგრამითაა [illegible] ნებული.

თუმცა, საზოგადოდ, [illegible] ნოყიერი საკვები, სითბო [illegible] თობა ძნელია, რომელიც [illegible] დაიშუროს ჭკუათმყოფელ[illegible]

ია ან[illegible]

O TEMPORA, O MORES

დეკემბერი

1885 - 110 წლის წინ დაიბა-და ცნობილი ქა-რთველი ფერ-მწერი, თეატრისა და კინოს მხატ-ვარი დიმიტრი შევარდნაძე. ქა-რთველ ხელო-[...]ვანთა საზოგადოების (1916) ერთ-[...]ერთი დამაარსებელი და ხელმძღვა-[...]ნელი. 1920 წელს საფუძველი ჩაუყა-[...]რა საქართველოს [...]ეროვნულ სამხატვრო [...]გალერეას (გარდაიცვა-[...]ლა 1937 წელს).

1

1885 - 110 წლის წინ პეტე-რბურგში დაი-ბადა გიორგი ჩუბინაშვილი, ქართული ხე-ლოვნებათმცო დნეობის ფუძემ-დებელი, ხელო-[...]ნების ისტორიკოსი, აკადემიკოსი. [1]923 წელს უნივერსიტეტში დაარსა [...]ხელოვნებათმცოდნეობის კაბინე-[...]ი". გიორგი ჩუბინაშვილი არის [...]ბილისის სამხატვ-[...]ო აკადემიის [...]რთ-ერთი დამაარ-[...]ებელი და მისი პი-[...]ველი რექტორი.

3

1795 200 წლის წინ ეკლფე-[...]ნში დაიბადა ტომას კარლეილი, [...]ნობილი ინგლისელი მწერალი, ის-[...]ორიკოსი, პუბლიცისტი და ფილო-[...]ფოსი. მას ეკუთვნის რომანი: [...]artor Resartus...", წიგნები: „საფ-[...]რანგეთის რევოლუციის ისტორია" [(1]837), „გმირები, გმირების კულტი [...]ა პეროიკული ისტორიაში" (1841) [(გ]არდაიცვალა 1881 წელს).

1875 – 120 წლის წინ პრაღაში [დ]აიბადა რაინერ მარია რილკე, დიდი ავსტრიელი პო-ეტი. მრავალრი-ცხოვანი პოე-ტური კრებუ-ლების, დრამა-ტული და პრო-ზაული ნაწარ-მოებების ავტო-რი, მათ შორის, „რომანისა „მალ[ტე] ლაურიდს ბრიგეს ჩანაწერები" [(1]916) (გარდაიცვალა 1926 წელს).

1895 - 100 წლის წინ დაიბადა [...]ოლოზ მამაცაშვილი, დირიჟორი, [სა]ქართველოს ხელოვნების დამსა-[ხუ]რებული მოღვაწე (გარდაიცვალა [19]69 წელს).

1945 - 50 წლის [წინ] დაიბადა კინორე-[ჟის]ორი ქეთი [...]ლიძე.

4

1890 105 წლის წინ დაიბადა [ც]ნობილი გერმანე-[ლი] კინორეჟისორი [ფრი]ც ლანგი (გარ-[დაიც]ვალა 1976 [წე]ლს).

5

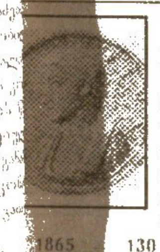

65 ძვ.წ.აღ. 2060 წლის წინ დაიბადა დი-დი რომაელი პოეტი კვინტუს ჰორაციუს ფლაკუსი (გარ-დაიცვალა ძვ.წ.აღ.8 წელს).

1865 130 [წლი]ს წინ დაიბადა [ჟან] სიბელიუსი, [ცნო]ბილი ფინელი [კომ]პოზიტორი,

8

ეროვნული მუსიკალური სკოლის ფუძემ-დებელი. 7 სიმ-ფონიის, სუიტე-ბის, კონცერტე-ბის, კვარტეტე-ბის, კვინტეტე-ბისა და სხვ. ავ-ტორი.

1925 – 70 წლის წინ ნიუ-იორ-კში დაიბადა ცნობილი ამერიკელი მომღერალი, მოცეკვავე და მსახიობი სემი დევისი.

1980 – 15 წლის წინ ნიუ-იორკში, ვინმე მარკ დევიდ ჩე-პმენმა ხუთი გა-სროლით სი-ცოცხლეს გა-

მოასალმა ჯონ ლე-ნონი.

8

1905 90 წლის წინ დრეზდენში გაიმართა რი-ჰარდ შტრაუ-სის ოპერა „სა-ლომეას" პრე-მიერა, ოსკარ უაილდის დრამის მიხედვით.

9

1935 60 წლის წინ დაარსდა თბილისის სულ-ხან-საბა ორბელია-ნის სახელობის პე-დაგოგიური ინსტი-ტუტი.

10

1810 185 წლის წინ პარიზში დაიბადა ალფრედ დე მიუსე, ცნობი-ლი ფრანგი მწერალი, საფრანგეთის აკადემიის წევრი 1852 წლიდან (გარ-დაიცვალა 1857 წელს).

11

1915 - 80 წლის წინ დაიბადა ფრენკ სინატრა, ცნობილი ამერიკე-ლი მომღერალი.

1930 - 65 წლის წინ სინკლერ ლუისს (1885-1951) გადასცეს ნობე-ლის პრემია ლიტერატურის დარგში.

1930 - 65 წლის წინ ლონდო-ნში დაიბადა ჯონ ოსბორნი, ცნობი-ლი ინგლისელი დრამატურგი.

12

1720 – 275 წლის წინ ვენეცია-ში დაიბადა კარლო გო-ცი, ცნობილი იტალიელი დრამატურგი და პოეტი (გარდაიცვა ლა 1806 წელს).

1990 5 წლის წინ საქართ-ველოს უზენაესი საბჭოს სესიამ მიიღო კანონი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის გაუქმების შესახებ (შეიქმნა 1922 წელს) და არაკანონიერად ცნო 9 დეკემბერს ჩატარებული სამ-ხრეთ ოსეთის უზენაესი საბჭოს არჩევნების შედე-გები.

13

1895 100 წლის წინ დაიბადა პოლ ელუარი (ნამდ-ვილი სახელი და გვარი ეჟენ ემილ პოლ გრე-ნდელი), ცნობი-ლი ფრანგი პო-ეტი (გარდაიცვალა 1952 წელს).

1990 – საბჭოთა კავშირის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმმა საქა-რთველოს რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოსა და სამხრეთ ოსეთის საოლ-ქო საბჭოს კეთილგონიერებისკენ მოუწოდა და თხო-ვა გაეუქმებინა ან-ტიკონსტიტუციუ რი გადაწყვეტილე-ბები.

14

1770 – 225 წლის წინ ბონში დაიბა-და ლუდვიგ ვან ბეთჰოვე-ნი, დიდი გე-რმანელი კო-მპოზიტორი. ოპერის, 9 სიმფონიის, უვერტიურების, საფორტეპიანო კო-ნცერტების, 16 კვარტეტის, 32 სა-ფორტეპიანო სონატის და სხვა ინს-ტრუმენტული ნაწარმოების ავტორი (გარდაიცვა ლა 1827 წელს).

1790 – 205 წლის წინ ვენიდან ლონდონს გაემგზავრა იოზეფ ჰაიდ-ნი. გამგზავ-რებამდე იგი საყვარელ მო-ცარტს გამოემშვი-დობა (მოცარტი რამდენიმე თვეში გარდაიცვალა).

15

1920 75 წლის წინ „ერთა ლი-გის" ყრილობაზე ნორვეგიის წარმო-მადგენელმა, დოქტორმა ნანსენმა და სამხრეთ აფრიკელმა ლორდ სესილმა მხარი დაუჭირეს საქართველოს მი-ღებას „ერთა ლიგაში". ინგლისის წა-რმომადგენელმა მ.ფიშერმა ყრილო-ბას ურჩია, თავი შეეკავებინა ამგვარი გადაწყვეტილებისგან. 23 წევრიდან მხოლოდ 10-მა დაუჭირა მხარი საქა-რთველოს მიღებას. საქართველოს უფლება მიეცა მიეღო მონაწილეობა „ერთა ლიგის" საერთო ხასიათის ტე-ქნიკურ ორგანიზაციებში.

1965 - 30 წლის წინ გარდაიც-ვალა უილიამ სომერსეტ მოემი, ცნო-ბილი ინგლი-სელი მწერა-ლი (დაიბადა 1874 წელს).

16

1895 100 წლის წინ თბილი-სში გაიმართა შექსპირის „ჭირვეუ-ლის მორჯულების" წარმოდგენა (კოტე მესხის დადგმა). იმდროინდე-ლი ქართული პრესა წერდა: „კვირას, 17 დეკემბერს ჩვენ დავესწარით შე-ქსპირის ხუთმოქმედებიანი კომედი-ის წარმოდგენაზე: „ანჩხლი დედაკაცის დამორჩილება". ბა-ტონ კოტე მესხს ამ პიესისთვის დაურ-ქმევია „ჭირვეული ცოლის მორჯუ-ლება". ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ეს უკა-ნასკნელი სრულებით არ შეეფერება შექსპირის ანჩხლ ეკატერინას... ეფ.მესხისა ეკატერინას როლში გა-მოგვეცხადა რაღაც ველურ, ამარ დედაკაცად, რომელიც ლანძღვითა და მუშტი-კრივით იკლებს იქაურო-ბას".

1925 - 70 წლის წინ დაიბადა ოთარ კობერიძე - კინომსახიობი, სა-ქართველოს სახა-ლხო არტისტი.

17

1920 - XI არმიის სარდლობამ ლენინს მოახსენა საქართველოს და-პყრობის დაწვრილებით დამუშავე-ბული გეგმა.

1945 50 წლის წინ ნინო რა-მიშვილისა და ილიკო სუხიშვილის ხელმძღვანელობით შეიქმნა საქარ-თველოს ხალხური ცეკვის სახელმ-წიფო აკადემიური დამსახურებული ანსამბლი.

1970 25 წლის წინ ლონდონ-ში ნარკოტიკების დიდი დოზისგან გარდაიცვალა ჯიმი ჰენდრიქსი, ლე-გენდარული გიტა-რისტი, მომღერა-ლი.

18

1915 80 წლის წინ პარიზში დაიბადა ედიტ პიაფი (ნამდვილი სა-ხელი და გვარი ედიტ გასიონი), ცნობილი ფრანგი მომღერალი ქალი, დრამატული თეატრისა და კინოს მსახიობი (გარდაიცვალა 1963 წელს).

1975 20 წლის წინ გარდაიც-ვალა ტორნტონ უაილდერი, ცნობი-ლი ამერიკელი პროზაიკოსი, დრა-მატურგი და კრიტი-კოსი (დაიბადა 1897 წელს).

19

1375 - 620 წლის წინ ფლო-რენციის მახ-ლობლად გარ-დაიცვალა ჯო-ვანი ბოკაჩო, დიდი იტალიე-ლი მწერალი. აღორძინების ხანის ლიტერა-ტურის ერთ-ერთი ფუძემდებელი (დაიბადა 1313 წელს).

1940 - 55 წლის წინ ჰოლივუ-დში გარდაიცვალა ფრენსის სკოტ ფიცჯერალდი, ცნობილი ამე-რიკელი პრო-ზაიკოსი (დაი-ბადა 1896 წელს).

3

1925 70 წლის წინ გაი-მართა სერგეი ეიზენშტეინის ფილმის „ჯავშ-ნოსანი პოტე-მკინის" პრემიერა.

3

1585 410 წლის წინ გარდაიცვალა პიერ დე რონ-სარი, ცნობი-ლი ფრანგი პოეტი (დაიბა-და 1524 წელს).

27

1925 70 წლის წინ გარ-დაიცვალა სერ-გეი ესენინი, ცნობილი რუსი პოეტი.

1945 - 50 წლის წინ გარ-დაიცვალა თე-ოდორ დრაი-ზერი, ცნობილი ამერიკელი მწერალი, პრო-ზაიკოსი. „ამე-რიკული ტრა-გედიის" ავტო-რი.

1895 – 100 წლის წინ კაპუცი-ნების ბულვარში გაიმართა ძმები ლუმიერების პი-რველი კინოსეა-ნსი. კინოს დაბა-დება.

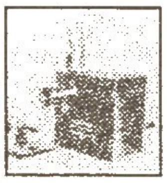

28

1935 60 წლის წინ ამერიკის შეერთებულ შტატებში ლუიზიანას შტატში დაიბადა ჯერი ლი ლუისი, ცნობილი ამერიკე-ლი როკ-მომღე-რალი.

29

1865 – 130 წლის წინ დაი-ბადა რადიარდ კიპლინგი, ცნო-ბილი ამერიკე-ლი მწერალი.

1905 – 90 წლის წინ დაი-ბადა დანიილ ხარმსი, ცნობილი რუსი მწერალი.

1975 20 წლის წინ გარდაი-ცვალა ელენე ახვ-ლედიანი, გამოჩე-ნილი ქართველი მხატვარი.

30

1910 - 85 წლის წინ დაიბადა იპოლიტე ხვიჩია. გამოჩენილი ქართველი კინო და თეატრალური მსახიობი. შესრულებული აქვს როლები ფილმებში: „თოჯინები იცინიან", „მხიარული რომანი", „ფერია", „ლათა თუთაშხია", „მაცივარში ვიღაც იჯდა" და სხვა.

31

შემდგენელი

მალხაზ ხარბედია

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პრივატიზაცია საქართველოს მომავალი წარმატების საწინდარია

№19 და 20 სპეციალიზირებული საბარათო აუქციონების შედეგები

შენიშვნა: გამარჯვებული განაცხადის შემთხვევაში განაცხადის ნომერი უნდა ემთხვეოდეს ქვითარში მითითებული განაცხადის რეგისტრაციის ნომერს და პუნქტის ნომერს

მე–19 აუქციონი

საწარმოს დასახელება	განაცხ. რეგისტ. №	პუნქტის №	გაიყიდა აქცია (ცალი)
"საამო"	1	58	450
„ფეიქარი"	5	01	261 756
	2	08	344 476
მეგზური"	8	26	62 612
„ავტომოტოსერვისი"	2	26	7 524
	3	26	7 524
	4	26	7 480
	5	26	7 480
	6	26	7 524
	7	26	7 480
	3	31	220
„წყალმშენტრანსპორტი"	1	26	12 195
„მანქანათმშენებელი"	1	46	90
	2	46	90
	3	46	180
„მშენებელი"	2	01	45
„გტს ქარხანა"	1	01	7
	3	01	1 890
	4	01	21
	10	01	7 063
	11	01	4 592
	1	05	5 670
	1	08	7
	3	08	1 890
„თავკვერი"	19	21	12 056
	20	21	12 100
	21	21	12 056
„სანტექმონტაჟნაკეთობა"	6	01	1 395
	1	03	9 000
	2	03	9 000
	3	03	9 000
	4	03	4 500
„ლიხაურის ჩაის ფ-კა"	7	01	36 784
	8	01	29 700
	9	01	44

მე–20 აუქციონი

საწარმოს დასახელება	განაცხ. რეგისტ. №	პუნქტის №	გაიყიდა აქცია (ცალი)
"ივერია"	5	01	300
	18	01	30
	1	58	60
	2	58	600
	3	58	180
	4	58	60
	5	58	30
	6	58	90
	7	58	30
	8	58	120
	9	58	30
	10	58	180
	13	58	180
	15	58	90
	16	58	120
	17	58	9 000
	20	58	9 120
	25	58	120
	26	58	9 000
	27	58	3 000
	28	58	120
	30	58	300
	31	58	90
	32	58	240
	33	58	60
	34	58	90
	37	58	6 000
	46	58	60
	47	58	120
	48	58	180
	49	58	60
	50	58	210
	51	58	210
	53	58	180
	55	58	30
	56	58	180
	57	58	150
	58	58	120
	60	58	90
	61	58	90
	62	58	120
	63	58	150
	64	58	180
	65	58	90
	66	58	600
	67	58	90
	68	58	120
	69	58	30
	70	58	30
	71	58	360
	72	58	90
	73	58	90
	74	58	30
	75	58	60
	76	58	60
„ივერია"	77	58	270
	78	58	30
	79	58	210
	80	58	60
	81	58	9 000
	82	58	120
	83	58	300
	84	58	60
	85	58	90
	86	58	180
	87	58	180
	88	58	30
	89	58	30
	90	58	30
	91	58	30
	95	58	270
	97	58	90
	98	58	150
	99	58	9 300
	101	58	3 000
	1	66	30
„გელათი"	12	58	225
	59	58	2 250
	96	58	630
„იმედი"	12	01	44
	21	01	26 400
„ლამპარი"	2	01	8 910
	11	01	3 300
„ეტლი"	5	03	5 310
„სურინჯი"	8	01	4 725
	26	04	17 885
„ბაკალეია"	4	01	135
	14	01	45
	15	01	225
	22	04	90
	11	58	90
„ბაზალტი"	10	01	180 400
„ქუთაისის ხის	19	58	13 583
დამამ.კ-ტი"	100	58	20 400
„ლეგა"	89	25	180
	90	25	45
	91	25	45
	92	25	135
	93	25	
	94	25	
	95	25	
„ახალციხის	4	03	
ნავთობპროდუქტი"	25	04	
	19	13	
	20	13	
	21	13	
	22	13	
	23	13	
	24	13	
	25	13	
	26	13	
	27	13	
	28	13	
„ელექტროტექნიკური	22	01	
ქ-ნა"	23	01	
	24	01	
	27	01	
„ჩელა"	6	03	
	1	46	
	2	46	
	3	46	
„ზამა"	3	01	
	7	01	
	1	26	
„ჟადარი"	2	26	
„ქუთავტოსერვისი"	18	58	
	21	58	
	22	58	
	23	58	
	24	58	
	29	58	
	35	58	
	36	58	
	38	58	
	39	58	
	40	58	
	41	58	
	42	58	
	43	58	
	44	58	
	45	58	
	52	58	
	54	58	
„ავტომობილი"	1	45	
	2	45	
„გურჯაანის	19	01	
ნავთობპროდუქტი"	7	03	
„მარმარილო"	9	01	
„სატვირთო	14	58	
ავტოტრანსპორტი"	94	58	
„სასტუმრო ვაკე"	6	01	
	13	01	
	16	01	
	25	01	
	26	01	
	28	01	
	1	10	
	2	10	
„ტრანსკვებსერვისი	1	01	
„ალავერდი"	20	01	
	1	03	
	3	03	
	36	06	
„საქლითონი"	2	03	

ყურადღება ცხადდება მეექვსე საბარათო აუქციონი

რესპუბლიკური საბარათო და განაცხადების გადამამუშავებელი სააუქციონო ცენტრი აწყობს მეექვსე საბარათო აუქციონს, რომელზეც გამოტანილი იქნება სპეციალიზირებულ საბარათო აუქციონებზე გატანილი სააქციო საზოგადოებების აქციათა გაყიდვის შედეგად დარჩენილი, მცირე სიდიდის აქციათა პაკეტები (საწესდებო კაპიტალის **10%-მდე ან 1000** ცალ აქციაზე ნაკლები).

აუქციონი გაიმართება რესპუბლიკური საბარათო და განაცხადების გადამამუშავებელი ცენტრის შენობაში (თბილისი, ჭავჭავაძის გამზირი **№60**), **1996** წლის **2** თებერვალს **11** საათზე. აუქციონზე გამოტანილი იქნება **26** საწარმოს აქციათა პაკეტი, რომელთა გაყიდვა მოხდება ცხრილში მითითებული საპრივატიზაციო ბარათების რაოდენობით განსაზღვრული საწყისი ფასითა და საწყისი ფასის არანაკლებ **10%**-იანი ბიჯით. აუქციონში მონაწილეობის უფლება აქვს „საქართველოს რესპუბლიკაში სახელმწიფო საწარმოთა პრივატიზების შესახებ" საქართველოს რესპუბლიკის კანონით მყიდველად ცნობილ ნებისმიერ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს, რომელიც არაუგვიანეს აუქციონის განცხადებაში მითითებული დროისა შემოიტანს განაცხადს, ბე-სა (არანაკლებ გასაყიდი ფასის **10%**-ისა) და სახელმწიფო ბაჟის (ფიზიკური პირებისათვის **25** თეთრი და იურიდიული პირებისათვის **1** ლარი **30** თეთრი) გადახდის ქვითრებთან ერთად.

ბე და სახელმწიფო ბაჟი შეტანილ უნდა იქნეს ს/კ ბანკის „აგრომრეწვბანკის" სათავო განყოფილებაში (ქ. თბილისი ხაზინის ქუჩა **№4**).

მონაწილენი დამატებით წარმოადგენენ: ფიზიკური პირი _პირადობის დამადასტურებელ მოწმობას, ხოლო იურიდიული პირის წარმომადგენელი სანოტარო წესით დამოწმებულ სადამფუძნებლო დოკუმენტაციის ასლს. საინვესტიციო ფონდის წარმომადგენელმა თან უნდა იქონიოს, მინდობილობა და სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს მიერ გაცემული ლიცენზიის ასლი.

აუქციონში გამარჯვებულად გამოცხადდება მონაწილე, რომელიც დაასახელებს მაქსიმალურ ფასს.

დამატებითი ცნობების მისაღებად დარეკეთ:

22-70-07 ან 22-71-10

განაცხადები აუქციონში მონაწილეობისათვის მიიღება 1996 წლის 1 თებერვლის 10-დან 17 საათამდე

აუქციონი გაიმართება 1996 წლის 2 თებერვალს 11 საათზე

ერთი აქციის ნომინალური ღირებულება უდრის 1.46 აშშ დოლარის ექვივალენტს ეროვნულ ვალუტაში

მეექვსე საბარათო აუქციონი

№	კოდი	სააქციო საზოგადოების სახელწოდება (სახელწოდება გარდაქმნამდე)	გამოშვებული აქციების რაოდენობა	აუქციონზე გასაყიდი აქციების რ-ბა	% საწესდებო კაპიტალიდან	ნომინალური ღირებულება აშშ დოლარებში	საწყისი ფასი საპრივატიზაციო ბარათებში	ბე	სააქციო საზოგადოების მისამართი	გენერ. დირ[illegible]
1.	534.	სოფტექნიკა (საქსოფლმომ. ქუთ. ბაზა)	95762	1004	1.05	1467.83	210	21	ქუთ. რუსთაველის 169	[illegible]
2.	540.	სამშენებლო ფირმა "მონოლითი 84"	186470	999	0.54	1460.52	209	21	კახოვკის 4	[illegible]
3.	546.	ტრანსპორტელი (საქსოფლმომ. ქუთ. ა.)	44233	177	0.4	258.77	37	4	ქუთ. რუსთაველის 171	[illegible]
4.	553.	ლილოლი (საქნავთ.პრ.რესპ.საინჟ.ც.)	37642	775	2.06	1133.04	162	17	წერეთლის 142	[illegible]
5.	572.	ტრანსერვისი (იმერ.სამგ.ავტ.საწ.)	53300	1875	3.52	2741.22	392	40	ოზურ. აღმაშენებლის74	[illegible]
6.	578.	სოფლტექსერვისი	46642	660	1.42	964.91	138	14	ახმეტა,რუსთაველის 56	
7.	588.	ფასანაური (სასტუმრო "ფასანაური")	49279	717	1.45	1048.24	150	15	ფასანაური,კოსტავას 50	[illegible]
8.	602.	კორინხვეი (ბალ. ლვ. წარ-ბის ს. კ. ფ.)	83064	2350	2.83	3435.67	491	50	ბოლ. სოფ. წითელხევი	
9.	607.	საქტყელსაფენმშენი (იბ. ტყელსაფენმშენი)	59524	4478	7.52	6546.78	936	94		[illegible]
10.	608.	ოჯალეში (მარტვილის ღვინის ქარხანა)	44753	375	0.84	548.24	79	80	მარტვილი	
11.	620.	დელფინი (ვაკის ზამთ. საცურაო აუზი)	44138	142	0.32	207.60	30	3	ჭავჭავაძის 49	[illegible]
12.	632.	მერანი (თბილისის წინდების ფაბრიკა)	73060	2770	3.79	4049.70	579	58	ქინის 12	[illegible]
13.	633.	ბიოფარმი (ბაქტერიოფაგის ქვესაწარმო)	16878	1630	3.48	2383.04	341	35	გოთუას 3	[illegible]
14.	638.	ორგტექრემმშენი(სახ.საწ.საქორგრემმშენი)	116937	1039	0.89	1519.0	218	22	ჯიქიას 6	[illegible]
15.	668.	სამლესაწ.ცენტრი"თბილისი"(რიგეულ.)	196809	2696	1.37	3941.52	564	57	ბოჭორიძის 21	
16.	672.	თბ. ტრავის საწარმო გაერთიანება	159444	7557	4.74	11048.24	1579	16	გორგასლის 10	[illegible]
17.	682.	საეკსპლოატაციომონტაჟი	62543	1169	1.87	1709.06	245	25	მაზნიაშვილის 43	[illegible]
18.	683.	პლასტიკა (თბილპოლიმერკონტეინერი)	146020	1751	1.2	2559.94	366	37	ჯიქიას 4	[illegible]
19.	707.	ირისი (სართიჭალის სავენტილაციო ქ-ნა)	57637	2507	4.35	3665.20	524	53	სოფ. სართიჭალა	[illegible]
20.	717.	თბილმშენსატრანსპორტო საწარმო	63721	1442	2.65	2108.18	302	31	ნუცუბიძის 1	[illegible]
21.	725.	მშენებლობის კომბინატი	66585	798	1.2	1166.66	167	17	ჭავჭავაძის გამზირი 49	
22.	726.	დუგა (სახ. კორპორაცია "ავეჯმრეწვი")	91755	1809	1.97	2644.73	378	38	ჭავჭავაძის გამზირი 55	[illegible]
23.	731.	ბაქტ. პრ.-ის საწ.(სსკ ბაქტ. ფ-ის საწ.)	49214	1304	2.65	1906.43	278	28	გოთუას 3	
24.	743.	თბილქალაქმშენი(თბ. ქალ. მშ. ს ორგ.)	37317	3377	9.05	4937.13	706	71	სურამის 1	[illegible]
25.	756.	საქელმშენპროდუქტი	169748	5539	3.26	8097.95	1157	12	ჭავჭავაძის გამზირი 74	[illegible]
26	773.	გ[illegible] (საქაგრომრეწვმშენსახპრო.)	145560	526	0.36	769.0	110	11	გორგასლის 16	[illegible]

ფეხბურთი

ევროპის პირველობა ფეხბურთში

ევროპის ქვეყნების ნაკრებების ასპარეზობის მოწყობის იდეა ფრანგ საფეხბურთო მოღვაწე ანრი დელონეს ეკუთვნის. ამ ინიციატივას უეფას კონგრესმა 1957 წელს კიოლნში დაუჭირა მხარი. ახალ შეჯიბრებას „ევროპის თასი" (ანუ სხვანაირად, „ანრი დელონეს თასი") ეწოდა. გადაწყდა ტურნირის ოთხ წელიწადში ერთხელ გამართვა. მესამე გათამაშებიდან მას სახელი შეუცვალეს და „ევროპის პირველობა" უწოდეს. დღეისთვის იგი უაღრესად პოპულარული შეჯიბრებაა და ამ მხრივ, მხოლოდ მსოფლიო ჩემპიონატს თუ ჩამოუვარდება.

ვიწყებთ ნარკვევების ციკლის გამოქვეყნებას, რომლებიც ევროპული ნაკრებების ყველა ამ განვლილ შეჯიბრებას მიეძღვნება. ევროპის ჩემპიონატის ფინალური ნაწილი, რომელიც წელს ზაფხულში ინგლისში გაიმართება, რიცხვით მეათე იქნება.

ევროპის თასი (1958-1960)

მსოფლიოს მეექვსე ჩემპიონატი შვეციაში ახალი დამთავრებული იყო. ფეხბურთის სამყარო ბრაზილიელების ბრწყინვალე გამარჯვების ძლიერი შთაბეჭდილების გავლენის ქვეშ იმყოფებოდა. ყველა პელესა და გარინჩაზე ლაპარაკობდა. შეძლებდა კი ასეთ ვითარებაში ახალი შეჯიბრება — ევროპის

თასი პოპულარობის მოპოვებას? ბევრს ამაში ეჭვი ეპარებოდა.

მაგრამ მოიპოვა, ნამდვილად მოიპოვა!

ევროპის თასის პირველ გათამაშებაში 17 ნაკრები მონაწილეობდა. იგი ოლიმპიური სისტემით მიმდინარეობდა. წილისყრის თანახმად, გუნდები წყვილებად დაყვეს, რომლებიც ორ მატჩს ატარებდნენ — საკუთარ და მეტოქის მინდვრებზე. ნახევარფინალი, ფინალი და შეხვედრა მესამე ადგილისთვის უკვე თითო მატჩისგან შედგებოდა.

შესანიშნავად წარმართა მთელი შეჯიბრება სამმა გამოჩენილმა ქართველმა ფეხბურთელმა: გივი ჩოხელმა, სლავა მეტრეველმა და მიხეილ მესხმა, რომლებიც იმ წლებში, გარკვეულწილად, ამინდს ქმნიდნენ საბჭოთა ნაკრებში. მერვედფინალში საბჭოთა ნაკრებმა ორჯერ მოუგო უნგრელებს (3:1, 1:0). მეოთხედფინალში იგი ესპანელებს უნდა შეხვედროდა, მაგრამ ესპანელებმა უარი განაცხადეს ამ მატჩების თამაშზე და დაგება ჩაეთვალათ.

პირველობის ფინალური ნაწილი 1960 წლის ზაფხულში საფრანგეთში გაიმართა, პარიზსა და მარსელში. მას შემდეგ, რაც საბჭოთა ნაკრებმა მარსელში ჩეხოსლოვაკიელებს სძლია (3:0), იგი ფინალურ მატჩში 10 ივლისს პარიზის „პარკ დე პრენსის" სტადიონზე იუგოსლავიის ნაკრებს შეხვდა. მატჩს ინგლისელები ელისი, ფინი და ასტონი სჯიდნენ, სტადიონზე კი 30 ათასი გულშემატკივარი მოვიდა.

საბჭოთა კავშირი: ИАШИНИ, ЧОХЕЛИ, КРУТИКОВИ, ВОИНОВИ, МАСЛЁНКИНИ, НЕТО (კაპიტანი), МЕТРЕВЕЛИ, ВАЛ. ИВАНОВИ, ПОНЕДЕЛЬНИКИ, БУБУКИНИ, МЕСХИ. მწვრთნელები: КАЧАЛИНИ, ГУЛИАЕВИ.

იუგოსლავია: ВИДИНИЧИ, ДУРКОВИЧИ, ИУСУФИ, ЖАНЕТИЧИ, МИЛАДИНОВИЧИ, ПЕРУШИЧИ, ШЕКУЛАРАЦИ, ЕРКОВИЧИ, ГАЛИЧИ, МАТУШИ, КОСТИЧИ (კაპიტანი). მწვრთნელები: НИКОЛИЧИ, ТИРНАНИЧИ, ЛОВРИЧИ.

ამ გუნდების ნაცნობობა 1952 წელს დაიწყო, ჰელსინკის ოლიმპიადაზე. ისტორიაში შევიდა მატჩი, როცა იუგოსლავიელები წინ იყვნენ ანგარიშით 5:1, მაგრამ შეხვედრა საბოლოოდ მაინც ფრედ დამთავრდა — 5:5. განმეორებით მატჩში უპირატესობა მაინც უფრო ძლიერ, უკეთ მომზადებულ იუგოსლავიელებს ჰქონდათ (3:1).

მას შემდეგ, რომ იტყვიან, ბევრმა წყალმა ჩაიარა. ახლა იუგოსლაველ მწვრთნელებს უნდა ემტვრიათ თავი, რა მოეხერხებინათ ორი რეაქტიული ქართველი გარემარბისთვის — სლავა მეტრეველისა და მიხეილ მესხისთვის, კაჩალინის წინაშე კი მეტად ნიჭიერი ტაქტიკოსის — დრაგოსლავ შეკულარაცისა და სახიფათო სნაიპერების — მილან გალიჩისა და ბორა კოსტიჩის ნეიტრალიზაციის პრობლემა იდგა.

ვინ — ვის?!

მშვენიერ წიგნში „ფეხბურთის გოლიათებთან", რომელიც ავტორმა, ცნობილმა იუგოსლაველმა ჟურნალისტმა დიმიტრიე ბელიცამ გვაჩუქა, აღნიშნულია, რომ იუგოსლაველებს ჰქონდათ ამ შეხვედრის მოგების დიდი იმედი. ისინი ფრანგებთან ნახევარფინალურმა შეხვედრამაც გაამხნევა. ხუმრობა ხომ არ არის, შეხვედრის დამთავრებამდე არც ისე დიდი ხნით ადრე, იუგოსლავიელები აგებდნენ — 2:4, შემდეგ კი ზედიზედ სამი ბურთი გაიტანეს... მაგრამ, მეორე მხრივ, რადგან საფრანგეთის ნაკრები ფინალში ვერ მოხვდა, პარიზელი გულშემატკივრების უმრავლესობას ინტერესი დაეკარგა. ამიტომაც იყო, რომ „პარკ დე პრენსის" სტადიონზე ამდენი თავისუფალი ადგილი დარჩა...

პირველ ტაიმში საბჭოთა ნაკრები როგორღაც ხელფეხშებორკილი თამაშობდა. ინიციატივა მთლიანად იუგოსლავიელების მხარეზე აღმოჩნდა. ეს ხომ, ფაქტობრივად, ის გუნდი იყო, რომელიც ორი წლის შემდეგ ჩილეში გამართულ მსოფლიო ჩემპიონატში ნახევარფინალში გავიდა. გამოცდილი მცველები დურკოვიჩი და იუსუფი ფხიზლად ადევნებდნენ თვალს მეტოქეებს, მჭიდროდ ეთამაშებოდნენ, არ აძლევდნენ მანევრირების საშუალებას. რაც შეეხება იუგოსლავიელების თავდასხმას, იგი მეტად სახიფათოდ მოქმედებდა. ერკოვიჩი კარის სიახლოვეს თამაშობდა, მკაცრად ცენტრალური თავდამსხმელის ზონაში. იგი ფიზიკურად ძლიერი და კარგი დარტყმის მქონე, რთულ პრობლემებს უქმნიდა მასლიონკინს. იუგოსლავიელების დანარჩენი სამი ფორვარდი განუწყვეტლივ იცვლიდა ადგილებს. მცველებს უჭირდათ მკვეთრად მოთამაშე, ფეთქებად გალიჩთან გამკლავება, უძლიერესი დარტყმის მქონე კოსტიჩი ცდილობდა ხელსაყრელ პოზიციაზე გასვლას, შეკულარაცი კი ხან სად აღმოჩნდებოდა და ხან — სად. როგორც მეორე დღეს პრესა აღნიშნავდა, საბჭოთა ნაკრებს როგორმე სულის მოთქმა სჭირდებოდა, როგორმე უნდა მიეღწია შესვენებამდე... ეს ასე უდანაკარგოდ არ მოხერხდა. ერკოვიჩმა მოატყუა მასლიონკინი, რომელიც შეჩერდა, მიიჩნია, რომ იუგოსლავიელმა დაარღვია წესები და მსაჯი ელისი აუცილებლად დააჯარიმებდა მას. ინგლისელი არბიტრი ასე არ ფიქრობდა. ერკოვიჩმა გა-

ნაგრძო წინსვლა, გავიდა მარჯვნივ და იქედან ძლიერად ჩამოაწოდა კარის განწრივ. მას გალიჩმა მიუსწრო და თავით გახსნა ანგარიში. ეს მე-40 წუთზე მოხდა.

შესვენებისას მასლიონკინმა, რომელსაც გატანილ გოლში გარკვეული ბრალი მიუძღოდა, თავჩაქინდრულმა თქვა:

— კიდევ 10 წუთი ასეთი თამაში და ყველაფერი დამთავრდება.

— დიახ, ასეა, — დაუკრა კვერი იაშინმა.

მაგრამ შესვენების შემდეგ „ასეთი თამაში" არ გაგრძელებულა. აქ კი თავისი გადამწყვეტი სიტყვა ქართველმა გარემარბებმა თქვეს. თავის მხრივ, შეცდომა იუგოსლავიელებსაც მოუვიდათ. ზოგი მათგანი მოეშვა, იფიქრა, რომ გამარჯვება არსად გაექცეოდათ.

როცა 50-ე წუთზე ბუბუკინი მოედნის ცენტრიდან წინ დაიძრა, მას არავინ უტევდა. მან დაახლოებით 25 მეტრიდან კარში დაბალი ბურთი გაგზავნა, სწორედ ისეთი, რომელიც ახოვან მეკარე ვიდინიჩისთვის ძნელი მოსაგერიებელი იყო. ვიდინიჩი (პროფესიონალი ვოკალისტი, შემდეგ მსოფლიოს სხვადასხვა საოპერო თეატრებში მღეროდა) მისწვდა ბურთს, მოიგერია, მაგრამ სად იყო და სად არა, ადგილზე მეტრეველი აღმოჩნდა და ანგარიშიც გაათანაბრა — 1:1.

ბრძოლა თითქოს თავიდან დაიწყო. მეტრეველი ხშირად უსხლტებოდა ხელიდან მსოფლიოში ერთ-ერთ უძლიერეს მცველად აღიარებულ იუსუფის, დურკოვიჩს სულ უფრო უჭირდა მესხთან გამკლავება და დახმარებას ითხოვდა. დაცვაში მეტად საიმედოდ მოქმედებდა ჩოხელი. გამოფხიზლდა საბჭოთა ნაკრების შუა ხაზიც, რომელიც მთელი პირველი ტაიმის მანძილზე „თვლემდა". ერთი სიტყვით, ბრძოლა მეტად გამწვავდა. იუგოსლავიელთა თავდასხმა უკვე ისე საშიშად აღარ გამოიყურებოდა.

მეორე ტაიმმა გამარჯვებული ვერ გამოავლინა. დაინიშნა დამატებითი დრო. 112-ე წუთზე მინდვრის ცენტრში მყოფმა ვოინოვმა ბურთი მარცხენა ფრთაზე მესხს გადააწოდა. ამას მოჰყვა მართლაც რომ უზუსტესი გადაცემა ცენტრისკენ, ბურთი მიიღო პონედელნიკმა და თავით გაახვია იგი ბადეში. 2:1. ეს უკვე გამარჯვება იყო.

ცნობილი ჟურნალისტი ლევ ფილატოვი წერდა: „მინდორზე ისეთი ვირტუოზების მხოლოდ ყოფნაც კი, როგორნიც იყვნენ იაშინი, ნეტო, ივანოვი, მესხი და მეტრეველი, საბჭოთა ნაკრებს დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა, იმის გარანტიას იძლეოდა, რასაც ჩვენ ლამაზ თამაშს ვუწოდებთ. დიახ, ეს ყველა რგოლის გათვალისწინებით, ჩინებული გუნდი იყო და მისი გახსენებაც, უდავოდ, სასიამოვნოა... შემდეგში, როცა ჩილეს მსოფლიო ჩემპიონატში მარცხი გადავიტანეთ, ზედიზედ ვერ მოხერხდა ოლიმპიური ტურნირის ფინალურ ნაწილში თამაშის უფლების მოპოვება, ზოგმა სკეპტიკოსმა კრიტიკასთან ერთად წარსულის რევიზიაც სცადა. იმასაც კი ამბობდნენ, რომ საფრანგეთში არც ისეთი ძლიერი მეტოქეები გვყავდა და თითქოს ამიტომაც გავიმარჯვეთ...

და აი, მინდა გაგახსენოთ, რომ ევროპის თასის დამთავრებიდან ორი წლის შემდეგ, მსოფლიო ჩემპიონატში, რომელიც ჩილეში გაიმართა, იუგოსლავიის ნაკრები ნახევარფინალში გავიდა, ჩეხოსლოვაკიის ნაკრები კი — ფინალში. პირველში თამაშობდნენ ჩვენი ნაცნობები პარიზიდან — დურკოვიჩი, იუსუფი, ერკოვიჩი, გალიჩი, შეკულარაცი, მეორეში კი ჩვენი ნაცნობები მარსელის ნახევარფინალური მატჩიდან — შროიფი, პოპლუხარი, ნოვაკი, მასოპუსტი, კვაშნიაკი. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ევროპის თასის მატჩებში ჩვენ საქმე გვქონდა გუნდებთან, რომლებმაც მალე დაამტკიცეს, რომ მსოფლიოში სიძლიერით მეორე და მეოთხე ნაკრებები იყვნენ".

ერთი სიტყვით, გადაიშალა ფეხბურთის ისტორიის კიდევ ერთი საინტერესო ფურცელი. ამიერიდან [illegible] მიეცა ევროპის უძლიერესი ნაკრებების ასპარეზობას, რომელიც ყოველივე იმ საუკეთესოს დემონსტრირება უნდა ყოფილიყო, რაც „ძველი კონტინენტის" ფეხბურთელებს შეეძლოთ და იცოდნენ. ცხადი გახდა, ამიერიდან იგი სულ უფრო და უფრო მეტ პოპულარობას მოიპოვებდა. რა თქმა უნდა, მასში მონაწილეების რიცხვი გაიზრდებოდა და შეჯიბრების დებულებაც თანდათანობით გადასინჯვას მოითხოვდა. წინ იყო ევროპის თასის 1962-1964 წლების გათამაშება.

გივი გამრეკელი

ევროპის თასის მფლობელი სსრკ-ს ნაკრები

ᲡᲐᲨᲝᲑᲐᲝ ᲠᲔᲞᲝᲠᲢᲐᲟᲘ

ᲓᲐᲠᲢᲧᲛᲐ... ᲐᲠᲘᲡ!!!

ᲑᲐᲢᲝᲜ ᲙᲝᲢᲔ ᲛᲐᲮᲐᲠᲐᲫᲔᲡᲗᲐᲜ ᲡᲐᲣᲑᲐᲠᲘ ᲜᲔᲑᲘᲡᲛᲘᲔᲠᲘ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡᲢᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲑᲔᲓᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲐᲐ. ᲛᲔᲪ, ᲠᲐᲡᲐᲙᲕᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲐ, ᲛᲡᲣᲠᲓᲐ ᲛᲐᲡᲗᲐᲜ ᲨᲔᲮᲕᲔᲓᲠᲐ ᲓᲐ ᲡᲐᲣᲑᲐᲠᲘ, ᲝᲦᲝᲜᲓ ᲐᲠᲐ ᲡᲞᲝᲠᲢᲖᲔ, ᲐᲠᲐᲛᲔᲓ ᲗᲔᲐᲢᲠᲖᲔ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲛ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ ᲗᲐᲕᲘ ᲕᲔᲠ ᲛᲝᲕᲐᲑᲘ. ᲒᲣᲨᲘᲜ ᲙᲘ, ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐᲨᲘ ᲛᲘᲡᲣᲚᲡ, ᲛᲗᲮᲝᲕᲔᲡ, ᲑᲐᲢᲝᲜ ᲙᲝᲢᲔᲡ ᲓᲐᲕᲣᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲔᲑᲝᲓᲘ ᲓᲐ ᲘᲜᲢᲔᲠᲕᲘᲣᲖᲔ ᲨᲔᲕᲗᲐᲜᲮᲛᲔᲑᲝᲓᲘ. ᲠᲐ ᲗᲥᲛᲐ ᲣᲜᲓᲐ, ᲣᲐᲠᲘ ᲐᲠ ᲛᲘᲗᲥᲕᲐᲛᲡ, ᲛᲔᲠᲔ ᲙᲘ, ᲠᲝᲪᲐ ᲡᲐᲣᲑᲠᲘᲡ ᲗᲔᲛᲐ ᲨᲔᲕᲘᲢᲧᲕᲔ, ᲓᲐᲕᲤᲘᲥᲠᲓᲘ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲩᲔᲛᲘ ᲗᲐᲜᲮᲛᲝᲑᲘᲡ ᲡᲘᲢᲧᲕᲔᲑᲘ, ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲔᲑᲘᲡ ᲮᲐᲗᲠᲘᲗ, ᲣᲙᲐᲜ ᲕᲔᲚᲐᲠ ᲬᲐᲕᲘᲦᲔ ᲓᲐ ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘᲡ ᲜᲝᲛᲔᲠᲘ ᲐᲕᲙᲠᲘᲤᲔ.

ᲑᲐᲢᲝᲜ ᲙᲝᲢᲔᲡ „ᲙᲐᲕᲙᲐᲡᲘᲝᲜᲘᲡ" ᲡᲐᲮᲔᲚᲘᲗ ᲨᲝᲑᲐ-ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲔᲚᲘ ᲛᲘᲕᲣᲚᲝᲪᲔ ᲓᲐ ᲨᲔᲮᲕᲔᲓᲠᲐᲖᲔ ᲗᲐᲜᲮᲛᲝᲑᲐᲪ ᲛᲘᲕᲘᲦᲔ, ᲛᲘᲣᲮᲔᲓᲐᲕᲐᲓ ᲘᲛᲘᲡᲐ, ᲠᲝᲛ ᲘᲒᲘ ᲪᲝᲢᲐ ᲨᲔᲣᲫᲚᲝᲓ ᲒᲐᲮᲚᲓᲐᲗ.

რაზე ვისაუბრეთ?

ქართული სპორტის, მეტწილად, ქართული ფეხბურთის ახლანდელ მდგომარეობაზე

კოტე მახარაძე: ჩვენს აწეწილ ცხოვრებაში სწორედ ქართულმა სპორტმა, თეატრალურ ხელოვნებასთან ერთად, შეძლო, ასე თუ ისე, თავი შეენახა. ქართული სპორტის ამაღლება, წინა პლანზე გამოჩენა ხომ ფაქტია. შეიძლება უკმაყოფილოები ვართ, რომ ფეხბურთში ევროპის ჩემპიონატის ფინალში ვერ მოვხვდით, მაგრამ ასე იოლად არ ხდება ყველაფერი, იულიუს კეისარივით მიხვიდე, შეხედო და გაიმარჯვო. პირველივე წელს მესამე ადგილი ავიღეთ. ჩვენი ნაკრების მთავარი მწვრთნელი ალექსანდრე ჩივაძე კი აცხადებს, რომ მსოფლიო ჩემპიონატში მხოლოდ გამარჯვებისთვის, ფინალში მოხვედრისთვის ვიბრძოლებთ, მიუხედავად იმისა, რომ მეტოქეებად ინგლისის, იტალიის ნაკრებები გვყავს. ეს მარტო ლიტონი სიტყვები არ არის, თორემ მერე მწვრთნელს მოუხდება, პასუხი აგოს თავის ან უაზრო, ან პირიქით, რაღაცაზე დამყარებულ ოპტიმიზმზე. ეს რეალობაა, რადგან ჩვენი ფეხბურთელები, რომლებიც ლეგიონერები არიან, ბრწყინვალედ თამაშობენ. თუნდაც ქინქლაძე. მის შესახებ რამდენიმე დღის წინ „სპორტ-ექსპრესში" გამოქვეყნდა დიდი წერილი, რომელშიც აღნიშნული იყო, რომ ქინქლაძე ინგლისში მოთამაშე უცხოელთაგან შეიძლება, პირველი იყოს, მაშინ, როცა ინგლისში ბროლინი და ჟუნინიო გამოდიან. როგორც ჩანს, ჩვენში სპორტული ჟინი არ ჩამკვდარა. ამდენად, შობა-ახალწელს თამამად შემიძლია გავუსწორო თვალი, ამჯერად, უკვე მკითხველს, და ვთქვა: სპორტში კარგად გვაქვს საქმე. უკეთესიც შეიძლება, მაგრამ იქნება უკეთესიც, დაინტერესება მეტია, ახალგაზრდობა მოეძალა სპორტს, მეტი შესაძლებლობები გაჩნდა — სპორტსმენებმა მიიღეს ლიცენზიები ატლანტის ოლიმპიადაზე, თუნდაც კრივში. 15 წლის წინ ერთი კვაჭაძე გვყავდა და ეს იყო. ახლა უკვე რამდენიმე ჩემპიონი გვყავს.

მე იმედიანად ვუყურებ მომავალს. მჯერა, ის ერთი მთავარი მომენტი, რაც შეკრავს და გააერთიანებს ქართველობას, სპორტი და ხელოვნება იქნება. მარტივი მაგალითებიც გვაქვს: რომ არა ტარიელის,' ფრიდონის, ავთანდილის ერთიანობა, ნესტანი დღესაც ქაჯეთის ციხეში იქნებოდა. ასეთი დარაზმვა სპორტს ადვილად შეუძლია. სპორტი, განსაკუთრებით, ფეხბურთი, ხომ ძალიან დემოკრატიული თამაშია, პირველი ნახვისთანავე იხიბლება ადამიანი.

კიდევ რაზე ვისაუბრეთ?

• ქართული სპორტის ყველაზე დიდ გამარჯვებაზე

დიდი გამარჯვებები ქართულ სპორტში უთუოდ იყო. ლევან თედიაშვილი ხუთგზის მსოფლიო ჩემპიონია, რომან რურუა — ოთხგზის, გივი კარტოზია, ახლანდელი წესებით, ცხრაგზის მსოფლიო ჩემპიონი იქნებოდა, თუნდაც, ჩვენი მოჭადრაკე ქალები. მაგრამ რაკილა ყველაზე თვალწარმტაცი სანახობა ფეხბურთია, ყველაზე ღირსსახსოვარი გამარჯვებაც მას უკავშირდება — 1981 წლის 13 მაისი. მქონდა ბედნიერება, ეს მემცნო ქართველი ხალხისთვის. ფეხბურთმა, თავისი ამ გამარჯვებით, სამაგიერო გადაუხადა გულშემატკივრებს ზრუნვის, სიყვარულის და მხარდაჭერისთვის. მანამდე იყო საბჭოთა კავშირის ჩემპიონობა. მოგეხსენებათ, რუსეთის გუნდების დამარცხება არანაკლებ ძნელია, ვიდრე გერმანიის „კარლ ცაისის".

რას აპირებს, ახლა, ბატონი კოტე?

საახალწლო ინტერვიუში ვთქვი, სულ ვფიქრობ, წავიდე, აღარ ვარ ისეთი ახალგაზრდა, რომ ვიძახო: დარტყმა... არის! დარტყმა... არის! მახსოვს, აკადემიკოსი კოტე ფირსალაძე დაესწრო „ურიელ აკოსტას" და სპექტაკლის ბოლოს თქვა: ამ კაცმა, მეგონა, მარტო „დარტყმა, არის" ძახილი იცოდაო. ვფიქრობ წასვლას. მაგრამ იმასაც ვფიქრობ, როგორ ვთქვა უარი მსოფლიო ჩემპიონატიდან იმ მატჩის რეპორტაჟზე, რომელშიც საქართველო გამოვა, როგორც დამოუკიდებელი, სუვერენული გუნდი. შეუძლოდ ვარ, სულ ვამბობ, ნეტავ, არაფერი მომივიდოდეს, ეს რეპორტაჟი გამაკეთებინა და მერე რაც გინდა, მომივიდეს-მეთქი.

ფეხბურთელთაგან ვისთან ჰქონდა ბატონ კოტეს ყველაზე ახლო ურთიერთობა?

ყველაზე ახლო ურთიერთობა მქონდა შოთა იამანიძესთან. შოთა ყველაფრით დაინტერესებული კაცი იყო. მოსკოვში რომ მივდიოდით, მაფრთხილებდა, თეატრში თუ წახვალ, არ გამომაპარო, თორემ ხმას არ გაგცემო. ეს არავის უთქვამს ჩემთვის არც მანამდე, არც შემდეგ. იმდენად მიყვარდა, რომ გარდაიცვალა, სახლშიც ვერ შევედი, ეზოში ვიდექი საათობით, ღამეც გავათიე, ძნელი იყო სალხალამათი კაცის ასეთ მდგომარეობაში ნახვა. ასევე დათო ყიფიანთან, იგი უაღრესად განსხვავებული, ინტელექტუალური, რასაკვირველია, დიდი ფეხბურთელია. ჩემს შვილიშვილებზე უმცროსია, არ ვმეგობრობ მასთან, მაგრამ მიხარია, ინგლისური გაზეთები რომ წერენ გიორგი ქინქლაძეზე — „ქინქი — ქინგ", „ქინქლაძე — მეფე". თან გურულია, ნატანებიდანაა, იქ დაიბადა. უკვე მაღალი რანგის ფეხბურთელია...

ჩემი საშობაო შეხვედრა კოტე მახარაძესთან ამით დასრულდა. დავემშვიდობე მას იმ იმედით, რომ 1998 წლის მსოფლიო ჩემპიონატიდან აუცილებლად მოვისმენთ ბატონ კოტეს ომახიან შეძახილს: დარტყმა, არის! მე კი, მანამდე, უთუოდ შევხვდები და ვესაუბრები მას. ოღონდ... აუცილებლად თეატრზე...

ᲘᲠᲘᲜᲔ ᲓᲔᲙᲐᲜᲝᲘᲫᲔ

ᲡᲙᲐᲜᲓᲐᲚᲘ

ᲛᲐᲠᲢᲘᲜᲣᲪᲘ ᲢᲝᲛᲑᲐᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒ

პოლიცია იძიებს ცნობილი ი... ლიელი მოთხილამურის, ალბერ... ტომბას საქმეს. მის წინააღმდეგ საქ... აღძრა ფოტოგრაფმა ალდო მარტინუ...

ცომ — ტომ... მას მოპოვებ... ლი ნადავლ... მძიმე თახი ე... როლა. იტალ... ელი ჩემპიონ... ასეთი მწ... რეაქცია ფო... ტოგრაფის სა... მაღდ თავხედ... რმა საქციელ... განაპირობა. მა... რტინუცომ გაყიდა ფოტოები, რომ... ზეც ტომბა შიშველი იყო ალბექლ... ფოტოგრაფმა სურათები მას ფარ... ლად გადაუღო.

საქმე აღძრულია მილანში. იტა... ლიის სათხილამურო ფედერაციის... მდივანმა კარლო ვალენტინომ შემშ... თება გამოთქვა მომხდარი ფაქტის ... მო და განაცხადა, რომ ფედერაცია ... სჯელებს ამ საკითხის შესახებ.

ᲜᲐᲠᲙᲝᲛᲐᲜᲘ ᲪᲮᲔᲜᲝᲡᲐᲜ...

მსოფლიოს ერთ-ერთი საუკეთე... ცხენოსანი, ამერიკელი ბროუს დევი... ნი ახალ ზელანდიაში დააკავა ოკლე... აეროპორტის პოლიციამ, მას შემდ... რაც საბაჟოს დეპარტამენტის ძაღ... ბმა იყნოსეს ნარკოტიკების სუნი. ძაღ... ბრები არ შემცდარან, დევიდსონს ნარ... კოტიკები მართლა აღმოაჩნდა.

ᲞᲠᲝᲑᲚᲔᲛᲔᲑᲘ ᲡᲐᲒᲐᲓᲐᲡᲐᲮᲐᲓᲝ ᲞᲝᲚᲘᲪᲘᲐᲡᲗᲐᲜ

ესპანეთის ერთვნული გაზეთის „ელ მუნდოს" განცხადებით, ქვეყნის ხელისუფალნი ცდილობენ დაადგინონ, დაარღვია თუ არა ჩოგბურთის ვარსკვლავმა, არანტა სანჩეს ვიკარიომ საგადასახადო კანონები. სანჩესი უარყოფს ბრალდ... ბას.

ᲚᲔᲚᲐ ᲛᲭᲔᲓᲚᲘᲫᲔ...

ᲙᲠᲝᲡᲕᲝᲠᲓᲘ

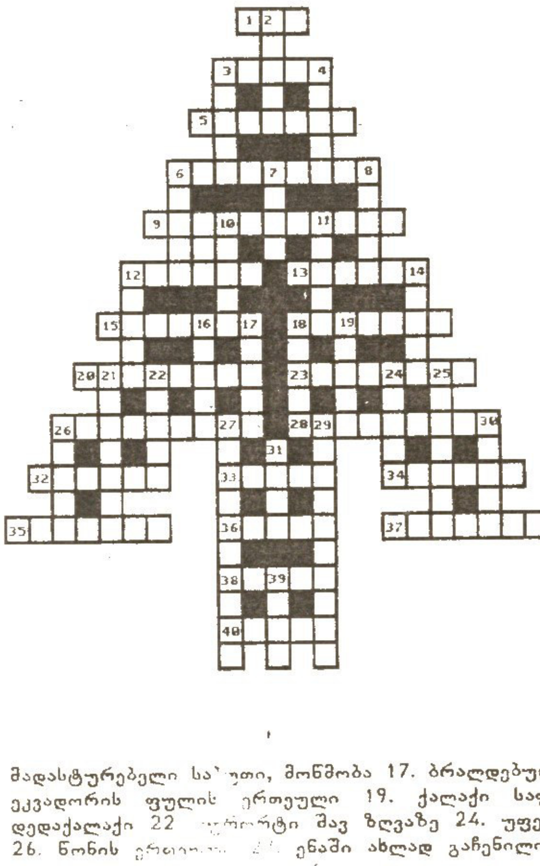

ᲰᲝᲠᲘᲖᲝᲜᲢᲐᲚᲣᲠᲐᲓ:

1. ანტილოპა 3. ჰიმალაის დათვი 5. ძველ საბერძნეთში: უხუცესთა საბჭო 6. ტკივილგამაყუჩებელი სამკურნალო პრეპარატი, ნარკოტიკი 9. ცის თაღზე ვარსკვლავთა განლაგების ცოდნა და თანავარსკვლავედების გამოცნობის უნარი 12. თამბაქოს ხმელი ფოთლების ასხმულა 13. ვაზის ნასხლავი 15. გაბსბურგის იმპერიის პროვინცია 18.ფრენკ ... 20. მფრინავი 23. კაციჭამია ველური 26. ქალაქი აღმოსავლეთ საქართველოში 28. ენათმეცნიერი, რომელიც სწავლობს სიტყვის თავდაპირველ მნიშვნელობას 32. სახარების პერსონაჟი 33. ძველ საბერძნეთსა და რომში: დიონისეს დღესასწაული 34. ჰომეროსის პოემა 35. ჭუჭრუტანიდან ბნელში შემოსული სინათლის სხივი 36. სოფელი ახმეტის რაიონში 37. კათოლიკური და ანგლიკანური ეკლესიის უმაღლესი სასულიერო პირი 38. ფრთოსანი მწერის განვითარების ბოლო სტადია 40. რიტმული, მწყობრი ნაბიჯით სვლა.

ᲕᲔᲠᲢᲘᲙᲐᲚᲣᲠᲐᲓ:

2. სამხრეთ ამერიკული სირაქლემა 3. ფრანგული თეატრის კომიკური პერსონაჟი 4. უწყება, რომლითაც ატყობინებენ მიმღებს მისთვის ფულის გაგზავნას 6. ცომისებრი მასა 7. მუშაობის ან ენერგიის საზომი ერთეული 8. ნაყოფიერების ქალღმერთი ეგვიპტურ მითოლოგიაში 10. სპორტის სახეობა 11. მღვდლის სამოსლის ნაწილი, ყელზე ჩამოსაცმელი ვიწრო, გრძელი ქსოვილი 12. დროშა 14. კარგად მოსიარულე ცხენი 16. რისამე დამადასტურებელი საბუთი, მოწმობა 17. ბრალდებულის უდანაშაულობის დასაბუთება 18. ეკვადორის ფულის ერთეული 19. ქალაქი საფრანგეთში 21. ევროპული ქვეყნის დედაქალაქი 22. [illegible] შავ ზღვაზე 24. უფერო მინერალი 25. ქართველი პოეტი 26. ნონის [illegible] ენაში ახლად გაჩენილი სიტყვა, ან გამოთქმა.

ᲨᲔᲘᲫᲘᲜᲔᲗ!
ᲨᲔᲘᲫᲘᲜᲔᲗ!
ᲨᲔᲘᲫᲘᲜᲔᲗ!

30-40 პროცენტი ბაზრის ფასებთან ფასდაკლებით

სს «ამალთეას» მაღაზიაში

ᲧᲝᲕᲔᲚᲓᲦᲘᲣᲠᲐᲓ

ეკოლოგიურად და სანიტარულად სუფთა

ᲠᲫᲔ ᲓᲐ ᲠᲫᲘᲡ ᲞᲠᲝᲓᲣᲥᲢᲔᲑᲘ

ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘᲐ:

ხოშარაულის ქ. № 25

(დიდუბის რძის ქარხანა)

ᲛᲐᲙᲚᲔᲠᲔᲑᲘ

ᲘᲧᲘᲓᲔᲑᲐ
ᲔᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲐ...
ᲔᲡ ᲝᲤᲘᲡᲘᲐ...
ᲔᲡ ᲞᲠᲝᲡᲞᲔᲥᲢᲘᲐ!
ᲘᲨᲕᲘᲐᲗᲖᲔ
ᲘᲨᲕᲘᲐᲗᲘ!!!

ᲘᲧᲘᲓᲔᲑᲐ
ᲜᲣᲪᲣᲑᲘᲫᲘᲡ Ქ-ᲖᲔ
ᲛᲮᲐᲢᲕᲠᲔᲑᲘᲡ ᲣᲑᲐᲜᲨᲘ
ᲛᲐᲒᲐᲠᲘ ᲡᲐᲮᲚᲘ
140 000 ᲚᲐᲠᲘ

ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ:
[illegible]
[illegible]
„ᲬᲧᲐᲚᲞᲠᲝᲔᲥᲢᲨᲘ", ᲛᲔ-2 ᲡᲐᲠᲗᲣᲚᲘ
22-12-57, 23-33-09, 22-70-94